

H. P. Blavatsky

Okkultisia tarinoita

2016

[e-kirjat](#)
www.teosofia.net

Okkulttisia tarinoita

Aluperäinen teos:

H. P. Blavatsky: *Nightmare tales*, 1892, 1907

Kustantaja: Jukka I. Lindfors

Lammi

2016

1. painos

© Jukka I. Lindfors

Toimittajan saatesanat

Alunperin ”Nightmare tales” -kokoelma ilmestyi H. P. Blavatskyn kuoleman jälkeen vuonna 1892 sisältäen vain viisi tarinaa: *Noiduttu elämä*, *Kaikuluola*, *Loistava kilpi*, *Pohjoisilta mailta* ja *Lumottu viulu*. ”Pohjoisilta mailta” -tarinaa lukuunottamatta ne oli aiemmin julkaistu aikakaus- tai sanomalehdissä. Vuonna 1907 julkaistiin kokoelmasta laajempi versio, jota oli täydennetty samanlaisilla tarinoilla.

Kyllikki Aspelin-Ignatiuksen suomentamat tarinat ovat ilmestyneet 1900-luvun alussa ”Ruusu-Risti”-lehdissä. Nuo suomennotokset on tarkistettu ja korjattu sekä niiden kieliasua nykyaikaistettu.

”Okkulttisia tarinoita” on julkaistu myös Ihmisyyden tunnustajien suomentamana vuonna 2008.

Jukka I. Lindfors

Sisällys

Toimittajan saatesanat	3
Voiko kaksoisruumis murhata?	5
Ratkaisematon mysteeri	16
Karmallisia näkyjä	29
Sinisen lootuksen legenda	53
Noiduttu elämä.....	64
Loistava kilpi.....	125
Kaikuluola.....	136
Pohjoisilta mailta	150
Lumottu viulu.....	156

VOIKO KAKSOISRUUMIS MURHATA?

Eräänä aamuna vuonna 1867 kauhistutti koko Itä-Eurooppaa seuraava hirvittävä uutinen: Mikael Obrenovitsh, Serbian hallitseva ruhtinas, hänen tätinsä, prinsessa Katarina eli Katinka sekä tämän tytär murhattiin päivänvalossa, omassa puutarhassaan lähellä Belgradia. Murhaaja tai murhaajat olivat aivan tuntemattomia. Ruhtinaaseen oli osunut muutamia laukauksia ja pistoksia ja hänen ruumiinsa oli sananmukaisesti revitty palasiksi. Prinsessa oli tapettu paikoilleen, hänen päänsä oli murskattu eikä hänen nuorella tyttärellään ollut toivoa, vaikka hän oli vielä hengissä. Tämä tapahtui niin vähän aikaa sitten, etteivät yksityiskohdat ole vieläkään joutuneet unohduksiin, mutta näiden tapahtumien aikana koko se maailmankolkka oli kuin hulluuden vallassa.

Itävallan ja Turkin alaisissa maissa Bukarestista Triestiin asti ei korkeampien piirien perheistä kukaan tuntenut itseään rauhalliseksi. Noissa puoleksi itämaalaisissa maissa on joka kuningaskunnassa oma Capuletti-sukunsa ja kuiskailtiin, että tuon veriteon oli suorittanut ruhtinas Kara-Georgevitsch eli Tzerno-Gueorgey, joksi häntä niillä tienoin nimitettiin. Kuten tällaisissa tapauksissa usein tapahtuu, vangittiin joitakin täysin syyttömiä henkilöitä ja todelliset murhaajat välttivät oikeuden

käden. Tämän veriuhrin nuori sukulainen, joka vielä oli vasta lapsi, saatettiin koulustaan Pariisista suurilla seremonioilla Belgradiin ja julistettiin Serbian hospodariksi. Valtiollisten tapahtumien pyörteessä Belgradissa unohtui hetkeksi tuo murhenäytelmä, mutta eräs vanha serbialaisnainen, joka oli rakastanut Obrenovitshin perhettä ja suri murhattuja kuin omia lapsiaan, oli aivan lohduton. Sen jälkeen kun nuori Obrenovitsh, ruhtinaan veljenpoika, oli julistettu hallitsijaksi, hän myi koko omaisuutensa ja hävisi teille tietämättömille. Sitä ennen hän oli kuolleitten haudalla vannonut juhlallisen valan kostaakseen heidän kuolemansa.

Tämän kertomuksen kirjoittaja oli viettänyt Belgradissa muutamia päiviä noin kolme kuukautta ennen tuota kauheaa rikosta ja tunsu henkilökohtaisesti prinsessa Katinkan. Hän esiintyi kodissaan sangen hyväntahtoisena, lempeänä ja jonkun verran laiskanpuoleisena, mutta ulkonaisesti oli hän sekä tavoiltaan että kasvatukseltaan täydellinen pariisitar. Koska melkein kaikki tässä tositarinassa esiintyvät henkilöt vielä elävät, käytän heidän nimiensä asemasta vain alkukirjaimia.

Vanha serbialainen rouva jätti harvoin kotinsa käydäkseen vain silloin tällöin tervehtimässä prinsessaa. Kyyristyneenä tyynyistä ja huiveista kootulle istuimelleen hän muistutti väririkkaaseen kansallispukuunsa verhottuna kumealaista sibyllaa hiljaisina ja rauhallisina päivinään. Ihmeellisiä kertomuksia kuiskailtiin hänen okkulttisista tiedoistaan ja vieraat, jotka kokoontuivat hänen vaatimattoman lietensä ääreen kertoivat toisilleen kauheita asioita. Lihavan isäntämme serkkua vaivasi joitakin aikoja sitten vaeltava vampyyri ja yöllisen vieraskäynnin jälkeen hän oli melkein vuotanut verestä tyhjiin. Kun seurakunnan papin manaamiset eivät olleet auttaneet mitään,

onnistui Gospoja P---n pelastaa onneton uhri. Tämä oli vain puinut nyrkkiä vampyyrille ja nuhdellut häntä omalla kielellään sekä sen kautta ajanut pakoon voitetun henkiolennon. Belgradissa kuulin siis ensi kertaa, tuon kielitieteellisesti mitä mielenkiintoisimman asian, että aaveilla on oma kielensä.

Vanhaa rouvaa, jota nimitän Gospoja P---ksi, seurasi tavalisesti toinen nainen. Tämä on määrätty näyttämään pääosaa tässä kauheassa kertomuksessamme. Hän oli joltain romanialaiselta paikkakunnalta kulkeutunut nuori mustalaisneitonen, noin neljäntoista vuoden ikäinen. Missä hän itse asiassa oli syntynyt tai kuka hän oli, ovat asioita, joista ei hän itse, yhtä vähän kuin kukaan muukaan ollut selvillä. Kerrottiin, että eräs kuljeksiva mustalaisjoukko kerran oli jättänyt hänet vanhan rouvan pihamaalle. Siitä lähtien oli hän kuulunut talonväkeen. Häntä nimitettiin ”nukkuvaksi neitoseksi”, koska hänellä, niin kerrottiin, oli kyky seisoallaan vaipua näennäiseen uneen ja sitten ääneen kertoa unistaan. Tämän tyttösen pakanallinen nimi oli Frosya.

Noin kahdeksantoista kuukautta sen jälkeen kun tieto murhasta oli saapunut Italiaan, jossa silloin oleskelin, matkustin Banatin kautta pienissä vaunuissani, joiden eteen vuokrasin hevosen tarpeen mukaan. Tiellä tapasin vanhan ranskalaisen oppineen, joka samoin kuin minäkin matkusteli yksin sillä erotiuksella vain, että hän kulki jalan, jota vastoin minä vallitsin maantietä rämiseviltä rattailta, korkean kuivan heinäkuorman jalolta valtaistuimelta. Näin tuon herrasmiehen eräänä aamuna ruohojen ja kukkien keskellä nukkumassa, ja ympäröivän ihanan maiseman katselemiseen vaipuneena olin vähällä kulkea hänen ohitseensa mitään huomaamatta. Tuttavuus oli pian tehty, eikä tarvittu suurtakaan seremoniaa molemminpuolista

esittelyä tehtäessä. Olin kuullut hänen nimensä mainittavan mesmerismin harrastajien piireissä ja tiesin hänen olevan Dupotet'n koulun etevä oppilas.

Pyydettyäni häntä jakamaan istuimeni heinäkuoman päällä hän huomautti kerran keskustelun kuluessa: ”Tässä suloisessa Thebaidissa olen tavannut sangen merkillisen koehenkilön. Minulla on tänä iltana siinä perheessä istunto. He koettavat tämän tyttösen selvänäköisyyden avulla päästä selville erään murhan salaisuudesta ... hän on kerrassaan merkillinen.”

”Kuka hän on?” kysyin.

”Romanialainen mustalainen. Hän on nähtävästi kasvatettu Serbian hallitsevan ruhtinaan perheessä. Tämä ruhtinas ei kuitenkaan enää hallitse, sillä merkillisellä, salaperäisellä tavalla hänet murh... Hei, varokaa! Hitto vieköön, tähän aiotte syöstä meidät kuiluun.” huudahti hän äkkiä, repäisten hyvin epäkohteliaalla tavalla suitset käsistäni ja tempaisten nopeasti hevosen taaksepäin.

”Ette suinkaan tarkoita prinssi Obrenovitshia”, kysyin pelästyneenä.

”Kyllä, juuri häntä tarkoitin. Tänä iltana täytyy minun olla perillä ja toivon voivamme lopettaa *istuntosarjan*, jonka aikana tulemme lopullisesti kehittämään erästä ihmishengen salattujen voimien kaikkein ihmeellisintä ilmennystä. Te voitte tulla mukaan. Minä esitän teidät siellä ja sitä paitsi voitte auttaa minua tulkkina, sillä he eivät puhu ranskaa.”

Koska olin varma siitä, että kysymyksessä oleva unissapuhja oli Frosya, täytyi siis olla kysymys vain Gospoja P---n perheestä. Suostuin sen vuoksi mielelläni tulemaan mukaan. Auringonlaskun aikana olimme saapuneet vuoren juurelle, josta nousimme vanhaan linnaan, kuten ranskalainen paikkaa

nimitti. Erään varjoisan lehtimajan taustalla oli karkea penkki, ja kun pysähdyimme tämän runollisen paikan sisäänkäytävän eteen, ranskalaisen hääräillessä hevosen kanssa, näin veden yli linnanportille johtavan raihnaisen sillan luona korkeakasvuisen olennon nousevan penkiltä ja lähestyvän meitä.

Se oli vanha ystäväni Gospoja P---, joka näytti kalpeammalta ja salaperäisemmältä kuin koskaan ennen. Hän ei hämmästyntynyt minut nähdessään, vaan tervehti minua yksinkertaisesti serbialaiseen tapaan kolminkertaisella suudelmalla kumpaiselkin poskelle. Sitten hän tarttui käteeni ja vei minut suoraan murattilehtimajaan. Selkä seinää vastaan puoleksi nojaten pienelle matolle, joka oli levitettyä ruohon yli, näin Frosyän.

Hän oli pukeutuneena vallakialaisten naisten kansallispukuun päässä jonkinlainen kaasukankaasta kääritty turbaani, kullatuilla rahoilla ja nauhoilla koristettu. Valkoinen avohihainen paita ja monivärinen hame täydensivät puvun. Hänen kasvonsa olivat kalmankalpeat, silmänsä suljetut ja ilme oli kivettyneen sfinksimäinen, joka sellaisissa tapauksissa on selvänäköiselle unissapuhujalle ominainen.

Kasvot olivat niin elottomat ja kalpeat, että häntä olisi voinut pitää kuolleena, elleivät rintaa koristavat rahaketjut ja helminauhat olisi hiljaa kilisseet jokaisesta hengenvedosta. Ranskalainen selitti panneensa hänet nukkumaan lähestyessämme taloa ja että hän nyt oli samassa tilassa, johon hänet oli jätetty edellisenä iltana. Nyt alkoi hän käsitellä *koehenkilöä*, joksi hän Frosyaa nimitti. Meihin ei hän enää kiinnittänyt vähintäkään huomiota. Hän ravisti tyttöä kädestä, astui sitten pari nopeaa askelta, ojensi tämän käden eteenpäin ja asetti sen jäykäksi. Käsivarsi, joka oli eloton kuin rauta, jäi siihen asentoon. Sitten sulki hän kaikki hänen sormensa paitsi yhtä, keskisormea.

Sen hän pani osoittamaan iltatähteä, joka loisti tummansinisellä taivaalla. Sitten hän kääntyi, astui oikealta vasemmalle ja veti luokseen joitakin tytön fluidisia virtoja.

Toisaalla hän niitä taas levitteli. Täten hän käsitteli noita näkymättömiä, mutta voimakkaita fluidumeja, kuten maalari pensseliään tehdessään kuvassaan viimeiset vedot.

Vanha nainen, joka tarkasteli häntä vaieten poski käteen nojautuneena pani nyt hennon luurankomaisen kätensä hänen käsivarrelleen estäen häntä aloittamasta säännönmukaisia mesmerisiä vetojaan,

”Odottakaa”, kuiskasi hän, ”kunnes iltatähti on laskenut ja yhdeksäs tunti on täyttynyt. Vourdalakit kiertelevät ja voisivat hävittää koko vaikutuksen.”

”Mitä hän sanoo?” kysyi mesmerisoija levottomana keskeytyksestä.

Selitin hänelle, että vanha rouva pelkäsi vourdalakien vahingollista vaikutusta.

”Vourdalakit? Mitä ovat vourdalakit?”, huudahti ranskalainen. ”Tyydymme kristillisiin henkiin, kun he meitä yön aikana kunnioittavat vierailuillaan, emmekä aio hukata aikaa vourdalakien seurassa.”

Katselin Gospojaa. Hän oli tullut kalmankalpeaksi ja hänen silmäkulmansa rypistyivät synkkinä yli säkenöivien, mustien silmien.

”Varoittakaa häntä tekemästä pilaa tämän yöllisen tunnin aikana”, huusi hän. ”Hän ei tunne tätä maata. Pyhä kirkkokaan ei voi meitä suojella, jos vain vourdalakit ovat nousseet. Mitä tämä on?” Hän työnsi jalallaan ruohokimppua, jonka kasveja tutkiva mesmerisoija oli laskenut läheiseen nurmikkoon. Hän kumartui ruohokimppun yli tutkien sitä levottomana ja viskaten sen sitten veteen.

”Se ei saa jäädä tähän”, lisäsi hän vakavana. ”Se on johannesheinää ja voisi vetää luokseen vaeltajat.” Sillä välin oli yö saapunut ja kuu valaisi maisemaa kalpeana aavemaisella valolla. Banatin yöt ovat melkein yhtä kauniit kuin yöt itämailla ja ranskalaisen täytyi aloittaa kokeilunsa ulkona, koska kirkon pappi oli kieltänyt niitä tornissa tekemästä. Tätä käytettiin kirkkona ja pappi pelkäsi, että pyhä paikka joutuisi täyteen mesmerismin kerettiläisiä piruja, joita ei hän kyennyt ajamaan pois, koska ne olivat vieraita.

Vanha herrasmies oli heittänyt päältään pitkän takkinsa. Hän kääri paidanhihat ylös ja aloitti sitten teatterimaisessa asennossa säännönmukaisen mesmerisoimismenetelmänsä.

Vapisevien sormien alla näytti oodinen fluidumi hämärässä totisesti salamoivan. Frosya lepäsi vastapäätä kuuta ja transsissa makaavan tytön joka liike näkyi niin selvästi kuin päivänvalossa. Muutamien minuuttien jälkeen ilmestyi suuria hikipisaroita hänen otsalleen ja ne valuivat hitaasti kuunvalossa kimallellen yli hänen kalpeitten kasvojensa. Sitten hän liikahti levottomasti ja rupesi hyräilemään hiljaista säveltä. Gospoja oli kumartuneena tiedottoman neitosen yli, kuunteli tarkasti ja koetti saada selvän jokaisesta tavusta. Kapeat sormet huulilla kuopistaan ulospyrkivine silmineen, ruumis liikkumattomana näytti vanha rouva itsekin patsaaksi muuttuneelta. Ryhmä oli merkillisen näköinen ja valitin, etten ollut maalari voidakseni sen kiinnittää kankaalle.

Kohtausta, joka nyt seurasi, olisi kannattanut esittää *Macbethissä*. Toisella puolen lepäsi solakka neitonen kalpeana ja kuolleen kaltaisena miehestä lähtevästä näkymättömän fluidumin voimasta, joka tällä hetkellä oli hänen ainoa valtiansa. Toisella puolella odotteli tyydyttämättömästä kostosta

palava kreivitär, että ruhtinaan murhaajan kauan kaivattu nimi vihdoinkin lausuttaisiin, Ranskalainen näytti itsekkin aivan muuttuneelta. Hänen harmaat hiuksensa olivat pystyssä ja hänen terve kömpelö ruumiinsa näytti muutamissa minuuteissa kasvaneen. Kaikki teatterimainen sivumaku oli haihtunut. Hän oli nyt vain mesmerisoija, joka oli tarkkaavaisena ja edesvastuustaan täysin tietoisena odotti, levottomana odotti. Vihdoin nousi Frosya ikään kuin yliluonnollisen voiman nostamana puoleksi lepäävästä asennostaan ja seisoi edessämme pystyssä, mutta taaskin hiljaa ja liikkumattomana kuin odottaen, että magneettinen fluidumi häntä ohjaisi. Ranskalainen tarttui vaieten vanhan rouvan käteen, asetti sen unissakävijän käteen ja käski hänet asettumaan *yhteyteen* Gospojan kanssa.

”Mitä näet, tyttäreni”, mutisi vanha serbialaisnainen. ”Voiko henkesi päästä selville murhaajista?”

”Etsi ja pidä varasi”, käski mesmerisoija ankarasti silmät lujasti kiinnitettyinä koehenkilönsä kasvoihin.

”Olen matkalla menen”, kuiskasi Frosya hiljaa. Ääni ei tuntunut lähtevän hänestä itsestään vaan ympäröivästä ilmapiiristä.

Tällä hetkellä tapahtui jotain niin merkillistä, että epäilen, voinko sitä ollenkaan selittää, Loistava sumu ilmestyi ja ympäröi tiiviisti neitosen ruumiin. Se oli alussa noin tuuman paksuista, mutta laajeni kaikin puolin ja kiteytyi, kunnes se näytti kokonaan irtautuvan ruumiista jonkinlaiseksi puolitiiviiksi höyryksi, joka hyvin pian sai unissakävijän muodon. Se leijaili ensin maan päällä, liikutteli muotoaan parin kolmen sekunnin ajan ja hiipi sitten äänettömästi virralle päin. Se hävisi kuin sumu kuunsäteisiin, jotka näyttivät sulattavan sen kokonaan itseensä.

Olin tarkasti seurannut näytelmää. Tuo salaperäinen toiminta, joka itämailla on tunnettu Scin-lecca-manaamisena, oli tapahtunut omien silmiäni edessä.

Sitä oli mahdoton epäillä, ja Dupotet oli oikeassa sanoessaan, että mesmerismi oli vanhojen viisaitten tietoista magiaa, jota vastoin spiritismi oli saman magian itsetiedotonta vaikutusta määrättyissä elimistöissä.

Niin pian kun tuo pilvimäinen kaksoismuoto oli tunkeutunut ulos neitosen huokosista, oli Gospoja nopealla liikkeellä vetänyt vapaalla kädellään turkkinsa alta jotain, joka minusta näytti pieneltä tikarilta ja piilotti sen neitosen rinnalle. Tämä tapahtui niin nopeasti, ettei mesmerisoija, työhönsä syventyneenä, kuten hän sanoi, ollut mitään huomannut. Muutamia minuutteja kului kuolonhiljaisuudessa. Olimme kuin joukko kivettyneitä ihmisiä. Äkkiä kaikui kimakka, läpitukenava huuto tajuttoman neitosen huulilta. Hän kumartui eteenpäin, repäisi tikarin rinnaltaan ja pisti sillä raivoisasti ympärillensä ilmaan ikään kuin kuviteltuja vihollisia kohti. Hänen suunsa oli vaahdossa ja hajanaisia, villejä huudahduksia tuli hänen huuliltaan. Näiden soraäänisten huutojen välistä kuulin joitakin kertoja kaksi tuttua kristillistä ihmisen nimeä mainittavan. Mesmerisoija oli niin kauhuissaan, että hän kadotti kaiken mielenmalttinsa. Sen sijaan, että hän olisi vetänyt pois fluidumia työstä, täytti hän tämän sillä yhä enemmän.

”Pitäkää varanne”, huusin. ”Lopettakaa! Te tapatte hänet tai hän tappaa teidät.”

Mutta ranskalainen oli tietämättään kutsunut esille määrättyjä herkkiä luonnonvoimia, joita ei hän itse saattanut hallita. Raivoisana kääntyi neitonen ympäri ja valmistautui antamaan hänelle pistoksen, joka varmasti olisi hänet tappanut, ellei hän

nopeasti olisi hypännyt syrjään. Siten sai hän vain pitkän viillon oikeaan käsivarteensa. Ihmisraukka oli kauhusta aivan lamaantunut. Nopeudella, joka hänen kömpelössä ruumiissaan näytti ihmeelliseltä, kiipesi hän muurille tytön yläpuolelle ja istuutui siihen hajareisin. Kooten viimeisen tahdonvoimansa lähetti hän tyttöä kohden sarjan taikasanoja. Samassa hetkessä pudotti neitonen aseensa ja jäi liikkumattomaksi.

”Mitä olet tehnyt”, kysyi mesmerisoija käheästi istuessaan muurilla kuin hirveä yöpeikko. ”Vastaa minulle, käsken sinua!”

”Minä tein... tai se... vain sen, mitä hän, jota sinä käskit minun totella, pyysi”, vastasi neitonen ihmeekseni ranskankielellä.

”Mitä tuo vanha noita käski sinua tekemään?” kysyi ranskalainen epäkohteliaasti.

”Hakemaan heitä... jotka murhasivat... heidät tappamaan... minä tein ja heitä ei enää ole... kostettu... kostettu... He ovat...”

Voitonriemuinen huuto, pirullisen kimakka ilon ääni kaikui ilmassa ja herätti naapuritalojen koirat. Ulvonta ja haukunta vastasi lakkaamattomana kaikuna Gospojan huutoon:

”Olen kostanut! Tunnen sen! Tiedän sen! Varoittava sydämeni sanoo, ettei vihollisia enää ole olemassa!” Läähättäen kaatui hän maahan ja veti mukanaan neitosen, joka villasäkin lailla taipui mukaan.

”Toivon, ettei koehenkilöni tänä yönä enää tee minkäänlaista vahinkoa. Hän on yhtä vaarallinen kuin merkillinen”, sanoi ranskalainen.

Erosimme. Kolme päivää myöhemmin olin T:n kaupungissa. Ja odotin erään ravintolan ruokasalissa aamiaistani. Tartuin sanomalehteen ja ensimmäiset rivit, jotka luin kuuluivat seuraavasti:

Wienissä 186-. Kaksi salaperäistä kuolemantapausta.

Eilen illalla, noin klo 9.45, kun P--- aikoi vetäytyä huoneeseensa, osoittivat kaksi virassa olevaa herrasmiestä suuria kiihtymisen merkkejä aivan kuin he olisivat nähneet jonkun kauhean näyn. He huusivat, horjuivat, juoksivat ympäri huonetta ja ojensivat kädet eteensä kuin puolustaen itseään näkymätöntä asetta vastaan. Ruhtinaan ja hänen seurueensa levottomat kysymykset jäivät vastausta vaille ja äkkiä lankesivat he molemmat maahan ja kuolivat suuressa tuskassa. Heidän ruumiissaan ei ollut minkäänlaisia halvaantumisen merkkejä, eikä muitakaan kummuja tai haavoja. Mutta ihmeellistä oli, että ihossa nähtiin koko joukko tummia täpliä ja pitkiä piirtoja, ikään kuin olisi annettu pistoksia tai tehty naarmuja orvaskettä vahingoittamatta. Ruumiinavaus toi ilmi, että kunkin tällaisen tumman täplän alle oli kokoontunut verta. Kaikki ovat suuresti kiihdyksissä, eivätkä lääkärit kykene salaisuutta ratkaisemaan.

Suomennos K. A.-I.

Lähde: *Ruusu-Risti* – 1924

RATKAISEMATON ARVOITUS

Olosuhteet, jotka ympäröivät salaisen poliisin etsivänä työskennelleen monsieur Delessert'n yllättävää kuolemaa, olivat ilmeisesti tehneet pariisilaisviranomaisiin syvän vaikutuksen, sillä ne kirjattiin ylös poikkeuksellisen tarkasti. Kerromme nyt tuon eriskummallisen tarinan. Jätämme pois kaikki sellaiset yksityiskohdat, jotka eivät ole kokonaisuuden kannalta oleellisia.

Vuoden 1861 syksyllä Pariisiin saapui mies, joka esitteli itsensä Vic de Lassaksi. Tämä nimi luki myös hänen passissaan. Hän tuli Wienistä, kertoi olevansa unkarilainen ja omistavansa maata Banat'sta, Zentan läheltä. Hän oli pienikokoinen, 35-vuotias mies, ja hänen kasvonsa olivat kalpeat ja salaperäiset, hiuksensa vaaleat ja pitkät, silmänsä sameat ja levottomat, ja suunsa omituisen tiukka. Hänen pukeutumistyyliään leimasi huolimattomuus ja välinpitämättömyys, ja hänen puhutapansa oli viileä ja eleetön. Hänen seuralaisensa, joka oli oletettavasti hänen vaimonsa, oli puolestaan miestä kymmenen vuotta nuorempi ja huomattavan kaunis – tuota tummaa, täyteläistä, pehmeää, upeaa, puhdasta unkarilaista tyyppiä, jossa on paljon samaa kuin mustalaisten perinnöllisissä piirteissä. Teattereissa, puistossa, kahviloissa, bulevardeilla – madame Aimee de Lassa

herätti paljon huomiota kaikkialla, missä pariisilaiset viettävät joutoaikaansa.

He asuivat ylellisessä, Rue Richelieualla sijaitsevassa huoneistossa, asioivat parhaissa liikkeissä, viettivät aikaa hyvässä seurassa, kestitsivät vieraita ylellisesti ja käyttäytyivät kaikissa suhteissa aivan kuin heillä olisi hallussaan huomattava omaisuus. De Lassin tilin saldo itävaltalaisten omistamassa, Rue Rivolilla sijaitsevassa pankissa oli aina suuri, ja hän käytti upeita timanttikoruja.

Miksi poliisiprefekti alkoi siis aavistaa pahaa monsieur ja madame de Lassasta? Miksi hän komensi Paul Delessert'n, erään poliisin juonikkaimmista tarkastajista, ottamaan de Lassasta selvää? Tämä johtui siitä tosiasiasta, että tuolla vähäpätöisellä miehellä, jolla oli suurenmoinen vaimo, oli varsin salamyhkäinen maine. Poliisilla on taipumusta ajatella, että tällainen salamyhkäisyys kätkee taakseen vehkeilijän, onnenonkijan tai huijarin. Prefekti olikin tullut siihen johtopäätökseen, että monsieur de Lassa oli sekä onnenonkija että huijari – ja vieläpä hyvin taitava sellainen. De Lassa nimittäin käyttäytyi varsin huomaamattomasti eikä ollut millään tavalla mainostanut ihmeitä, joita hänen oli määrä panna toteen. Silti muutama viikko sen jälkeen, kun hän oli saapunut Pariisiin, monsieur de Lassin vastaanotto oli koko kaupungin puheenaiheena. Hämmästyttävän monet maksoivat 100 frangin sisäänpääsymaksun päästäkseen kurkistamaan de Lassin taikakristalliin ja saadaakseen viestin hänen henkisestä vastaanottimestaan. Monsieur de Lassa oli nimittäin silmänkääntäjä, jonka väitteet olivat kaikkikitietäviä ja jonka ennustukset kävivät aina toteen.

Delessert'n ei ollut vaikea päästä de Lassin vastaanotolle. Vastaanottoja järjestettiin joka toinen päivä – kahden tunnin

ajan aamupäivällä, kolmen tunnin ajan illalla. Eräänä iltana tarkastaja Delessert asettautui peiterooliinsa monsieur Flabryna, joka oli jalokivien asiantuntija ja käännyttänyt spirituaalisti. Hän havaitsi, että komeat vastaanottohuoneet oli valaistu kirrkaasti ja että paikalla oli miellyttävä, iloinen vierasjoukkio. Vaikutti siltä, että he eivät maksaneet isännälle saadakseen kuulla kohtalostaan, vaan olivat läsnä pikemminkin osoittaakseen huomaavaisuutta isäntänsä hyveitä ja lahjoja kohtaan.

Madame de Lassa viihdytti vieraita pianon lähellä ja kierteli keskustelemassa eri seurueiden kanssa aiheuttaen ihastusta vieraiden keskuudessa. Sillä aikaa monsieur de Lassa käveli ympäriinsä tai istui tuolla hänelle niin ominaisella, vaatimattomalla ja huolettomalla tavalla, lausuen silloin tällöin sanan tai kaksi, kuitenkin välttämättä herättämästä huomiota. Palvelijat tarjoilivat virvokkeita: jäätelöä, likööriä, viiniä ynnä muuta. Delessert olisi voinut luulla osuneensa keskelle aivan tavanomaista ja asianmukaista illanviettoa, elleivät hänen tarkkaavaiset silmänsä olisi panneet merkille muutamaa kiinnostavaa seikkaa.

Kun isäntäväki ei ollut kuuloetäisyydellä, vieraat keskustelivat keskenään hiljaisesti, salamyhkäisemmin ja vakavampaan sävyyn kuin tällaisissa tilaisuuksissa yleensä on tapana. Aika ajoin pitkä ja arvokas palvelija kävi kumartaen ojentamassa jollekulle vieraalle kortin pienellä hopeatarjottimella. Tällöin vieras astui ulos huoneesta tuon vakavan palvelijan perässä. Kun tuo vieras sitten palasi hämmästynyt ilme kasvoillaan vastaanotolle – kaikki eivät palanneet ollenkaan –, hän vaikutti joko häkeltyneeltä, yllättyneeltä, pelokkaalta tai huvittuneelta. Kyse ei selvästi ollut mistään etukäteen suunnitellusta näytöksestä. Delessert hämmästy, kuinka huolettomilta ja välin-

pitämättömiltä de Lassa ja hänen vaimonsa vaikuttivat kaiken ympärillä olevan suhteen.

Pari pientä sattumusta, joita Delessert pääsi itse todistamaan, riittävät kuvaamaan vieraiden saamia vaikutelmia. Kaksi herrasmiestä, jotka olivat nuoria ja sosiaalisesti hyvässä asemassa ja ilmeisesti hyviä ystäviä keskenään, juttelivat keskenään toisiaan sinutellen, kun tuo arvokas palvelija kutsui Alphonsea. Tämä nauroi hilpeästi:

”Odota hetki, *cher* Auguste, ja saat oppia tuntemaan kaikki kohtalon ihmeelliset yksityiskohdat!”

”*Eh bien!*”¹

Kului vain lyhyt hetki, kun Alphonse palasi vastaanotolle. Hänen kalpeilla kasvoillaan oli kammottava, raivoisa ilme. Hän astui silmät salamoiden suoraan Augusten luo, jolloin tämä hätkähti ja kalpeni. Alphonse kumartui ystävänsä puoleen ja sanoi halveksuen:

”*Monsieur Lefeubre, vous êtes un lâche!*”²

”Miten vain, monsieur Meunier”, vastasi Auguste, ”tavatkaamme huomenaamuna kello kuudelta!”

”Sovittu, petollinen ystäväni, katala huijari!”

”*À la mort!*” vastasi Alphonse kävellessään pois päin.³

”*Cela va sans dire!*”⁴, mutisi Auguste ja asteli kohti eteistä.

Tunnettu diplomaatti ja naapurivaltion edustaja Pariisissa, vanhempi herrasmies, jonka ryhti oli suora ja olemus käskevä, sai palvelijalta kutsun oraakkelin huoneeseen. Viiden minuutin kuluttua hän palasi ja raivasi välittömästi tiensä monsieur

¹ ”Olkoon niin!” – Suom. huom.

² Herra Lefeubre, te olette pelkuri! – Suom. huom.

³ ”Kuolemaan asti!” – Suom. huom.

⁴ ”Sehän on itsestään selvää.” – Suom. huom.

de Lassa'n luo. Tämä seiso i välinpitämättömän näköisenä lähellä takkaa kädet taskuissaan.

Delessert istui lähellä ja seurasi keskustelua sangen kiinnostuneena.

”Olen hyvin pahoillani”, sanoi kenraali von —, ”mutta minun on poistuttava näin pian kiinnostavalta vastaanotoltanne, monsieur de Lassa. Äskeisessä istunnossa sain kuitenkin todisteita siitä, että kirjeenvaihtoani on peukaloitu.”

”Olen pahoillani”, vastasi monsieur de Lassa välinpitämättömään mutta kohteliaaseen sävyyn. ”Toivon, että saatte selville, kuka palvelijoistanne on petoksen takana.”

”Ryhdyn tarvittaviin toimiin heti”, sanoi kenraali paljonpuhuvalla äänellä. ”Aion pitää huolen, että petoksen tehnyt palvelija ja hänen rikoskumppaninsa saavat ankaran rangaistuksen.”

”Se on ainoa oikea menettelytapa, herra kreivi.”

Suurlähettiläs kumarsi ja poistui kasvoillaan hurja ilme, jota hän ei voinut edes tahdikkuuden vuoksi pyyhkiä pois.

Myöhemmin illalla monsieur de Lassa astui huolettomasti pianon luo. Mitäänsanomattoman ja epämääräisen alkusoiton jälkeen hän soitti varsin vaikuttavan kappaleen, jossa myrskyissä elämä ja hillittömät äänilajit sulautuivat kevyesti valituslauluksi katumuksesta, kaihosta, uupumuksesta ja epätoivosta. Se oli kaunis tulkinta, joka teki suuren vaikutuksen vieraisiin. Eräs rouva huudahti:

”Kuinka ihastuttavaa, kuinka surullista! Oletteko säveltänyt sen itse, monsieur de Lassa?”

Monsieur de Lassa katsoi hetken rouvaa poissaolevan näköisenä ja vastasi sitten: ”Minäkö? Voi, en! Se oli vain sävelmä, joka muistui mieleeni.”

”Tiedättekö, kuka on sen säveltäjä, monsieur de Lassa?” kysyi eräs musiikintuntija.

”Luulen, että sen kirjoitti Ptolemaios Auletes, Kleopatran isä”, sanoi monsieur de Lassa välinpitämättömään, mielteliääseen tapansa, ”mutta hän ei saattanut sävelmää sen nykyiseen muotoon. Se on tietääkseni kirjoitettu uudelleen kahdesti. Silti sävelmä on keskeisiltä osin sama.”

”Kuka on opettanut teille tämän sävelmän, monsieur de Lassa?” jatkoi mies kyselyään.

”Tosiaan, tosiaan! Kuulin sen viimeksi Sebastian Bachin soittamana. Mutta tämä oli Palestrinan versio eli uusin. Oikeastaan pidän enemmän Guido Arezzolaisen versiosta – se on karkeampi, mutta samalla voimallisempi. Sain sen Guidolta itseltään.”

”Sinä – Guidolta!” mies huudahti hämmästyneenä.

”Kyllä, hyvä herra”, vastasi de Lassa ja nousi pianon äärestä välinpitämättömään tapansa.

”*Mon Dieu*”⁵, huudahti musiikin harrastaja ja löi avokämmenellä otsaansa kuin herra Twemlow⁶ konsanaan, ”*Mon Dieu*, sehän on täytynyt olla vuonna 1022.”

”Se tapahtui hieman myöhemmin, heinäkuussa 1031, jos oikein muistan”, korjasi monsieur de Lassa ystävällisesti.

Silloin kookas palvelija kumarsi monsieur Delessert’lle ja ojensi korttia tarjottimella. Delessert otti sen ja luki: ”*On vous accorde trente-cing secondes, monsieur Flabry, tout au plus!*”⁷ Delessert seurasi palvelijaa, joka avasi toiseen huoneeseen johdavan oven ja kumarsi uudelleen merkiksi siitä, että Delessert saisi astua sisään.

⁵ ”Hyvä Jumala.” – Suom. huom.

⁶ Herra Melvin Twemlow on hahmo Charles Dickensin *Our Mutual Friend* -romaanissa (1865, ei suomennettu). – Suom. huom.

⁷ ”Teille suodaan kolmekymmentäviisi sekuntia, herra Flabry, enintään!” – Suom. huom.

”Älä esitä kysymyksiä”, hän sanoi lyhyesti, ”Sidi on myykkä.”

Delessert astui huoneeseen, ja ovi hänen takanaan sulkeutui. Frankinsenssin tuoksu täytti pienen huoneen. Seinät oli peitetty punaisilla verhoilla, jotka kätkivät taakseen myös ikkunat. Lattia oli päällystetty paksulla matolla. Vastapäätä ovea, huoneen yläosassa, sisäkaton lähellä oli suuri kellotaulu, ja sen alla kaksi pientä pöytää, jotka oli valaistu pitkillä vahakynttilöillä. Pöydille oli asetettu koje, joka muistutti sähkösanoman vastaanottolaitetta, sekä kullan ja pronssin sekoituksesta upeasti valmistetulla kolmijalalla seisova kristallipallo, jonka halkaisija oli noin viisikymmentä senttimetriä. Oven vieressä seiso i sysimusta mies, jolla oli päässään valkoinen turbaani, harteillaan villainen huppuvaippa ja kädessään jonkinlainen hopeasauva. Hän tarttui toisella kädellään Delessert'n käsivarteen kyynärpään yläpuolelle ja johdatti hänet nopeasti huoneeseen. Hän osoitti kelloa, joka päästi hälytysäänen. Hän osoitti kristallipalloa. Delessert kumartui sen ylle, katsoi sen sisään ja näki tarkan jäljennöksen omasta makuuhuoneestaan. Kaikki oli kuvattu erittäin täsmällisesti. Hän ei edes ehtinyt huudahtaa hämmästyksestä, kun Sidi jo veti hänet kädestä pitäen toisen pöydän luo. Lennätintä muistuttava laite alkoi naksuttaa. Sidi avasi piirtäjän, veti ulos paperiliuskan, tunki sen Delessert'n käteen ja osoitti kelloa, joka löi jälleen. Kolmekymmentävii si sekuntia oli kulunut. Sidi piteli yhä Delessert'n kättä, viittasi ovelle ja johdatti Delessert'n sitä kohti. Ovi avautui, Sidi työnsi Delessert'n ulos, ovi sulkeutui, kookas palvelija seiso i sen vieressä ja kumarsi – keskustelu oraakkelin kanssa oli ohi. Delessert vilkaisu paperinpala kädessään. Siihen oli painettu kapiteelikirjaimin: “Monsieur Paul Delessert'lle: Poliisi on aina tervetullut, vakooja on aina vaarassa!”

Delessert mykistyi tajutessaan, että hänen valeasunsa oli huomattu. Kookkaan palvelijan sanat saivat hänet kuitenkin havahtumaan:

”Tätä tietä, monsieur Flabry.”

Delassert palasi vastaanotolle ja etsi viipymättä monsieur de Lissan.

”Tiedättekö, mitä tässä lukee?” hän kysyi viestiä näyttäen.

”Tiedän kaiken, monsieur Delessert”, de Lassa vastasi välinpitämättömään tyyliinsä.

”Sitten kenties tiedätte myös, että aion tehdä kaikkeni paljastaakseni erään huijarin ja vetääkseni alas ulkokullatun naamion tämän kasvoilta?” sanoi Delessert.

”*Cela m'est égal, monsieur*”⁸, vastasi de Lassa.

”Otatte siis haasteeni vastaan?”

”Mitä? esitättekö haasteen?” vastasi de Lassa ja tarkasteli hetken Delessert’a. ”*Mais oui, je l'accepte!*”⁹

Tämän jälkeen Delessert poistui paikalta.

Delessert ryhtyi nyt työhön apunaan kaikki voimavarat, jotka poliisiprefekti suinkin saattoi hänen käyttöönsä suoda. Tarkoituksena oli paljastaa tämä taitava velho, jollaisen sivistymättömät esi-isämme olisivat saman tien polttaneet roviolla. Sitkeiden tiedustelujen myötä Delessert sai selville, että mies ei ollut unkarilainen eikä hänen nimensä ollut de Lassa. Hän pystyi kenties kurottamaan kauas menneisyyteen ”muistinsa” avulla, mutta hänen senhetkinen muotonsa oli syntynyt tähän pahaan maailmaan Nürnbergiin, leluntekijöiden kaupunkiin. Jo hänen ollessaan lapsi hänen kekseliäs luonteenlaatusa pantiin merkille. Hän oli kuitenkin ollut lapsi kesytön ja

⁸ ”Se on minulle yhdentekevää, herra.” – Suom. huom.

⁹ ”Kyllä, otan sen vastaan!” – Suom. huom.

*mauvais sujet*¹⁰. 15-vuotiaana hän pakeni Geneveen ja hankkiutui kellosepän oppipojaksi. Siellä hänet oli nähty tunnetun *prestidigitateurin*¹¹ Robert Houdinin seurassa. Houdin oli tunnistanut nuorukaisen kyvyt. Tämä nerokkaita kojeita rakennellut mies oli ottanut nuorukaisen mukaansa Pariisiin ja tarjonnut tälle työtä eräässä työpajassaan sekä avustajana omissa hauskoissa ja eriskummallisissa taikaesityksissään. Vietettyään Houdinin kanssa muutaman vuoden Pflock Haslich (joka oli de Lassan oikea nimi) oli suunnannut itään turkkilaisen paššan luo. Vaelleltuaan vuosikausia maissa, joissa salanimien paksumerho peitti hänen jälkensä, hän oli lopulta putkahtanut esiin Venetsiassa ja suunnannut sieltä Pariisiin.

Delessert kohdisti huomionsa seuraavaksi madame de Lassaan. Oli vaikeaa keksiä, millä keinoin hänen menneisyydestään voitaisiin saada tietoa. Tämä oli kuitenkin tarpeen, jotta Haslichia voitaisiin ymmärtää tarpeeksi hyvin. Lopulta saatiin sattumalta selville, että madame Aimee oli yhtä kuin eräs madame Schlaff, joka oli ollut sangen näkyvä hahmo Budan löyhätapaisten hienostonaisten keskuudessa. Delessert lähetti sanan tuohon vanhaan kaupunkiin ja sen jälkeen lähti kesyttämään Transylvanian Mengycoon. Kun hän palasi, hän sähköitti heti ensi tilassa Kardszagista prefektille: ”Älkää päästäkö tuota miestä silmistänne älkääkään antako hänen lähteä Pariisista. Pidätän hänet ja tuon käsiisi kahden päivän kuluttua paluustani.”

Sattui niin, että sinä päivänä, kun Delessert palasi Pariisiin, prefekti oli poissa kaupungista: hän oli keisarin kanssa Cherboungissa. Hän palasi neljäntenä päivänä, vain 24 tuntia sen jälkeen, kun Delessert oli ilmoitettu kuolleeksi. Tapahtumat

¹⁰ Kiusankappale. – Suom. huom.

¹¹ Silmänkääntäjän. – Suom. huom.

etenivät jotakuinkin näin: Palattuaan Pariisiin Delessert saapui heti seuraavana yönä de Lassan vastaanotolle mukanaan pääsylippu istuntoon. Hän oli naamioitunut raihnaiseksi, vanhaksi mieheksi ja arveli, ettei kukaan voisi tunnistaa häntä. Silti, kun hänet saatettiin huoneeseen ja kun hän katsoi kristalliin, hän näki kauhistuneena itsensä makaamassa jalkakäytävällä vatsallaan ja tajuttomana. Kirjallinen viesti, jonka hän sai, oli tällainen: ”Se, mitä näit, Delessert, käy toteen kolmen päivän sisällä. Varo!” Etsivä oli sanomattoman järkyttynyt. Hän poistui talosta heti ja meni asuntoonsa.

Aamulla hän saapui asemalle hyvin alakuloisena. Hän oli täysin lamaantunut. Kertoessaan kollegalleen, mitä oli tapahtunut, hän sanoi: ”Se mies voi tehdä sen, minkä on luvannut – olen tuhon oma!”

Hän kertoi pystyvänsä kenties nostamaan oikeusjutun Haslichia eli de Lassaa vastaan, mutta ei voinut tehdä sitä ennen kuin tapaisi prefektin ja kysyisi tältä neuvoa. Hän ei kertoisi mitään Budassa ja Transylvaniassa tekemistään löydöistä – hän kertoi, että hänellä ei ollut oikeutta kertoa – ja hän huudahti useita kertoja:

”Voi! kunpa prefekti olisi täällä!”

Hänen käskettiin mennä prefektin luo Cherbourgiin, mutta hän kieltäytyi sillä perusteella, että häntä tarvittiin Pariisissa. Hän väitti yhä uudestaan olevansa tuhoon tuomittu. Hän vaikutti olevan hyvin hermostunut ja epäröivän, kuinka hänen tulisi toimia. Hänelle kerrottiin, että hän oli täysin turvassa, sillä de Lassaa ja hänen henkilökuntaansa vartioitiin jatkuvasti. Tä-
hän hän vastasi:

”Ette tunne sitä miestä.”

Eräs komisario sai käskyn pitää Delessert’lle seuraa – hän ei saisi päästää tätä silmistään, ei päivällä eikä yöllä, ja hänen tulisi vartioida tätä huolellisesti. Delessert’n nauttiman ruuan ja juoman suhteen tehtiin tarvittavat varotoimenpiteet. De Lassa varjostavien vartijoiden määrä kaksinkertaistettiin.

Kolmannen päivän aamuna Delessert, joka oli pysytellyt pääosin sisätiloissa, kertoi päättäneensä sähköttää heti prefektille, että tämän tulisi palata välittömästi. Tässä aikomuksessa hän ja hänen kollegansa astuivat ulos. Kun he saapuivat Rue de Laneryn ja Bulevardin kulmaan, Delessert pysähtyi äkisti ja asetti käden otsalleen.

”Hyvä Jumala!”, hän huudahti, ”tuo kristalli! tuo kuva!”

Ja hän lyyhistyi makaamaan vatsalleen tajuttomana. Hänet vietiin heti sairaalaan, mutta hän ei palannut enää tajuihinsa, vaan menehtyi parin tunnin kuluttua. Viranomaisten tarkan ohjeistuksen vuoksi Delessert’n ruumiille suoritettiin mitä perusteellisimmin ja yksityiskohtaisin ruumiinavaus. Operaatioon osallistui useita arvostettuja kirurgeja. Heidän yksimielinen näkemyksensä oli, että kuolinsyynä oli halvaus, joka johtui väsymyksestä ja hermorasituksesta.

Kun Delessert oli lähetetty sairaalaan, hänen kollegansa kii-rehti poliisiasemalle, ja de Lassa pidätettiin heti, samoin hänen vaimonsa ja kaikki, jotka liittyivät jollain tavalla heidän talouteensa. De Lassa hymyili halveksuen, kun hänet vietiin pois. ”Tiesin, että tulisitte, ja olen valmistautunut siihen. Te päästätte minut vielä ilomielin vapaaksi.”

Oli totta, että de Lassa oli valmistautunut heidän tuloonsa. Kun talo tutkittiin, kävi ilmi että kaikki paperit oli poltettu ja kristallipallo oli tuhottu. Huoneessa, jossa istunnot oli pidetty, oli suuri kasa koneiden osia, jotka oli hakattu hahmottomaksi murskaksi.

“Tuo maksoi minulle 200 000 frangia”, sanoi de Lassa osoittaen kasaa. ”Se oli kuitenkin hyvä sijoitus.”

Useista paikoista purettiin seiniä ja lattiaita, ja kiinteistöille aiheutettiin näin mittavaa vahinkoa. De Lissan ja hänen kumppaneidensa huulet pysyivät sinetöityinä. Ajatus siitä, että heillä olisi jotain tekemistä Delessert’n kuoleman kanssa, haihtui lain näkökulmasta tarkastellen nopeasti, ja koko de Lissan seurue vapautettiin. De Lassa pidettiin yhä vankeudessa, milloin minkäkin tekosyy perusteella – kunnes eräänä aamuna hänet löydettiin roikkumasta silkkisessä vyönauhassa karniisista. Hänet todettiin kuolleeksi. Myöhemmin selvisi, että madame de Lassa oli karannut kookkaan palvelijan kanssa ja ottanut myös nuubialaisen Sidin mukaansa. De Lassa vei salaisuutensa mukanaan hautaan.

“Tämänpäiväisessä *Scientist*-lehdessä julkaistu artikkelisi on kiinnostava. Mutta onko kyseessä selostus tositapahtumista vai mielikuvituksen tuote? Jos tarina on tosi, miksi sen lähdeettä ei mainita, toisin sanoen, miksi et mainitse omaa todistustasi sen suhteen?”

Yllä olevaan viestiin ei ole liitetty allekirjoitusta. Haluamme kuitenkin tarttua tilaisuuteen kertoa, että tämä tarina, ”Ratkaisematon arvoitus”, julkaistiin, koska pidimme kertomuksen keskeisimpiä kohtia – ennustuksia ja virkamiehen kuolemaa – psyykkisinä ilmiöinä, jotka on saatu aikaan ja jotka voidaan myös saada aikaan uudelleen. Miksi vedota ”virkavallan” todistukseen? Pyhät tekstit kertovat Ananiaasta, joka kuoli Pietarin ankarasta moitteesta – tämä ilmiö on luonteeltaan samankaltainen. Ananias on luultavasti kuollut välittömästi pelosta. Vain harva voi käsittää tämän henkisten lakien säätelemän

voiman, mutta ne, jotka ovat astuneet rajan tuolle puolen ja tietävät jotakin siitä, mitä voidaan tehdä, eivät näe Ananiaan kohtalossa tai tässä viime viikolla julkaistussa tarinassa mitään suurta mysteeriä. Siihen, mitä olemme kertoneet, ei liity mitään salaperäistä sävyä. Kysy voimakkaalta mesmeristiltä, onko olemassa sitä vaaraa, että kohde voi menettää itsensä hallinnan. Voiko mesmeristi tahdollaan pakottaa hengen pois ja estää sitä koskaan palaamasta? Voidaan todistaa, että mesmeristi pystyy vaikuttamaan kohteeseen useiden mailien päästä. On myös aivan yhtä varmaa, että mesmeristien enemmistö tietää laeista, jotka säätelevät heidän voimiaan, vain vähän – jos lainkaan.

Se, että yrittää saada kosketuksen henkimaailman kauneuteen, voi olla miellyttävä uni. Aikansa voi kuitenkin kuluttaa hyödyllisemmin tutkimalla itse henkeä. Silloin itse tutkimuksen suorittajan ei ole tarpeen olla henkimaailmassa.

Suomennos *Heini Lindfors*, 2015

KARMALLISIA NÄKYJÄ

H. P. B. kirjoitti 26 vuotta ennen ensimmäistä maailmansotaa (1914–1918) tämän ainutlaatuisen ja profeetallisen kirjoituksen karman lain vaikutuksista Euroopan historiassa 400-luvulta eteenpäin. Vaikka selvästi ei olekaan ilmoitettu, on kyllin ilmeistä kertomuksen pohjalta, että H. P. B. kuvaa Preussin keisari Fredrick III:n¹² elämää ja kärsimyksiä. Keisari oli sama yksilö, joka asui aiemmin Klodvigin,¹³ frankkien kuninkaan ruumiissa. Kertomus julkaistiin samassa kuussa kuin keisari Fredrick III kuoli hallittuaan vain lyhyen ajan eli 99 päivää.

Tammikuussa 1888 H. P. B. oli kirjoittanut *Luciferin* uuden vuoden pääkirjoituksessa:

”Tuskin voi tulla paljon onnea tai menestystä niille, jotka elävät tosiaankin sellaisten synkkien lukujen kuin 1888 aikana. Mutta silti tämän vuoden merkinä on loistava tähti Venus-Lucifer, joka säteilee niin välkkyvästi, että sitä on virheellisesti pidetty vielä harvinaisempana kiertäjänä, Betlehemin tähtenä. Tämä on myös lähellä, ja varmasti jonkinlaisen Kristos-hengen on synnyttävä maan päälle sellaisissa olosuhteissa.”

Lehtensä tammikuun 1889 julkaisussa hänellä oli seuraavaa sanottavaa, vuotta myöhemmin:

¹² Fredrick III (1831–1888), oli Saksan keisari ja Preussin kuningas. Hän hallitsi 9.3.1888 lähtien kolmen kuukauden ajan ja kuoli kurkkusyöpään 15.6.1888. – Suom. huom.

¹³ Klodvig (myös Klodovig, Chlodovech tai Clovis), 465–511 jaa. – Suom. huom.

”Vuosi sitten ilmoitettiin, että 1888 oli luvuiltaan synkkä yhdistelmä. Sellaiseksi tuo vuosiluku on osoittautunut siitä pitäen... Miltei jokaista kansakuntaa kohtasi jokin kauhea onnettomuus. Huomiota herättävä muiden maiden joukossa oli Saksa. Vuonna 1888 keisari saavutti tosiasia maan yhdistymisen 18. vuoden. Neljän kahdeksikon (8) fataalisen yhdistelmän aikana maa menetti kaksi keisariaan ja kylvi monien kauheiden karmallisten seurausten siemenet.”

Tässä viitataan keisari Vilhelm I:n¹⁴ kuolemaan maaliskuun 9. päivänä 1888, ja edellisen pojan, keisari Fredrick III:n kuolemaan, joka tapahtui saman vuoden kesäkuun 13. päivänä.

Tämän kertomuksen yhteydessä olisi pidettävä mielessä myös H. P. B:n seuraavat huomautukset. Ne ovat hänen unien luonnetta koskevassa artikkelissaan, joka julkaistiin alun perin Theosophical Societyn *Transactions of the Blavatsky Lodge'n liitteessä*¹⁵. Siinä oli yhteenveto keskusteluista, jotka pidettiin osoitteessa 17, Lansdowne Road, London, 20.–27.12. 1888. Hän sanoo:

(Kysymys: Mikä yhteys astraalivalolla ja âkâshalla on muistiin?

Vastaus: Edellinen on eläimellisen ihmisen, jälkimmäinen henkisen egon ”muistitaulu”. Egon ”unet”, kuten fyysisen ihmisen teot, kaikki merkitään muistiin, koska kummatkin ovat syihin ja aikaansaatuihin tuloksiin perustuvia toimintoja. – Suomentajan lisäys.) Meidän ”unemme” ovat yksinkertaisesti todellisen Itsen valvetila ja toimintoja, ja ne pitää tietysti merkitä jonnekin muistiin. Lukekaa ”Karmallisia näkyjä” Luciferista, ja pankaa merkille kuvaus todellisesta Egosta istumassa sankarin elämän tarkkailijana, niin ehkä huomaatte jotakin hämmästyttävää.

”Karmallisten näkyjen” II kohdasta eteenpäin vedetään selvä ero ”Sielu-egon” ja sen ”Muodon” välillä, jossa se on jälleensyntyneenä. Käy selville, että elämänsä yhdessä vaiheessa Klodvigina Sielu-ego, joka asui ”Muodossa”, ylti tappamaan joidenkin vanhojen raakojen vaistojen vimmassa pakanalliseen uskoon kuuluvan näkijän katkaisemalla hänen kurkkunsa

¹⁴ Vilhelm I (1797–1888). Hän oli Preussin kuningas 1861–1888 sekä Saksan ensimmäisen keisari, joka hallitsi vuodesta 1871 lähtien. Kuoli 9.3.1888. – Suom. huom.

¹⁵ Part I (1890), Los Angeles 1987, s. 64–65; Blavatsky Collected Writings, VI, s. 318. – Suom. huom.

miekaniskulla. Vuosisatoja myöhemmin Fredrickin ruumiillistumassa Sielu-ego niittää karmallisen hedelmäsatonsa ”Muodon” välityksellä, metnettäen lopulta äänensä seurauksena parantumattomasta kurkkusyöväs-
tä. Sairaus ei väistynyt minkään tunnetun hoidon avulla, ja voitiin olettaa, että entiteetti oli painanut omaan mieleensä – ja sen vuoksi astraaliseen malliruumiiseensa – entisen uhrinsa epämuotoisen kuvan.

Ennen H. P. B:n hämmästyttävän kertomuksen lukemista suositellaan vakavaa tutkijaa lukemaan Klodvigin, Fredrick III:n ja hänen lääkäriinsä Sir Morell Mackensin elämäkerralliset pääkohdat tämän volyymin BIO-BIBLIOGRAPHICAL INDEXISTÄ. – Toim. Boris de Zirkoff.¹⁶

Voi, surua ei enää! Voi, ihanuutta ei enää!

Voi, outoa ei enää!

Sammaloituneen puronpenkereen vieressä kivellä

Haistelin vain villiruohon kukkaa,

Korvissani kuului helinää,

Ja silmistäni valui kyyneleitä,

Varmaan kaikki miellyttävät asiat olivat jo menneet

Syvälle maan poveen haudattuna sinun kanssani, EI ENÄÄ!

Tennyson, *The Gem*, 1831

I

Leiri täyttyi sotavaunuista, hirnuvista hevosista ja legioonista pitkätukkaisia sotilaita...

Kuninkaallinen telta, pramea barbaarisessa loistossaan. Sen pellavaseinät painuvat alas kankien taakasta. Sen keskellä on korkeammalla nahoilla peitetty istuin ja sillä roteva,

¹⁶ Blavatsky Collected Writings, IX. – Suom. huom.

julmalta näyttävä soturi. Hän luo silmäyksen sotavankeihin, jotka on vuoron perään tuotu hänen eteensä ja jotka on järjestetty sydämättömän despoottin oikun mukaan.

Uusi vanki on nyt hänen edessään ja puhuu hänelle kiihkeällä innolla... Kun hän kuuntelee naista tukahdutetun raivoisasti, hänen miehekkäällä mutta hurjilla, karkeilla kasvoillaan silmämunat tulevat verestäviksi ja pyörivät vimmatusti. Kun hän taipuu eteenpäin kiivaasti tuijottaen, hänen koko ulkonäkönsä – hänen takkuisen tukkansa roikkuessa rypistyneiden kulmien yli, hänen suuriluisen jäntevän kehonsa kaksi suurta kättä ollessa kilvellä oikean polven päällä – oikeuttaa huomautuksen, jonka tekee tuskin kuultavasti kuiskaten harmaapäinen sotilas naapurilleen:

”Vain hieman armoa tulee pyhä naisprofeetta saamaan Klodvigilta!”

Tuo vanki, joka seisoo kahden burgundilaisen soturin välissä, kasvotusten saalilaisten entisen johtajan, nyttemmin kaikkien frankkien kuninkaan kanssa, on vanha nainen, jolla on hopeanvalkeat hiukset, jotka riippuvat hänen luurankomaisten olkapäittänsä yli. Hänen korkeasta iästään huolimatta hänen pitkä vartalonsa on suora, ja innoittuneet mustat silmät katsovat ylpeästi ja pelottomasti Kilderikin epäluotettavan pojan karkeita kasvoja.

”Kyllä, kuningas”, vanki sanoo kuuluvalla, kaikuvalla äänellä. ”Kyllä sinä olet suuri ja mahtava nyt, mutta päiväsi ovat luetut ja tulet hallitsemaan enää vain kolme kesää. Pahaksi sinä synnyit... petollinen sinä olet ystävillesi ja liittolaisillesi ryöstäen enemmän kuin kukaan hänen laillisesta kruunustaan. Lähiomaistesi murhaaja, sinä, joka käytät puukkosi ja keihääsi

lisäksi avoimessa sodankäynnissä tikaria, myrkkyä ja petollisuutta, varo, kuinka kohtelet Nerthuksen¹⁷ palvelijaa!”

”Ha, ha, ha!... vanha helvetin noita-akka!” nauraa hykertää kuningas irvaillen pahasti, uhkaavasti. ”Sinä olet todellakin ryöminyt ulos äitijumalattaresi sisälmyksistä. Etkö pelkää minun vihaani? Kuten haluat. Mutta vähän välitän minä sinun tyhjiä kirouksistasi... Minä, kastettu kristitty!”

”Niinpä niin”, vastaa Sibylla. ”Kaikki tietävät, että Klodvig on luopunut isiensä jumalista, että hän on menettänyt kokonaan uskonsa Auringon valkean ratsun varoittavaan ääneen ja että alemannien pelosta hän polvistui palvelemaan Remigius-ta, nasarealaisten palvelijaa Reimsissä. Mutta oletko tullut yhtään uskollisemmaksi uudessa uskossasi? Etkö ole murhannut kylmäverisesti kaikki veljesi, jotka uskoivat sinuun ennen ja jälkeen uskosta luopumisesi? Etkö ole luvannut uskollisuuttasi visigoottien kuninkaalle Alarikille¹⁸ ja etkö ole surmannut hänet salakähmäisesti iskemällä keihäsi hänen selkäänsä hänen taistellessaan urheasti vihollista vastaan? Entä opettavatko sinun uusi uskontosi ja uudet jumalasi sinua keksimään mustassa sielussasi jopa nyt kauheita keinoja sinua nöyryyttäneitä Teoderikia¹⁹ vastaan?... Varo Klodvig, varo! Sillä nyt isiesi jumalat ovat nousseet sinua vastaan! Varo, minä sanon, sillä...”

”Nainen”, kuningas huusi raivokkaasti. ”Nainen, lopeta tuo mielenvikainen puheesi ja vastaa kysymykseeni. Missä on Saatanan pappien kokoama metsikön aarre, jonka he kätkevät, kun Pyhä Risti oli ajanut heidät pois!... Sinä yksin tiedät.

¹⁷ ”Ravitseva” (Tacitus, De Germania, 40) – Maa, äitijumalatar, muinaisten germaanien hyvää tekevin jumaluus.

¹⁸ Alarik, noin 370–411. – Suom. huom.

¹⁹ Teoderik Suuri, noin 451–526. – Suom. huom.

Vastaa, tai taivaan ja helvetin avulla työnnän pahan kielesi alas kurkustasi ainiaaksi!?”...

Hän ei välitä uhkauksesta vaan jatkaa tyynesti ja pelottomasti kuten aiemmin, ikään kuin ei olisi kuullut mitään.

”... Jumalat sanovat, Klodvig, että sinä olet kirottu!... Klodvig, sinä tulet jälleensyntymään nykyisten vihollistesi joukkoon ja kärsimään kidutuksia, joita olet aiheuttanut uhreillesi. Kaikki se yhdistetty valta ja loisto, jonka olet riistänyt heiltä, tulee olemaan sinun näkyvissäsi, mutta et silti saavuta sitä koskaan!... Sinä tulet...”

Naisprofeetta ei koskaan lopettanut lausettaan.

Kauhealla sadattelulla kuningas kyyristyen kuin villipetona nahan peittämällä istuimellaan syöksyy naisen kimppuun ja guaarin loikalla ja yhdellä iskulla kaataa hänet maahan. Kun hän kohottaa terävän tappavan keihäänsä, Auringonpalvojaheimon ”Pyhä” saa ilman kajahtamaan viimeisellä kirouksella.

”Kiroan sinut, Nerthuksen vihollinen! Olkoon kärsimykseni kymmenenkertaisesti sinun!... Kostakoon Suuri Laki...”

Raskas keihäs putoaa ja lävistäen uhrin kurkun lyö pään maahan. Kuuma karminpunainen verivirta pulppuaa ammoltaan olevasta haavasta ja peittää kuninkaan sekä sotilaat häviämättömällä hurmeella...

II

Aika – jumalien ja ihmisten rajapyykki ikuisuuden rajattomalla kentällä, ihmiskunnan jälkikasvun ja muistin murhaaja – aika etenee äänettömästi, lakkaamattomasti käyden aionien ja aikakausien läpi... Miljoonien muiden sielujen joukkoon jälleensyntyy Sielu-ego: hyväksi tai pahoiksi päiviksi, kuka tietää!

Vanki uudessa inhimillisessä Muodossaan varttuu sen mukana ja yhdessä niistä tulee, lopulta, tietoisia olemassaolostaan.

Onnellisia ovat niiden kukoistavan nuoruuden vuodet, huolettomia puutteesta ja surusta. Kumpikaan ei tiedä mitään menneestä tai tulevasta. Niille kaikki on iloista nykyisyyttä: sillä Sielu-ego ei tiedä, että se oli koskaan elänyt toisessa ihmistä-bernaakkelissa, se ei tiedä, että se on jälleensyntyvä uudelleen, eikä se kanna huolta huomisesta.

Sen Muoto on tyyni ja tyytyväinen. Se ei ole tähän mennessä antanut Sielu-egolle mitään suuria huolia. Sen onnellisuus johdetaan sen luonteen alituisesta lempeästä tyyneydestä, hellyydestä, jota se levittää, minne tahansa se menee. Sillä se on jalo Muoto ja sen sydän on täynnä hyväntahtoisuutta. Koskaan ei Muoto ole pelästyttänyt Sielu-egoaan liian väkivaltaisella törmäyksellä tai muuten järkyttänyt asukkaansa tyyntä levollisuutta.

Kaksikymmentä vuotta liittää kuin lyhyt silmänräpäys; pitkä kävelymatka läpi elämän päivänpaisteisten teiden, joita reunustavat piikittömät alati kukkivat ruusut. Ne harvinaiset surut, jotka kohtaavat kaksoisparia, Muotoa ja Sielua, tuntuvat niistä pikemminkin ikään kuin kylmän pohjoisen kuun valjulta valolta, kuun säteiden heijastaessa syvemmäksi varjoksi kaikille kuutamoisia kohteita, kuin yön pimeydeltä toivottomine suruineen ja epätoivoineen.

Prinssin poika, syntynyt hallitsemaan itse jonakin päivänä isänsä valtakuntaa, kehdestä asti kunnioituksen ja maineen ympäröimänä ja ansaiten yleistä arvostusta, varmana kaikkien rakkaudesta – mitä Sielu-ego voisi toivoa enempiä Muodolta, jossa se asuu?

Ja niin Sielu-ego nauttii edelleen olemassaolosta vahvassa tornissaan hiljaa katsellen alati muuttuvaa elämän panoramaa

kahdesta ikkunastaan – rakastavan ja hyvän miehen kahdesta ystävällisestä, sinisestä silmästä.

III

Eräänä päivänä uhkaa pöyhkeä ja äänekäs vihollinen isän valtakuntaa, ja Sielu-egossa heräävät entisen sotilaan primitiiviset vaistot. Se jättää unelmamaansa elämänkukoistuksen keskellä ja saa Savi-egonsa vetämään esille sotilaan miekan vakuuttaen hänelle, että se on hänen maansa puolustukseksi.

Saaden toinen toisensa toimintaan he voittavat vihollisen ja täytyvät loistosta ja ylpeydestä. He saavat kopean vihollisen nuolemaan äärimmäisen nöyränä pölyn jaloistaan. Tämän vuoksi historia kruunaa heidät urheudesta kuolemattomin laakeriseppelein, jotka ovat menestyksen laakereita. He tekevät jakkaran kaatuneesta vihollisesta ja muuttavat isänsä pienen valtakunnan suureksi imperiumiksi. Varmoina siitä, etteivät voisi saavuttaa yhtään enempää sillä erää, he palaavat eristäytyneisyyteen ja suloisien kotinsa haavemaailmaan.

Vielä kolme lustrumia [viisivuotiskautta] Sielu-ego istuu tavanomaisella paikallaan hymyillen säteilevästi ikkunastaan ympäröivään maailmaan. Sen pään yläpuolella on taivas sininen, ja laajaa horisonttia peittävät ilmeisesti kuihtumattomat kukat, jotka kasvavat terveinä ja voimakkaina päivänpaisteessa. Kaikki näyttää kauniilta kuin keväinen vehreä niitty...

IV

Mutta paha päivä tulee kaikille olemassaolon näytelmässä. Se odottaa läpi kuninkaan ja kerjäläisen elämän. Se jättää jälkiä jokaisen naisesta syntyneen kuolevaisen historiaan, eikä sitä

voi pelotella pois anomalla tai lepyttämällä. Terveys on taivaasta putoava kastepisara, joka herättää eloon maiset kukat ainoastaan elämän aamussa, sen keväällä ja kesällä... Se kestää vain hetken ja palaa sinne mistä tuli – näkymättömiin maailmoihin.

”Kuinka usein onkaan kirkkaimman ja kauneimman nupun alla tuholainen idulla piileksimässä!
Kuinka usein harvinaisimman kukan juuressa –
turvassa väijyksissä on mato työssään...”

Vikkelämmiin virtaa valuva hiekka alaspäin tiimalasissa, jossa ihmiselämän hetket ovat luetut. Mato on järsinyt terveydenkukan sen sydämen läpi. Voimakas keho on eräänä päivänä jännittyneenä piikikkäässä tuskanpenkissä.

Sielu-ego ei enää säteile. Se istuu hiljaa ja katsoo surullisena ulos siitä, mikä on tullut sen vankityrmän ikkunoiksi, maailmaan, joka on nyt kääriytymässä sille nopeasti kärsimyksen pariiliinoiksi. Onko ikuisuuden yön ilta lähestymässä?

V

Kauniita ovat oleskelupaikat meren poukamassa. Loputon rivi laineiden pieksemiä mustia rosoisia kallioita kurkottautuu ympäröimään rannikon kultaista hiekkaa ja merenlahden syvänsisiä vesiä. Ne tarjoavat graniittietumuksensa luoteistuulen raivoisille iskuille ja suojelevat siten rikkaiden asumuksia, jotka ovat tukevasti suojaisella puolella. Puoliksi tuhoutuneet surkeat mökit avoimella rannikolla ovat köyhien riittämättömänä suojana. Ne ruhjoutuvat usein seinämissä, joita tuuli ja uhkaavat aallot repivät ja huuhtovat alas. Mutta he vain noudattavat soveliaimpien henkiinjäämisen suurta lakia. Miksi *heitä* pitäisi suojella?

Ihana on aamu, kun aurinko alkaa sarastaa kullankeltaisin vivahtein ja sen ensimmäiset säteet hyväilevät kauniin rannikon kallioseinämiä. Iloinen on leivosen laulu, kun se tulee esiin ruohopesästä ja juo aamukastetta syvältä kukkakupeista ja kun ruusunnupun pää värähtää ensimmäisen auringonsäteen hyväilystä ja maa ja taivas hymyilevät yhdessä tervehtien. Surullinen on vain Sielu-ego, kun se tuijottaa heräävää luontoa merenlahti-ikkunan ääressä korkealta sohvalta.

Kuinka tyyni onkaan lähestyvä puolipäivä, kun varjo hiipii vakaasti aurinkokellossa lepohetkeä kohti! Nyt kuuma aurinko alkaa hävittää pilviä kristallinkirkkaassa ilmassa, ja siihen katoavat kaukaisten vuorten huipuilla viipyilevät aamu-usvan viimeiset hituset. Koko luonto on valmis lepoon keskipäivän kuumana ja laiskana hetkenä. Höyhenpukuiset laumat lakkavat laulunsa. Niiden pehmeät koreat siivet vaipuvat alas ja ne roikottavat uneliaita päitään etsien suojaa polttavalta kuumuudelta. Aamukiuru on asettumassa ympäröivien tuuheiden granaattiomienapuiden kukkaterttujen alle Välimeren suloisessa poukamassa. Vilkas laulaja on muuttunut äänettömäksi.

”Sen ääni kaikuu jälleen iloisesti huomenna”, huokaisee Sielu-ego kuunnellessaan hyönteisten loppuvaa surinaa vehreällä nurmikolla. ”Kaikuuko koskaan minun?”

Ja nyt kukkien tuoksuinen tuulahdus tuskin liikauttaa rehevien kasvien raukeita päitä. Yksinäinen palmupuu, joka kasvaa sammalpeitteisen kallion halkeamasta, tavoittaa seuraavaksi Sielu-egon silmän. Sen kerran suora lieriömäinen runko on vääntynyt muodoltaan ja puoleksi katkennut luoteistuulen voimakkaiden yöllisten puuskien seurauksena. Ja kun se väsyneesti venyttää kuihtuvia, ohuita, edestakaisin heiluvia oksiaan sinne tänne sinisessä kirkkaassa ilmassa, sen runko vapisee

ja uhkaa murtua kahtia ehkä ensimmäisestä uudesta tuulenpuuskasta.

”Ja sitten irtoava osa putoaa mereen eikä kerran niin mahtavaa palmua enää ole”, puhuu itsekseen Sielu-ego katsellessaan surullisena ikkunastaan.

Kaikki herää henkiin viileässä vanhassa lehtimajassa auringonlaskun hetkellä. Aurinkokellon varjot tulevat joka hetki paksummiksi, ja elävä luonto herää nopeammin kuin koskaan lähestyvän yön viileämpinä tunteina. Linnut ja hyönteiset visertävät ja surisevat viimeisiä iltahymnejään pitkän ja yhä voimakkaan Muodon ympärillä, kun se astelee hitaasti ja väsyneesti pitkin soraista käytävää. Ja nyt sen raskas katse lankeaa kaihoisesti tyynen meren taivaansiniseen syliin. Merenlahti kimaltelee kuin jalokivien peittämä sininen samettimatto auringsäteiden jäähyväistanssissa ja hymyilee kuin piittaamaton unelias lapsi, joka on väsynyt sinne tänne heilumiseen. Etäämmällä tyynenä ja levollisena katalassa kauneudessaan ulottaa avoin meri kauas ja laajalle pehmeän peilin viileistä vesistään – suolaisista ja karvaisista kuin ihmiskyynelet. Se makaa petollisessa tyyneydessään kuin suurenmoinen nukkuva hirviö vah-tien pimeiden syvänteidensä käsittämätöntä mysteeriä. Se on todellakin miljoonien syvyyksiin vajonneiden muistomerkitön hautausmaa...

”Ilman hautaa, kuolinkelloja ja ruumisarkkua ja
tuntemattomina.”²⁰

Kun taas aikoinaan niin jalon Muodon surullinen jäännös, joka astelee tuolla kaukana, heti kun sen hetki lyö ja syvä-ääniset kellot julistavat kuolemaa poismenneelle sielulle, tullaan

²⁰ Byron, Childe Harold's Pilgrimage, Canto IV, clxxxix.

asettamaan komeasti nähtäville. Sen hajoamista tullaan julistamaan lukemattomin trumpetin äänin. Kuninkaat, ruhtinaat ja maan mahtavat ovat varmaankin läsnä sen hautajaisissa tai lähettävät surujuhlaan edustajansa ja surunvalitusviestit jälkeenjääneille...

”Yksi kohta saavutettu noista, jotka ovat ’ilman ruumisarkua ja tuntemattomina”, on Sielu-egon katkera miete.

Niin vierii ohi päivä toisensa jälkeen. Kun nopeasiipinen aika kiirehtii lentoaan jokaisen häipyvän hetken hävittäessä jonkin säikeen elämäkudelmasta, Sielu-ego muuttuu vähitellen asioita ja ihmisiä koskevissa näkemyksissään. Liitäen kahden ikuisuuden välissä kauas pois syntymäpaikastaan, yksinäisenä ilman lääkäreiden ja seuralaisten joukkoa Muoto vetäytyy joka päivä lähemmäksi Henki-sieluaan. Uusi ymmärrys, joka oli etäisenä ja saavuttamattomana ilon päivinä, laskeutuu pehmeästi tuon uupuneen vangin luo. Nyt se ymmärtää sen, mitä se ei ollut koskaan ennen käsittänyt...

VI

Kuinka suuria, kuinka mystisiä ovatkaan kevätillat merenrannalla, kun tuulet ovat tyyntyneet ja luonnonvoimat laantuneet! Juhlallinen hiljaisuus vallitsee luonnossa. Vain hopeanhohtoinen tuskin kuuluva aallonväreily virratessaan hyväilevästi kostean hiekan yli, suudellen kotiloita ja pikkukiviä edestakaisella matkallaan, saavuttaa korvan kuin nukkuvan poven säännöllinen pehmeä hengitys. Kuinka pieneltä, kuinka merkityksettömältä ja avuttomalta tuntuukaan ihminen näiden hiljaisten hetkien aikana, kun hän seisoo kahden valtavan suuruuden välissä: tähtikoristeinen kupoli yläpuolella ja uinuva maapallo alapuolella. Taivas ja maa ovat unen vallassa, mutta niiden

sielut ovat hereillä ja ne rupattelevat toinen toiselle kuiskien sanoin kuvaamattomia mysteerejä. Juuri silloin kohottaa luonnon okkulttinen puoli pimeään verhonsa meille ja paljastaa salaisuuksia, joita me yritämme turhaan pusertaa siitä päivän aikana. Taivaankansi, niin kaukana, niin etäisenä maapallosta, näyttää nyt lähestyvän ja kääntyvän sen puoleen. Tähtikedot siirtyvät syleilemään maan vähäpätöisempiä sisariaan – tuhatkaunopeitteisiä laaksoja ja vihreitä uinuvia vainioita. Taivaan kupolireunukset heittäytyvät suuren hiljaisen meren syliin, ja miljoonat sitä koristavat tähdet tirkistelevät jokaista järveä ja lammikkoa ja kylpevät niissä. Surun murtamille sieluille nuo tuikkivat pallot ovat enkelten silmiä. Ne katsovat alas sanoin kuvaamattomasti säälien kärsivää ihmiskuntaa. Ei yökaste putoa nukkuville kukille, vaan osaaottavat kyyneleet putoavat noista taivaankappaleista niiden nähdessä suuren INHIMILLISEN SURUN...

Niin, ihana ja kaunis on etelän yö. Mutta –

”Kun ääneti katsomme puutarhapenkkiä kynttilän lepatavassa valossa,

Kun kaikki rakastamamme kuihtuu nopeasti – kuinka kauhea on yö...”

VII

Jälleen uusi päivä lisätään haudattujen päivien sarjaan. Kaukaiset vihreät vuoret ja granaattiomenakukkien sulotuoksuiset oksat ovat sulautuneet yön pehmeisiin varjoihin ja sekä suru että ilo ovat sukeltaneet sielun letargiseen lepouneen. Kaikki häly on kuollut kuninkaallisissa puutarhoissa, eikä kuulu mitään puhetta tai ääntä tuossa ylivoimaisessa hiljaisuudessa.

Nopeasiipiset unet laskeutuvat nauravista tähdistä kirjaviina joukkoina ja tullen maahan hajaantuvat kuolevaisten ja kuolemattomien keskuuteen, eläinten ja ihmisten keskelle. Ne leijuvat nukkuvien yläpuolella, ja jokaista vetää puoleensa sen samankaltaisuus ja yhtäläisyys; ilon ja toivon unet, elvyttävät ja viattomat visiot, kauheat ja pelottavat näyt, joita nähdään suljetuin silmin, sielun aistimana. Jotkin kehittävät onnea ja lohdutusta, toiset aiheuttavat nyyhkytystä ja kohottavat nukkuvan rintaa tuoden kyyneliä ja mentaalista piinaa, jokainen valmistaen nukkuvien tiedostamatta heidän heräävät aamuiset ajatuksensa.

Ei edes unessa Sielu-ego löydä mitään rauhaa.

Kuumana ja kuumeisena sen ruumis heittelehtii levottomassa tuskassa. Sille onnellisten unelmien aika on nyt kadonnut varjo, kauan sitten mennyt muisto. Sielun mentaalisen kuolinkamppailun läpikäyneenä siinä makaa muuttunut ihminen. Ruumiin fyysisen kamppailun läpikäyneenä siinä vapisee täysin herännyt sielu. Illuusion verho on pudonnut maailman kylmiltä idoleilta, ja maineen ja rikkauden turhuus ja tyhjyys ovat paljaina, usein vastenmielisinä sen silmien edessä. Sielun ajatukset käyvät käsiksi kuin pimeät varjot nopeasti hajoavan ruumiin ajattelukykyyn ahdistuen ajattelijaa päivin, öin ja joka hetki...

Häntä ei enää miellytä korskuvan ratsunsa näkeminen. Muistot vihollisilta anastetuista aseista ja sotalipuista sekä hävitetyistä kaupungeista, taisteluhautoista, tykeistä ja teltoista, voitettujen sotasaaliiden suuresta joukosta herättävät nyt vain vähän hänen kansallista ylpeyttään. Sellaiset ajatukset eivät liikuta häntä enää, eikä kunnianhimo kykene herättämään hänen kipeässä sydämessään ylimielistä muistoa mistään arvokkaasta

ritarillisesta teosta. Toisenlaiset näyt ahdistelevat nyt hänen uuvuttavia päiviään ja pitkiä unettomia öitään...

Nyt hän näkee vain paljon pistimiä, jotka kalahtavat vastakkain savu- ja verisumussa: tuhannet runnellut ruumiit peittävät maan raadeltuina ja riekaleiksi revittyinä. Tämän ovat saaneet aikaan tieteen ja sivistyksen suunnittelemat murhaavat asevoimat, jotka hänen Jumalansa palvelijat ovat siunanneet menestykseen. Nyt hän näkee unta verta vuotavista, haavoittuneista ja kuolevista miehistä puuttuvine jäsenineen ja takkuisine hiuspehkoineen, heidän ollessaan likomärkiä ja kauttaaltaan veren tahrimia...

VIII

Vastenmielinen uni erottuu ryhmästä ohimeneviä näkyjä ja painaa kovasti hänen kipeää rintaansa. Painajainen näyttää hänelle ihmisiä, jotka kuolevat taistelukentällä kiroten ne, jotka johtivat heidät tuhoon. Jokainen vihlaisu hänen omassa jäytävässä ruumiissaan tuo hänelle uneen muiston vielä pahemmista vihlaisuista, jotka on kärsitty hänen syystään ja puolestaan. Hän näkee ja *tuntee* kaatuneiden miljoonien kärsimyksen, niiden jotka kuolevat koettuaan pitkät hetket kauheaa mentaalista ja fyysistä kärsimystä ja jotka heittävät henkensä metsässä ja tasangolla, saastaisissa tienvarsiojissa ja verilammikoissa ilman ollessa musta savusta. Hänen silmänsä kiinnittyvät vielä kerran veriryöppyihin jokaisen pisaran edustaessa epätoivon kyyneltä, sydäntä särkevää huutoa, elinikäistä surua. Hän kuulee jälleen hävityksen vavahduttavat huokaukset ja läpätunkevat huudot läpi vuorten, metsien ja laaksojen. Hän näkee vanhat äidit, jotka ovat menettäneet sielujensa valon, ja perheet,

jotka ovat jääneet ilman heitä ruokkivaa kättä. Hän katsoo leskeksi jääneitä nuoria vaimoja, jotka ovat joutuneet avaraan kylmään maailmaan, ja kerjäläisiksi muuttuneita orpoja, joita vaikeroi tuhansittain kaduilla. Hän huomaa urheimpien vanhojen sotilaidensa nuorten tyttöjen muuttavan surupukunsa prostituution prameiksi vaatteiksi, ja Sielu-ego vapisee nukku- vassa Muodossaan... Hänen sydäntään repivät nälkää näkevien vaikeroinnit, hänen silmiään sokaisee palavista pikku kylistä, tuhotuista kodeista, kaupunkien kyteivistä raunioista nouseva savu...

Ja kauheassa unessaan hän muistaa sen järjettömän hetken sotilaidensa elämässä, jolloin hän – seisoen kuolleiden ja kuolevien kasojen yläpuolella ja viittilöiden oikeassa kädessään kahvaan asti veristä paljasta miekkaa ja vasemmassa lippua, joka on revitty hänen jalkoihinsa kuolevan sotilaan kädestä – oli lähettänyt kovalla äänellä ylistyksiä kaikkivaltiaan valtaistuimelle kiitoksena juuri saavutetusta voitosta!...

Hän säpsähtää unessaan ja herää kauhusta. Voimakas vapi- na ravistelee hänen kehoaan kuin haavan lehteä ja vajoten ta- kaisin tynnylleen sairaana muistosta hän kuulee äänen – Sielu- egon äänen – sanovan hänelle:

”Maine ja kunnia ovat pöyhkeileviä sanoja... Kiittäminen ja rukoukset tuhottujen elämien puolesta – pahoja valheita ja herjausta!”...

”Mitä nuo veriset voitot ovat tuoneet sinulle tai isänmaalle- si!” kuiskaa Sielu hänessä. ”Rautahaarniskaan puetun väestön”, se vastaa. ”Kaksikymmentä miljoonaa ihmistä kuolleen nyt kaikelle henkiselle pyrkimykselle ja sieluelämälle. Ihmisiä, jot- ka ovat siitä syystä kuuroja rehellisen, kunnioittavan kansalai- sen rauhanomaiselle äänelle, haluttomia rauhalliseen elämään, sokeita taiteelle ja kirjallisuudelle, välinpitämättömiä kaikelle

paitsi rahalle ja kunnianhimolle. Mikä on sinun tuleva valtakuntasi nyt? Legioona sotanukkeja yksilöinä, suuri villipeto kollektiivisesti. Peto, joka kuin meri tuolla nukkuu nyt raskaasti mutta vain käydäkseen raivoisammin ensimmäisen sille osoitetun vihollisen kimppuun. Osoittanut kuka? Ikään kuin sydämetön, ylpeä vihollinen anastaen äkkiä auktoriteetin, lihaksi tullut kunnianhimo ja valta, olisi tarttunut lujasti rautaisella otteella koko maan mieliin. Millä pahalla taikavoimalla hän on tuonut ihmiset takaisin noihin kansallisiin alkuaikoihin, jolloin heidän esi-isänsä, keltatukkaiset suevit²¹ ja petolliset frankit kuljeksivat ympäriinsä sodanhaluisina janoten tappamista, teloittamista ja toistensa alistamista? Kuitenkin muutos on saatu aikaan, ja se on yhtä kieltämätön kuin se tosiasia, että vain pahalainen iloitsee ja ylpeilee toimeenpannusta muutoksesta. Koko maailma hiljenee hiiskumattomaan odotukseen. Ei vain vaimoa tai äitiä ahdistava unissa musta ja pahaentinen myrskypilvi, joka riippuu koko Euroopan yllä. Pilvi on lähestymässä... Se tulee lähemmäksi ja lähemmäksi. Voi murhetta ja kauhua!... Näen jälleen kerran maapalloa kohtaavan kärsimyksen, jonka olen jo kokenut. Ennustan tuhoisaa kohtaloa Euroopan kukoistavan nuorison otsalta! Mutta jos elän ja jos minulla on valta, ei koskaan, voi, ei enää koskaan maani ota siihen osaa! Ei, ei, en näe –

’Vimmattu kuolema nielaissut ahmien elämiä...’

”En kuule –

’...ryöstettyjen äitien kirkaisuja

Kun miesten kauheista ja sääliittävistä haavoista

Virtaa kamppaileva elämä nopeammin kuin veri!...”

²¹ Muinainen germaaninen kansa. – Suom. huom.

IX

Yhä vahvemmin kasvaa Sielu-egossa tunne voimakkaasta vihasta sodaksi kutsuttua kauheaa teurastusta kohtaan. Yhä syvemmäksi se painaa ajatuksensa Muotoon, joka pitää sitä vankina. Toivo herää ajoittain kipeässä rinnassa ja värittää yksinäisyyden ja mietiskelyn pitkiä hetkiä. Kuin aamun pilkkahdus, joka karkottaa varjomaisen epätoivon tummat häivät, se valaisee yksinäisen ajattelun pitkiä tunteja. Mutta kuten saateenkaari ei ole aina myrskypilvien karkottaja vaan usein ainoastaan laskevan auringonvalon taittumista ohikiitävässä pilvessä, samoin unenomaisen toivon hetkiä seuraa yleensä yhä mustemman epätoivon hetket. Miksi, voi miksi sinä, ivallinen Nemesis, olet näin puhdistanut ja valistanut tämän maapallon kaikkien hallitsijoiden keskuudessa sitä, jonka olet tehnyt avuttomaksi, sanattomaksi ja voimattomaksi? Miksi olet syyttänyt pyhän veljellisen rakkauden liekin ihmistä kohtaan sen rinnassa, jonka sydän jo tuntee kuolon ja hajoamisen jäisen käden lähestyvän, jonka voima on vakaasti hylkäämässä hänet ja jonka varsinainen elämä on hupenemassa kuin kuohu hajoavan aallon harjalla?

Ja nyt Kohtalon käsi tarttuu tuskan piinapenkkiin. Luonnonlain täyttymisen hetki on vihdoin lyönyt. Vanhaa herraa ei ole enää; nuorempi mies on tästä lähtien monarkki. Äänettömänä ja avuttomana hän ei silti ole mahtimies, miljoonien alamaisten itsevaltainen herra. Julma kohtalo on pystyttänyt hänelle valtaistuimen avoimelle haudalle ja viittoo hänelle kunniaa ja valtaa. Kärsimyksen kalvamana hän huomaa äkkiä olevansa kruunattu. Riutunut Muoto tempaistaan pois lämpimästä pesästä palmulehtojen ja ruusujen keskeltä. Se kiittää

leudosta etelästä jäiseen pohjoiseen, missä vedet jäätyvät kristallilehdoiksi ja ”aallot aaltojen perästä kiinteiksi vuoriksi kohoavat” ja minne hän nyt kiiruhtaa hallitsemaan – ja kiirehtii kuolemaan.

X

Eteenpäin, eteenpäin kiiruhtaa musta, tulta syöksevä hirviö, jonka on keksinyt ihminen osittain valloittaakseen ajan ja paikan. Eteenpäin ja joka hetki kauemmas terveyttä antavasta leudosta etelästä lentää juna. Kuin tulta syöksevä lohikäärme se nielee etäisyyksiä ja jättää taakseen pitkän savupyrstön, kipinöitä ja lemun. Ja sen pitkä, kiemurainen ruumis, vääntelehtien ja sihisten kuin jättimäinen tumma matelija, liukuu pehmeästi ylittäen vuoren ja nummen, metsän, tunnelin ja tasangon. Sen keinuva yksioikoinen liike tuudittaa uupuneen asujan, väsyneen ja murheellisen Muodon, nukkumaan...

Liikkuvassa palatsissa on ilma lämmin ja elvyttävä. Loisteliias kulkuväline on täynnä eksoottisia kasveja, ja suuresta sulotuoksuisesta kukkaryhmästä nousee yhdessä niiden tuoksun kanssa unelmien kaunis kuningatar, jota seuraa hänen iloisten keijukaistensa joukko. Metsänneidot nauravat lehtimajoissaan junan liukuessa ohi ja lähettävät leijailua vihreitä erämaita ja kauniita näkyjä vilkkuviin uniin. Pyörien jyrisevä ääni muuttuu vähitellen kaukaisen vesiputouksen pauhuksi, joka hiljenee kristallinkirkkaan puron kirkkaaksi liveryyukseksi. Sielu-ego lentää Haavemaailmaan...

Se matkustaa aionien läpi ja elää, tuntee ja hengittää mitä vastakohtaisimmissa muodoissa ja henkilöhahmoissa. Se on nyt jättiläinen, Jotun, joka kiirehtii Muspelheimiin, missä hallitsee Surtur hehkuvine miekkoineen.

Se taistelee raivoisesti hirmuisten eläinten joukkoa vastaan ja ajaa ne pakoon mahtavan kätensä yhdellä heilautuksella. Sitten se näkee itsensä pohjoisessa sumumaailmassa, se tunkeutuu urhean jousimiehen puvussa Helheimiin, kuoleman valtakuntaan, missä Mustakeiju paljastaa hänelle sarjan sen elämistä ja niiden mystisestä ketjusta. ”Miksi ihminen kärsii?” kysyy Sielu-ego. ”Koska hän haluaisi tulla sellaiseksi”, kuuluu ivallinen vastaus. Heti paikalla Sielu-ego seisoo pyhän jumalattaren Sagan seurassa. Tämä laulaa sille germaanisten sankarien urheista teoista, heidän hyveistään ja paheistaan. Hän näyttää sielulle mahtavat sotilaat, jotka kaatuivat sen monien menneiden Muotojen kautta, taistelukentillä samoin kuin myös kodin pyhässä turvassa. Itsensä se näkee neitsyiden ja naisten, nuorten ja vanhojen miesten ja lasten hahmoissa... Se tuntee kuolevansa useammin kuin kerran noissa muodoissa. Se heittää henkensä sankarihenkenä, ja säälivät valkyriat johtavat sen veriseltä taistelukentältä takaisin autuuden asuntoon Walhallan loistavan lehvistön alla. Se kohottaa viimeisen huokauksensa toisessa muodossa ja paiskautuu katumuksen kylmälle, toivottomalle tasolle. Se sulkee viattomat silmänsä viimeisessä unessaan pikkulapsena, ja valon ihanat keijukaiset vievät sen heti toiseen ruumiiseen – tuskan ja kärsimyksen tuomittuun tuottajaan. Jokaisessa tapauksessa kuoleman harsot hajoavat ja poistuvat Sielu-egon silmistä, kun se ylittää mustan kuilun, joka erottaa elävien valtakunnan kuolleiden valtakunnasta. Sitten ”kuolema” tulee vain tarkoituksettomaksi sanaksi sille, turhaksi puheeksi. Jokaisessa tapauksessa kuolevaisen uskomukset ottavat objektiivisen elämän ja muodon kuolemattomalle niin pian kuin se kulkee sillan yli. Sitten ne alkavat kuihtua ja kadota...

”Mikä on minun menneisyyteni”, kysyy Sielu-ego Urdilta, norna-sisarusten vanhimmalta. ”Miksi kärsin?”

Urdin käteen avataan pitkä pergamentti. Se paljastaa pitkän sarjan kuolevaisia olentoja, joista jokaisesta Sielu-ego tunnistaa yhden asumuksistaan. Kun se tulee viimeistä edellisen kohdalle, se näkee veren tahriman käden tekemässä loputtomia julmia ja petollisia tekoja, ja se vapisee... Sielu-egon ympärillä nousee ylös vilpittämiä uhreja, jotka huutavat Orlogilta kostoa.

”Mikä on minun välitön lahjani?” kysyy Verdandin tyrmistynyt sielu, toinen sisar.

”Orlogin käsky on itseäsi vastaan!” kuuluu vastaus. ”Mutta Orlog ei julista niitä sokeasti, niin kuin tyhmit kuolevaiset väittävät.”

”Mikä on minun tulevaisuuteni?” kysyy Sielu-ego epätoivoissaan Skuldilta, kolmannelta norna-sisarelta. ”Pitääkö minun olla ikuisesti kyynelsilmin ja toivo riistettynä?”...

Se ei saa mitään vastausta. Mutta uneksija tuntee kieppuvan läpi avaruuden ja äkkiä näyttämö muuttuu. Sielu-ego huomaa olevansa eräässä sille tutussa paikassa, kuninkaallisessa lehtimajassa ja istuimella vastapäätä katkennutta palmupuuta. Ennen kuin se ojentuu tarkkailemaan kiikarilla, kuten aiemmin, valtaviin sinisten vesien yli kallioita ja kiviä, siellä näkyy myös yksinäinen palmu, joka on tuomittu nopeasti katoamaan. Kirkkaiden aaltojen lakkaamattoman liplatuksen pehmeä ääni omaksuu nyt ihmispuheen ja muistuttaa Sielu-egoa lupauksista, jotka se lausui useammin kuin kerran tuolla paikalla. Ja uneksija toistaa innolla aiemmin lausutut sanat.

”En koskaan, en koskaan tästä lähin uhraa omahyväisestä maineesta tai kunniaista yhtäkään kotimaani poikkaa! Maailmamme on niin täynnä väistämätöntä surkeutta, niin köyhä

ilosta ja onnesta, että minäkö lisäisin sen katkeruuden maljaan kärsimyksen ja veren pohjattoman valtameren, jota SODAKSI kutsutaan? Tiehesi, sellainen ajatus!... Voi, ei enää koskaan...”

XI

Outo näky ja muutos... Katkennut palmu, joka on Sielu-egon mentaalisisessä näyssä, kohottaa taittuneen runkonsa äkkiä ja tulee yhtä suoraksi ja vihreäksi kuin ennenkin. Vielä suurempi onni, kun Sielu-ego huomaa olevansa itse yhtä vahva ja terve kuin oli aina ennen. Kantavalla äänellä hän laulaa kaikkiin ilmansuuntiin kuuluvan ja riemukkaan laulun. Hän tuntee ilon ja onnen aallon itsessään ja tuntuu tietävän, miksi on onnellinen.

Äkkiä hänet siirretään paikkaan, joka näyttää keijukaissalilta, joka on valaistu mitä hehkuvimmilla valoilla ja rakennettu materiaaleista, jollaisia hän ei ollut koskaan ennen nähnyt. Hän havaitsee maapallon kaikkien monarkkien perillisten ja alamaisten kokoontuneen tuohon saliin yhtenä onnellisena perheenä. Heillä ei ole enää kuninkaallisia arvomerkkejä, mutta *kuten hän tuntuu tietävän*, ne, jotka ovat hallitsevia rutinaita, hallitsevat henkilökohtaisten ansioittensa nojalla. Sydämen suurenmoisuus, luonteen jalous, heidän korkeammat havaintokykynsä, viisautensa, totuudenrakkautensa ja oikeudenmukaisuutensa ovat kohottaneet heidät perimysoikeudelliseen valta-asemaan, kuninkaiden ja kuningattarien asemaan. Jumalan armosta ja laillisella vallalla kruunut on poistettu, ja he hallitsevat nyt ”jumalallisen ihmiskunnan armosta”, tullen valituiksi yksimielisenä tunnustuksena heidän sopivuudestaan hallita ja heidän vapaaehtoisten kansalaistensa kunnioittavasta rakkaudesta.

Kaikki ympärillä näyttää oudosti muuttuneen. Kunnianhimoa, joka pitää lujasti kiinni ahneudesta tai kateudesta – väärinymmärrettyä isänmaallisuutta – ei enää ole olemassa. Karkea itsekkyyks on tehnyt tilaa oikealle altruismille, ja kylmää välinpitämättömyyttä miljoonien tarpeiden suhteen ei enää esiinny harvojen suosinnan eduksi. Hyödytön ylellisyys, valheellinen teeskentely – sosiaalinen ja uskonnollinen – kaikki on kadonnut. Sodat eivät enää ole mahdollisia, sillä armeijat on lakkautettu. Sotilaat ovat muuttuneet ahkeriksi, lujasti työtä tekeviksi maanviljelijöiksi, ja koko maapallo kaikuu hänen lauluun haltioituneen iloisina. Kuningaskunnat ja maat hänen ympärillään elävät kuin veljet. Suuri, loistava hetki on tullut vihdoinkin! Se, mitä hän tuskin uskalsi toivoa ja ajatella pitkien, kärsimyksen täyteisten öidensä hiljaisuudessa, on nyt toteutunut. Suuri kirous on poistunut, ja maailma on vapaa ja pelastunut uudestisyntymisessään!...

Vapisten haltioituneissa tunteissaan, hänen sydämensä tulviessa rakkautta ja ihmisystävyyttä hän nousee vuodattamaan tulisen puheen, josta tulisi historiallinen, kun äkkiä hän huomaa ruumiinsa menneen tai pikemminkin tulleen sijoitetuksi toiseen ruumiiseen... Ei, se ei ole enää pitkä jalo Muoto, johon hän on tottunut, vaan jonkun toisen ruumis, josta hän ei toistaiseksi tiedä mitään... Jotain pimeää tulee hänen ja suuren häikäisevän valon väliin, ja hän näkee eetteriaalloilla varjon jättimäisestä ajannäyttäjistä. Sen pahaenteisistä kellotaulusta hän lukee:

”UUSI AIKA: 970 995 VUOTTA ÄKILLISESTÄ
PNEUMO-DYNO-VRILIN AIHEUTTAMASTA
VIIMEISTEN 2 000 000 SOTILAAN TUHOSTA
TAISTELUKENTÄLLÄ MAAPALLON LÄNSIOSASSA.

971 000 AURINKOVUOTTA EUROOPAN
MANNERTEN JA SAARTEN VAJOAMISESTA.
SELLAISIA OVAT ORLOGIN SÄÄDÖS JA
SKULDIN VASTAUS...”

Hän ponnistelee kovasti ja – on jälleen oma itsensä. Sielu-
egon yllytettyä MUISTAMAAN ja TOIMIMAAN vastaavasti
hän kohottaa kätensä taivasta kohti ja vannoo koko luonnon
kasvojen edessä säilyttävänsä rauhan päivänsä loppuun asti –
omassa maassaan ainakin.

.

Rumpujen kaukainen lyönti ja kauan kestävät huudot, joita
hän kuvitteli näkevänsä unissaan, ovat haltioitunut kiitos juuri
tapahtuneesta lupauksesta. Äkillinen järkytys, äänekäs melu,
ja kun silmät avautuvat, Sielu-ego katsoo ulos niiden kautta
hämmästyneenä. Painava katse kohtaa lääkärin kunnioittavat
ja vakavat kasvot tämän tarjotessa tavanomaisen lääkeannok-
sen. Juna pysähtyy. Hän nousee sohvaltaan heikompana ja vä-
syneempänä kuin koskaan ja näkee ympärillään loputtomia
rivejä aseistettuja joukkoja uusine ja entistäkin tappavampine
tuhoaseineen – valmiina taistelukentälle.

*SANJNA*²²

Suomennos *Pirkko Carpelan*, 2014

²² Salanimi, jota H. P. B. käytti vain kerran ja joka vastaa todennäköisesti yhtä
buddhalaisen filosofian viidestä skandhasta, nimittäin samjñā, joka tarkoittaa
havaintokykyä. Se tarkoittaa myös yhteisymmärrystä, keskinäistä ymmärrystä,
harmoniaa, tietosuutta, selvää tietoa. – B. Z.

SINISEN LOOTUKSEN LEGENDA

Jokaisen lehden ja kirjan nimellä pitäisi olla jokin merkitys. Näin on erityisesti silloin, kun on kyse teosofian alaan kuuluvista julkaisuista. Otsikon tarkoitus on ilmaista kyseessä olevan tekstin sisältöä. Vaikka vertauskuvallinen esitystapa on itämaisen filosofian ydintä, voidaan vastaväitteenä esittää, että nimi ”Le Lotus Bleu” on vain vesikasvi, jota kutsutaan myös *Nymphaea Caeruleaksi* tai *Nelumboksi*. Voi käydä jopa niin, että lukija kiinnittää lehden sisällysluettelossa huomiota ainoastaan mainintaan sinisestä väristä.

Välttääksemme väärinkäsityksiä pyrimme nyt vihkimään lukijamme yleisesti lootuksen vertauskuvallisiin merkityksiin ja erityisesti sinisen lootuksen symboliin. Tätä salaperäistä ja pyhää kasvia on pidetty kautta aikojen sekä Egyptissä että Intiassa maailmankaikkeuden symbolina. Niilin laaksossa ei ole yhtäkään asiakirjaa tai papyrusta, jossa tälle kunnioitetulle kasville ei ole myönnetty paikkaa. Egyptiläisissä pylväissä, valtaistuimissa ja jopa jumalisten kuninkaiden pääkoristeissa nähdään maailmankaikkeutta symboloiva lootus. Siitä tuli vääjäämättä jopa jokaisen luovan jumalan ja jumalattaren tunto-merkki. Viimeksi mainittu, jumalatar, käsitettiin filosofisessa mielessä ainoastaan jumalan feminiiniseksi aspektiksi. Jumala käsitettiin alkuaan androgyyniksi, sittemmin miespuoliseksi.

Padma-Yoni, ”lootuksen syli”, ehdoton avaruus tai universumi ajan ja paikan tuolla puolen, on se, josta kosmos virtaa. *Hiranya Garbhaa*, ”kultaista munaa” (tai kohtua), josta Brahma kuoriutuu, kutsutaan usein taivaalliseksi lootukseksi. Jumala, Vishnu – Trimurtin eli hindulaisuuden kolminaisuuden synteesi – leijuu nukkuvana alkuvesien yllä ”Brahman öinä” lootuskukalla maaten. Hänen jumalattarensa, ihastuttava Lakshmi, nousee vetten sylistä kuin Venus-Afrodite valkoinen lootus jalkojensa alla. Kun maitomeri, ajan ja linnunradan symboli, vaahtoa, kauneuden jumalatar ja rakkauden äiti (Karma) Lakshmi saa muotonsa aaltojen kuohusta ja ilmestyy lootukselle syntyneenä hämmästyneiden jumalten eteen ja pitelee toista lootusta kädellään.

Siten ovat syntyneet Lakshmin kaksi tärkeintä nimeä: Padma eli lootus ja Kshirabdi-tanaya eli maitomeren tytär. Gautama Buddha ei koskaan laskettu jumalaksi huolimatta siitä tosiasiaista, että hän oli historian tuntemina aikoina ensimmäinen kuolevainen, joka oli tarpeeksi peloton tutkiakseen tuota mykkää sfinksiä, jota kutsumme maailmankaikkeudeksi, ja anastaakseen siten itselleen elämän ja kuoleman salaisuudet. Vaikkakaan häntä ei koskaan ole pidetty jumalana, on hänet sukupolvien ajan tunnustettu Aasiassa maailmankaikkeuden herraksi. Tämän vuoksi ajatuksen ja filosofian maailman valloittaja ja valtias kuvataan istumassa kukoistavan lootuksen päällä. Se on hänen ajatuksissaan muovaamansa maailman symboli. Intiassa ja Ceylonilla lootus on yleensä kullansävynen. Pohjoisen buddhalaisten keskuudessa se on sininen.

Yhdessä maailmankolkassa on kuitenkin olemassa kolmannen tyyppinen lootus eli Zizyphus. Hän, joka syö sitä, unohtaa isänmaansa ja kaikki, joita hän rakastaa – näin kertovat

menneet kansat. Seuratkaamme tätä esimerkkiä. Älkäämme unohtako henkistä kotiamme, ihmiskunnan kehtoa, ja sinisen lootuksen synnyinpaikkaa.

Kohottakaamme tietämättömyyden verhoa, joka peittää erään vanhimmista allegorioista. Kyse on Veda-legendasta, joka on säilynyt brahmalaisissa aikakirjoissa. Kronikoitsijat ovat kertoneet legendan kukin omaan tapaansa ja käyttäneet lähdemateriaalinaan monia eri versioita²³. Kerromme tarinan nyt toisin kuin nämä itämaiset herrat ovat sitä tulkinneet, sellaisena kuin se esitetään tarinan suosituimmassa versiossa. Tarina kerrotaan sellaisena kuin Rajasthanin vanhat runonlaulajat sen esittävät istuessaan matkustajan bungalowin verannalla sadekauden kosteina iltoina. Jättäkäämme orientalistit villien spekulatioidensa pariin. Mitä se meitä liikuttaa, oliko prinssi, jonka vuoksi valkoinen lootus muuttui siniseksi, Harischandra- vai Ambarisha-nimisen miehen poika? Nimillä ei ole mitään tekemistä legendan luontaisen runollisuuden tai opetuksen kanssa – ja opetus siitä voidaan tosiaan löytää, jos katsoo tarkkaan. Tulemme pian näkemään, että tarinan pääkohta muistuttaa kiinnostavalla tavalla toista legendaa – Raamatun tarinaa Aabrahamista ja Iisakin uhraamisesta. Eikö tämä ole jälleen yksi todiste siitä, että idän salaisella opilla on hyvä syy pitää kiinni väitteestä, että patriarkan nimi ei ollut kaldealainen tai heprealainen, vaan lisänimi ja sanskritinkielinen sukunimi *abram*²⁴ eli ”se, joka ei ole bramiini”, bramiini, jonka arvo

²³ Vrt. Sunahsephan tarina Bhagavatassa, IX, XVI, 35 ja Ramayanassa, kirja I, luku 60; Manu, X, 105; Koulouka Bhatta; Bahwruba ja Aitareya-bramiinit; Vishnu Purana, jne. jne. Jokaisessa näistä kirjoista esitetään erilainen versio.

²⁴ A-partikkeli sanskritinkielisessä sanassa on todiste tästä. Ennen substantiivia tämä partikkeli ilmaisee aina ilmaisun negaatiota tai vastakohtaa. Siispä Sura (jumala) kirjoitettuna muotoon a-Sura, on ei-jumala tai paholainen. Vidya on tieto, and a-Vidya, tietämättömyys tai tiedon vastakohta, jne. jne.

on otettu tältä pois, joka on alennettu arvossa ja menettänyt kastinsa? Monet tunnetut eteläintialaiset legendat muistutavat Raamatun tarinoita, mikä viittaa siihen, että saatamme löytää nykyaikaisten juutalaisten joukosta Rishi Agastyan ajan kaldealaisia ja että nämä tiilentekijät, joita alettiin vainota jo 800–1000 vuotta sitten, muuttivat Kaldeaan 4000 vuotta ennen kristillistä aikakautta. Louis Jacolliot, joka on kirjoittanut braamiinien Intiasta 21 teosta, käsittelee monissa kirjoissaan tätä aihetta – ja on kerrankin oikeassa.

Käsittelemme tätä toisella kertaa. Sillä välin tutustukaamme legendaan nimeltä

SININEN LOOTUS.

On kulunut useita satoja vuosia siitä, kun Ambarisha, Ayoydhan kuningas, hallitsi pyhän Manun perustamaa kaupunkia Vaivasvataa eli auringon jälkeläistä. Kuningas oli Suryavansi (auringon poikien jälkeläinen) ja palvoi uskollisesti Varunajumalaa, joka oli Rig-Vedan suurin ja mahtavin jumaluus²⁵. Tämä jumala oli kuitenkin kieltänyt seuraajiltaan miespuoliset jälkeläiset, mikä teki kuninkaan hyvin onnettomaksi.

”Voi!” kuningas valitti joka aamu suorittaessaan *pujaa* alemmille jumalille, ”voi! Mitä hyödyttää olla maailman mahtavin kuningas, kun jumala kieltää minulta jälkeläisen, jonka suonissa virtaa oma vereni? Kun olen kuollut ja makaan hautajaisroviossa, kuka suorittaa ne pyhät toimitukset, jotka kuuluvat pojan vastuulle, ja murskaa kuolleen pääkalloni, jotta sieluni

²⁵ Vasta paljon myöhemmin Varuna muuttui oikeaoppisen pantheonin ja braamiinien vertauskuvallisen polyteismin piirissä Poseidoniksi tai Neptunukseksi, joka hän nykyään on. Veda-kirjoissa hän on jumalista kaikkein vanhin ja vastaa kreikkalaisten Ouranosta eli taivaallisen tilan ja äärettömien jumalten henkilöitymää, taivaan ja maan luojaa ja valtiasta, kuningasta, isää ja maailman, jumalten ja ihmisten herraa. Hesiodoksen Uranus ja kreikkalaisten Zeus ovat sama

vapautuisi maallisista kahleistaan? Mikä vieras käsi tuo täysikuun aikaan riisiä *Shraddha*-seremoniaan haamuni kunniaksi?²⁶ Eivätkö kuoleman linnut, mustavarikset ja korpit, käänny pois hautajaisaterialta? Sillä varmasti epätoivoinen haamuni, joka on sidottu maan päälle, ei salli niiden käydä aterialle.”

Kuningas oli siis surullinen, kunnes perheen pappi herätti hänessä ajatuksen valasta. Jos jumala antaisi kuninkaalle vähintään kaksi poikaa, hän lupaisi jumalalle uhrata julkisessa seremoniassa vanhimman poikansa, kun tämä saavuttaisi murrosiän.

Tämä lupaus lihallisesta polttouhrista – jonka maukas tuoksu viehätti suuria jumalia hyvin paljon – miellytti Varunaa, joka hyväksyi kuninkaan lupauksen. Ambarisha sai onnekseen ensin pojan ja sen jälkeen vielä lisää poikalapsia. Pojista vanhin, tuleva kruununperijä, nimettiin Rohitaksi (punainen) ja sai sukunimen Devarata, joka tarkoittaa kirjaimellisesti Jumalan antamaa. Kun Devarata varttui, hänestä kasvoi komea kuin Prinssi Uljas. Jos legendoja on uskominen, hän oli kuitenkin yhtä itsekäs ja petollinen kuin hän oli kaunis.

Kun prinssi oli saavuttanut määrätyn iän, jumala puhui saman hovipapin suun kautta ja vaati kuningasta pitämään lupauksensa. Joka kerta Ambarisha keksi kuitenkin jonkin tekosyy, jonka varjolla hän saattoi lykätä uhritoimitusta.

²⁶ Shradda on seremonia, johon kuolleen lähimmät omaiset osallistuvat kuolemaa seuraavina yhdeksänä päivänä. Aikoinaan se oli maaginen seremonia, mutta nykyään se koostuu lähinnä keitetystä riisistä muovattujen pallojen riittelusta kuolleen talon oven eteen ja muista totunnaisista eleistä. Jos varikset syövät riisin nopeasti, on se merkki siitä, että sielu on vapautunut ja vaipunut lepoon. Jos sen sijaan nämä linnut, jotka ovat luonteeltaan niin ahneita, eivät koske ruokaan, on se todiste siitä, että pisacha tai bhut (haamu) on läsnä ja estää lintuja syömästä. Shraddha on eittämättä osoitus taikauskosta, mutta ei varmasti yhtään enempiä kuin novena-rukoukset tai sielunmessut.

Lopulta tämä mustasukkainen ja vihainen jumala tulistui ja uhkasi kuningasta pyhällä vihallaan.

Käskyt tai uhkaukset eivät pitkään aikaan johtaneet haluttuun lopputulokseen. Niin kauan kuin riitti pyhiä lehmiä, joita siirrettiin kuninkaan karjasuojista bramiineille, ja niin kauan kuin riitti rahaa, jota maksettiin kuninkaan kassasta tempeleiden hautaholveihin, bramiinit onnistuivat pitämään Varunan rauhallisena. Mutta kun lehmät ja rahat loppuivat, jumala uhkasi syöstä kuninkaan vallasta ja kukistaa tämän palatsin ja perilliset ja polttaa heidät elävältä, mikäli he onnistuisivat pakenemaan. Kun kuningasparka huomasi varojensa olevan lopussa, hän kutsui esikoisensa luokseen ja kertoi, millainen kohtalo tällä oli edessään. Devarata ei kuitenkaan ollut kuulevinaankaan, vaan kieltäytyi alistumasta kantamaan sitä taakkaa, jota hänen isänsä ja hänen jumalansa nyt sälyttivät hänen niskoilleen.

Kun uhritulet oli siis sytytetty ja Ayodhyan kaupungin asukkaat olivat kokoontuneet liikituksen vallassa yhteen, ei kruununperillinen ollut läsnä juhlassa.

Hän oli piiloutunut joogien metsään.

Noita metsiä olivat aiemmin asuttaneet pyhät erakot, ja Devarata tiesi, että siellä hän olisi tavoittamattomissa. Hänet voitaisiin nähdä, mutta kukaan ei voisi vahingoittaa häntä – ei edes Varuna itse. Devarata oli päätynyt yksinkertaiseen ratkaisuun: aranyakojen (metsien pyhien miesten), joista monet kuuluivat daityoihin (eli titaaneihin, jättiläisten ja demonien rotuun) uskonnollinen askeettisuus antoi heille sellaisen mahdollisuuden, että kaikki jumalat vapisivat heidän ja heidän yliluonnolisten voimiensa edessä – jopa Varuna itse.

Vaikuttaa siltä, että näillä ikivanhoilla joogeilla oli voima tuhota tahtoessaan jopa itse jumala – kenties sen vuoksi, että joogit itse olivat löytäneet hänet.

Devarata vietti metsässä useita vuosia, kunnes hän lopulta väsyi elämäänsä siellä. Hän ajatteli voitavansa täyttää Varunan vaatimuksen etsimällä tilalleen jonkun toisen rishin jälkeläisen, joka uhrautuisi hänen puolestaan. Niinpä hän lähti matkaan ja lopulta löysi etsimänsä.

Maassa, joka ympäröi kuuluisan Pushkarin kukkivia rantoja, oli kerran nälänhätä, ja hyvin pyhä mies nimeltään Ajigarta²⁷ oli kuolemaisillaan nälkään, samoin hänen koko perheensä. Hänellä oli useita poikia, joista toiseksi vanhin, Sunahsepha, hyveellinen nuori mies, valmistautui tulemaan rishiksi. Viekas Devarata päätti yrittää hyötyä Ajigartan köyhyydestä. Hän arveli aivan oikein, että nälkäinen mies on auliimpi kuuntelija kuin kylläinen, ja kertoi Ajigartalle tarinansa. Tämän jälkeen hän tarjosi Ajigartalle sata lehmää Sunahsephasta, joka annettaisiin hänen sijastaan polttouhrina jumalten alttarilla.

Hyveellinen isä kieltäytyi tarjouksesta suoralta kädeltä. Lempeä Sunahsepha tarjoutui kuitenkin vapaaehtoisesti uhriksi ja perusteli isälleen: ”Mitä painaa yhden miehen elämä, kun hän voi uhrautumalla pelastaa monen muun elämän? Tämä jumala on suuri, ja hänen myötätuntonsa on ääretön. Hän on kuitenkin myös mustasukkainen jumala, ja hänen vihansa on salamannopea ja kostonhimoinen. Varuna on kauhun herra, ja kuolema tottelee hänen käskyään. Hänen henkensä ei vallitse ikuisesti niissä, jotka ovat hänelle tottelemattomia. Hän katuu vielä sitä, että on luonut ihmisen, ja silloin hän polttaa elävältä

²⁷ Jotkut nimittävät häntä Rishikaksi ja kuningas Ambarishaa Harischandraksi, kuuluisaksi hallitsijaksi, joka oli kaikkien hyveiden perikuva.

sadantuhannen lakhin²⁸ verran viattomia ihmisiä yhden syy-pään vuoksi. Jos hänen uhrinsa pakenee häneltä, hän kuivattaa meidän jokemme, sytyttää maamme palamaan ja tuhoaa lasta kantavat naiset – kaikessa äärettömässä hellyydessään. Isä, anna minun uhrautua tämän muukalaisen sijaan, joka tarjoaa meille sata lehmää. Siten voimme pelastaa sinut ja veljeni ja säästää tuhannet kaamealta kuolemalta. On ilo uhrata elämänsä tässä tarkoituksessa.

Vanha rishi vuodatti muutaman kyyneseen, mutta antoi loppulta suostumuksensa ja alkoi valmistella uhrikokkoa.²⁹

Pushkar-järvi³⁰ oli yksi tämän maailman paikoista, joita jumalatar Lakshmi-Padma eli Valkoinen Lootus suosi. Hän sukelsi usein sen raikkaaseen veteen vierailukseen vanhimman siskonsa Varunin, joka oli jumala Varunan puoliso, luona³¹. Lakshmi-Padma kuuli Devaratan ehdotuksen, näki Ajigartan epätoivon ja ihaili Sunahsephan uhrautuvuutta. Sääl

²⁸ Lakh on mitta, joka tarkoittaa sataatuhatta, ja sitä voidaan käyttää niin ihmisistä kuin rahasummistakin.

²⁹ Manu (Kirja X, 105) huomauttaa tähän tarinaan viitatessaan, että Ajigarta, pyhä rishi, ei tehnyt syntiä myydessään oman poikansa hengen, sillä tuo uhri pelasti hänen ja koko hänen perheensä elämän. Tämä tuo mieleen toisen, tuoreemman legendan, joka on yhdensuuntainen tämän vanhan tarinan kanssa. Eikö kreivi Ugolino, joka oli tuomittu kuolemaan nälkään tyrmässään, syönyt omat lapsensa ”säästääkseen heidän isänsä”? Sunahsephan suosittu legenda on kauniimpi kuin Manun kommentaari, mikä johtuu ilmeisesti bramiinien tekemistä, vääristelevistä lisäyksistä käsikirjoituksiin.

³⁰ Tätä järveä kutsutaan nykyään myös Pokkeriksi. Se on tunnettu vuosittainen pyhiinvaelluskohde, ja se sijaitsee vajaan kymmenen kilometrin päässä Rajsthanin Ajmeeristä. Pushkar tarkoittaa ”sinistä lootusta” – järven pinta peittää näiden kauniiden kasvien muodostamaan mattoon. Legenda kuitenkin väittää, että kasvit olivat alun perin valkoisia. Pushkar on myös miehen nimi. Myös yksi seitsemästä pyhästä saaresta, jotka esiintyvät hindujen kartalla (septa dwipa) on nimeltään Pushkar.

³¹ Myös Varuni, lämmön jumalatar ja myöhemmin viinin jumalatar, syntyi maidon valtamerestä. ”Neljästätoista kalleudesta”, jotka syntyivät sen kuohuista, hän ilmestyi toisena, Anmita-pikarin eli kuolemattomuuden nektarin jälkeen.

täytti rakkauden ja myötätunnon äidin. Hän kutsui rishi Visvamitraa, joka oli yksi seitsemästä alkuperäisestä Manusta ja Brahman poika, ja sai hänet kääntämään huomionsa suojattinsa kohtaloon. Suuri rishi lupasi hänelle apunsa. Hän ilmensi Sunahsephalle (mutta pysytteli näkymättömissä muille) ja opetti tälle kaksi Rig-Vedan pyhää säettä eli mantraa ja neuvoi häntä lausumaan ne polttoroviolla. Se, joka lausuu nämä kaksi mantraa eli loitsua, pakottaa kaikki jumalat tulemaan avukseen, johdossaan ylijumala Indra. Silloin lausujasta tulee joko samassa tai seuraavassa elämässään rishi.

Järven rannalle rakennettiin alttari ja hautajaisrovio. Väkijoukko kokoontui. Ajigarta sitoi poikansa tuoksuville santelipuille ja otti esiin uhriveitsen. Hän oli juuri nostamassa vapi-sevan kätensä rakkaan poikansa sydämen kohdalle, kun poika alkoi lausua pyhiä säkeitä. Isä joutui jälleen epäröinnin ja syvän murheen valtaan, ja kun poika sai mantransa loppuun, vanha rishi työnsi veitsen Sunahsephan rintaan.

Mutta voi! Ihme! Samalla hetkellä Sinisen Holvin eli universumin kuningas Indra astui taivaasta ja laskeutui keskelle seremoniaa. Hän kietoi rovion uhreineen paksuun siniseen sumuun ja höllensi köysiä nuoren vangin ympärillä. Vaikutti siltä kuin pala sinistä taivasta olisi laskeutunut paikalle, valaissut koko alueen ja värittänyt koko maiseman sinisen ja kullan sävyin. Kauhistunut yleisö ja jopa rishi itse vaipuivat kasvoilleen puolikuolleina pelosta.

Kun he havahtuivat, oli sumu kadonnut ja koko näkymä muuttunut.

Hautajaisrovion tulet olivat syttyneet uudelleen. Roviolla makasi naarashirvi (rohit)³², joka oli itse prinssi Rohita, Devarata.

³² Kyseessä on sanaleikki. Rohit on sanskritia ja tarkoittaa hirvilehmää. Rohita taas tarkoittaa punaista. Legendan mukaan jumalat muuttivat prinssin hänen pelkuruutensa ja kuolemanpelkonsa vuoksi hirvilehmäksi.

Hän paloi nyt syntinsä vuoksi polttouhrina sydän veitsellä lävistettynä.

Lähellä alttaria makasi lootusvuoteella Sunahsepha, joka nukkui rauhallisesti. Hänen rinnassaan, kohdassa, johon veitsi oli isketty, oli kaunis sinisen lootuksen kukka.

Pushkar-järvi oli hetkeä aiemmin ollut hohtavien valkoisten lootusten peitossa. Lootusten terälehdet kimmelsivät nyt auringossa kuin Amritan vedellä (kuolemattomuuden eliksiirillä) täytetyt hopea-astiat. Järvi hohti taivaiden sineä: valkoiset lootukset olivat muuttuneet sinisiksi.

Vinan³³ ääntä muistuttava sävel nousi ilmoille vesien syvyysistä. Heleän äänen kuultiin lausuvan:

”Prinssi, joka ei osaa kuolla alamaistensa puolesta, ei ole kyllin arvokas hallitsemaan auringon lapsia. Hän syntyy uudelleen punatukkaiseen, raakaan ja itsekkääseen rotuun, ja kansat, jotka periytyvät hänestä, kantavat rappion perintöä. Kerpäläismunkin nuorempi poika tulee nousemaan kuninkaaksi ja hallitsee hänen sijastaan.”

Hyväksyvä mumina sai järveä peittävän kukkamaton heilumaan. Lootukset avasivat siniset sydämensä kultaiselle auringonvalolle ja hymyilivät. Niistä nousi tuoksua Suryan, lootusten auringon ja herran, kunniaksi. Koko luonto iloitsi, paitsi Devarata, josta oli jäljellä vain kourallinen tuhkaa.

Silloin Visvamitra, suuri rishi, adoptoi Sunahsephan vanhimmaksi pojakseen, vaikka oli jo sadan pojan isä. Varmuuden vuoksi hän langetti kirouksen, joka koituisi kaikkien osaksi, jotka kieltäytyisivät tunnustamasta Sunahsephaa hänen vanhimmaksi lapsekseen ja Ambarishan kruunun lailliseksi perijäksi.

³³ Eräänlainen luuttu eli soitin, jonka keksiminen luetaan Shivan ansioksi.

Tämän määräyksen vuoksi Sunahsepha syntyi seuraavassa inkarnaatiossaan Ayodhan kuninkaalliseen perheeseen ja halitsi auringon rotua 84 000 vuotta.

Mitä tulee Rohitaan – Devarataan eli Jumalan antamaan –, hänen osakseen koitui se, mitä Lakshmi Padma oli luvannut. Hän reinkarnoitui kastittomaan perheeseen (Mleccha-Yavana), ja hänestä tuli esi-isä raa'alle, punatukkaiselle rodulle, joka asuu lännessä.

* * * * *

Näiden rotujen muutosten vuoksi perustettiin *Lotus Bleu*³⁴.

Jos joku lukijoistamme epäilee tarinamme historiallisuutta ja pohtii, onko se, mitä tässä on esitetty esi-isästämme Rohitasta ja valkoisten lootusten muuttumisesta sinisiksi, kehotamme heitä matkustamaan Ajmeeriin.

Siellä heidän täytyy vain mennä kolmesti siunatun Pushkarjärven rannalle, missä pyhiinvaeltajat kylpevät täyden kuun aikaan Krhktika-kuussa (loka-marraskuu) ja saavuttavat täten, ilman mitään muita toimenpiteitä, korkean pyhyiden tilan. Siellä epäilijät näkevät omine silmineen paikan, jonne Rohitan uhrirovio rakennettiin, ja vedet, joissa Lakshmi vieraili kauan, kauan sitten.

He saattavat jopa nähdä sinisiä lootuksia, elleivät kaikki niistä ole sittemmin muuttuneet pyhiksi krokotiileiksi, joita kenelläkään ei ole oikeutta häiritä. Tämän jumalien aikaansaaman muodonmuutoksen vuoksi yhdeksän kymmenestä pyhiinvaeltajasta, jotka sukeltavat järveen, saa mahdollisuuden päästä Nirvanaan lähes välittömästi. Samasta syystä nämä pyhät krokotiilit ovat lihavampia kuin muut lajitoverinsa.

Suomennos *Heini Lindfors*, 2015

³⁴ Alaviite: Arthur Arnould perusti ranskankielisen *Le Lotus Bleu* -aikakauslehden H. P. Blavatskyn tukemana vuonna 1890. – Suom. huom.

NOIDUTTU ELÄMÄ

(Hanhenkynän kertomus)

Johdanto

Oli pimeä, kylmä syyskuun ilta vuonna 1884. Synkkä hämärä oli laskeutunut A—n, pienen Reinin rantakaupungin, kaduille ja lepäsi mustana ruumisvaatteena kolkon tehdaskaupungin päällä. Useimmat sen asukkaista olivat jo kauan sitten oikaisseet pitkän työpäivän uuvuttamat jäsenensä levolle ja kallistaaneet pakottavan päänsä vuoteelle. Äänetön oli suuri talo, äänetön oli autio katu.

I

Muukalaisen kertomus

Synnyinpaikkani on pieni vuoristokylä, ryhmä sveitsiläisiä mökkejä, jotka sijaitsevat syvän aurinkoisen laakson pohjassa kahden uhkaavan jäätikön ja ikuisen lumen peittämän vuorenhuipun keskellä. Kolmekymmentäseitsemän vuotta takaperin palasin sinne – sielu ja ruumis murtuneena – kuollakseeni, jos vain kuolema minut korjaisi. Synnyinpaikkani puhdas,

terveellinen ilmanala ei kuitenkaan ole antanut sen tapahtua. Olen vielä elossa: ehkä sitä varten, että minun pitää kertoa salaisuuteni, jota ei kukaan vielä ole kuullut – kauhea tarinani, jonka mielummin tahtoisin peittää kuin ilmaista. Haluttomuuteeni taas on syynä lapsuudenaikainen kasvatukseni ja myöhemmät kokemukseni, jotka olivat ristiriidassa syvälle juurtuneiden ennakkoluulojeni kanssa. Jotkut voivat pitää näitä kokemuksia kaitselmuksen ohjauksena: mutta minä en usko mihinkään kaitselmukseen, enkä kuitenkaan voi katsoa niiden johtuvan vain sattumuksesta. Minun mielestäni ne aiheutuivat jatkuvasta seurausten kehityksestä, jotka seuraukset ovat aiheutuneet määrätystä syistä ja joiden perustana on ollut ensimmäinen ja pääsyy, josta kaikki muu on johtunut. Olen nyt heikko vanha mies, mutta fyysinen heikkous ei ole ollenkaan lamauttanut sielunvoimiani. Muistan pienimmätkin yksityiskohdat siinä kauheassa tapahtumassa, josta aiheutui niin turmiokkaita seurauksia. Ne seuraukset ovat minulle vielä lisätodisteena sen olennon todellisesta olemassaolosta, jota niin mielelläni pitäisin – oi, kunpa voisinkin – oman mielikuvitukseni luomuksena, kuumeisen, pöyrityttävän unen haihtuvana kuvana! Voi tuota pelottavaa, lempeää ja kaiken anteeksiantavaa, tuota pyhää ja kunnioitettavaa Olentoa! Hän, kaikkien hyveiden esikuva katkeroitti koko elämäni. Hän se väkivaltaisesti tempaisi minut jokapäiväisen, mutta turvallisen elämän uralta ja ensimmäisenä tyrkytti päähäni tietoa kuolemanjälkeisestä elämästä lisäten siten mieleni kauhua, joka jo ennestäänkin oli kyllin suuri.

Voidakseni antaa selvemmän käsityksen asioiden kulusta keskeytän tässä muisteloni ja kerron vähäsen itsestäni. Oi, jos vois, kuinka mielelläni pyyhkisin pois tuon kirokun itse-sanan.

Synnyin Sveitsissä ranskalaisista vanhemmista, joiden käsityksessä koko maailmanviisaus sisältyi kirjailijakolmikkoon Voltaire, Rousseau ja D’Holbach, sain kasvatukseni saksalaisessa yliopistossa ja kasvoin täydelliseksi materialistiksi ja vakaumukselliseksi ateistiksi. En olisi voinut kuvitellakaan mitään olentoja – kaikista vähiten yhden Olennon – olevan näkyväisen luonnon ylä- tai ulkopuolella ja siitä erillään. Sen vuoksi pidin kaikkea, mitä ei saanut tarkasti tutkia fyysisten aistinten avulla, puhtaan mielikuvituksen tuotteena. Jos nyt otaksutaankin, että ihmisellä on sielu, täytyy sen olla aineellinen. Origeneen määritelmän mukaan *incorporeus* – nimitys, jota hän käytti Jumalastaan – merkitsee olemusta, joka vain on hienompi kuin fyysiset ruumiit ja josta me emme missään tapauksessa voi muodostaa mitään määrättyä käsitystä. Kuinka siis se, josta eivät aistimme voi antaa mitään selvää käsitystä, voisi tehdä itsensä näkyväksi tai ilmaista itseään millään kosketettavalla tavalla?

Sen tähden vastaanotin tiedot heräävästä spiritualismista ehdottomalla halveksumisen tunteella, ja katselin eräitä pappien yrityksiä närkästyksen sekaisella ivalla. Ja viimeainitusta tunteesta en itse asiassa koskaan ole kokonaan päässyt irti.

Pascal ”Ajatustensa” kahdeksannessa luvussa tunnustaa täydellisen tietämättömyytensä Jumalan olemassaolosta. Koko elämäni aikana on minunkin vakaumukseni kieltänyt sellaisen maailman ulkopuolella olevan olennon olemassaolon mahdollisuuden, ja minä olen toistanut tuon suuren ajattelijan sanoja: ”Olen tutkinut, eikö tämä Jumala, josta koko maailma puhuu, ole jättänyt mitään merkkejä itsestään. Katson kaikkialle, ja kaikki, mitä näen, on pimeää. Luonnossa ei ole mitään, mikä ei olisi alttiina epäilylle ja epävarmuudelle.” Enkä tähän päivään

asti ole mitään löytänyt, mikä voisi horjuttaa minua tällaisista ja vielä voimakkaammista tunteista. En ole koskaan uskonut enkä tule koskaan uskomaan Korkeimpaan Olentoon. Mutta en naura enää ihmisen kyvyille, joita itämailla on julistettu kauan ja laajalti ja jotka ovat niin kehittyneet muutamissa ihmisissä, että he itse asiassa ovat tulleet Jumaliksi. Koko murtunut elämäni on jyrkkä todistus niiden olemassaolosta. Uskonsellaisten ilmiöiden olemassaoloon ja – vihaan niitä, milloin ne esiintyvätkin ja mikä ne lieneekin aiheuttanut.

Vanhempieni kuoltua kadotin suurimman osan omaisuuttani onnettomassa oikeudenkäynnissä ja päätin silloin – enemmän rakkaitteni kuin itseni vuoksi – hankkia itselleni lisää varallisuutta. Minua vanhempi sisareni, jota jumaloin, oli nimittäin mennyt naimisiin köyhän miehen kanssa. Otin vastaan paikan vauraassa hampurilaisessa yrityksessä ja matkustin Japaniin sen edustajana.

Monta vuotta menivät liikeasiani hyvin. Pääsin hyviin väleihin vaikutusvaltaisten japanilaisten kanssa ja heidän suojeluksellaan saatoin käydä tekemässä kauppoja monilla seuduilla, joihin ei ainakaan siihen aikaan ulkomaalaisten ollut helppo päästä. Olin ollut välinpitämätön kaikkien uskontojen suhteen, mutta kiinnyin täällä buddhalaisuuteen, koska se mielestäni oli ainoa uskonnollinen järjestelmä, joka ansaitsi tulla kutsutuksi filosofiseksi. Niinpä minä joutoaikoinani kävin Japanin merkellisimmissä temppeleissä, mm. huomattavimmissa ja oimittuisimmissa Kioton kuudestasadasta luostarista. Olen tutkinut Dai-Butsun luostaria jättiläiskelloineen; minulle ovat tuttuja Tzeonene, Enarino-Yassero, Kie-Missoo, Higadzi-Hong-Vonsi ja monet muut maankuulut pyhäköt.

Kului monta vuotta, ja koko tänä aikana en parantunut skeptisyydestäni enkä ajatellutkaan, että minun mielipiteeni siinä suhteessa koskaan voisivat muuttua. Nauroin japanilaisen bonsien ja itsensäkiduttajien puheille, niin kuin olin nauranut sille, mitä kristityt papit ja eurooppalaiset spiritualistit olivat sanoneet. En saattanut uskoa, että olisi mahdollista hankkia joitakin voimia, joita tiedemiehet eivät tunne ja ole tutkineet; sen tähden kohtelin sellaisia ajatuksia ivalla. Taikauskoinen ja luulotautinen buddhalainen, joka opetti, että meidän pitäisi luopua elämän nautinnoista ja karkottaa mielestämme kaikki intohimot, että meidän pitäisi tulla yhtä tunteettomiksi onnelle ja kärsimyksille, jotta saavuttaisimme joitakin olemattomia voimia, oli minun silmissäni mahdottoman hullunkurinen.

Eräänä minulle ikimuistettavana päivänä – pahan onnen päivänä – tulin tuntemaan kunnioitettavan ja oppineen bonsin, japanilaisen papin nimeltä Tamura Hidejeri. Kohtasin hänet kultaisen Kvon-Onin portailla, ja siitä hetkestä lähtien hän tuli parhaaksi, uskotuksi ystäväkseni. Vaikka täydestä ja vilpittömästä sydäimestä kunnioitin häntä, en kuitenkaan koskaan jättänyt käyttämättä hyvää tilaisuutta pilkatakseni hänen uskonnollista vakaumustaan loukaten sen kautta hyvin usein hänen tunteitaan.

Mutta vanha ystäväni oli niin sävyisä ja anteeksiantava kuin todellinen buddhalainen ikinä voi toivoa olevansa. Hän ei koskaan närkästynyt sietämättömästä ivailustani, vaikka se olisi ollut, lievimmin sanottuna, kuinka epäkohteliasta tahnassa, ja yleensä hänen vastauksensa oli vain hiljainen ”odottakaa kunnes näette”. Hän ei koskaan voinut käsittää, että minä aivan vakavasti ja vilpittömästi en voinut uskoa minkään Jumalan tai Jumalien olemassaoloon. Sanojen ’ateismi’ ja ’skeptisyys’

täydellinen ymmärtäminen oli hänen muuten erinomaisen terävän ajatuskykynsä ulkopuolella. Hänelle, kuten monille hurskaille kristityille, oli mahdotonta ymmärtää, että järkevä ihminen uskoo enemmän filosofian ja uudenaikaisen tieteen viisaisiin päätelmiin kuin naurettaviin oppeihin näkymättömästä maailmasta, jossa vilisee jumalia ja henkiä, piruja ja peikkoja. ”Ihminen on henkinen olento”, hän väitti, ”joka palaa maan päälle useammin kuin kerran ja saa palkkansa tai rangaistuksensa välillä olevina aikoina.” Häneen ei mahtunut se ajatus, että hän ei ole muuta kuin joukko elimellistä tomua. Hän, kuten Jeremias Collier, ei saattanut myöntää, että ihminen ei ole sen parempi kuin ”jalkojaan liikuttava kone, puhuva pää, jolla ei ole mitään sielua sisällään” ja jonka ”jokaista ajatusta sitoo liikunnan laki”. ”Sillä”, hän todisteli, ”jos minun tekoni olisivat, niin kuin te sanotte, edeltäpäin määrätyt, eikä minun olisi mahdollista muuttaa tekojeni sarjaa sen enempää kuin tuon vierivän virran suuntaa, silloin karman ihana oppi ansiosta ja ansiottomuudesta olisi todella hullutusta.”

Siten yltiömetafyysisen ystäväni koko ontologian horjuvat kulmakivet olivat sielunvaellus, kuviteltu ’oikeudenmukainen’ korvauksen laki ja muita yhtä mielettömiä haaveita.

”Me emme voi”, hän eräänä päivänä paradoksaalisesti sanoi, ”toivoa saavamme elää kuoleman jälkeen täydessä tietoisuudessamme, jos emme edeltäkäsikin ole rakentaneet sille lujaa ja kestävää henkistä perustaa... Oi, älkää naurako, ystävä vaila uskoa”, hän sävyisästi lisäsi, ”vaan mieluummin ajatelkaa ja punnitkaa. Se joka ei koskaan ole oppinut elämään hengessä, niin kauan kun hän on elänyt tietoista ja vastuunalaista elämää maan päällä, voi tuskin toivoa saavansa nauttia itsetietoisesta olemassaolosta kuoleman jälkeen, jolloin hän ruumiistaan erottettuna on jäänyt ainoastaan hengen varaan.”

”Mitä voi merkitä hengessä eläminen?” minä kysyin.

”Se on elämää henkisellä tasolla; buddhalaiset kutsuvat sitä nimellä *Tushita Devaloka* (Paratiisi). Ihminen voi luoda itselleen tuollaisen autuaan elämän kahden syntymän välillä siten, että hän vähitellen siirtää sille tasolle kaikki ne kyvyt, jotka hänen täällä maan päällä ollessaan ilmenevät hänen orgaanisen ruumiinsa ja, kuten te sanotte, eläimellisten aivojensa kautta.”

”Kuinka mieletöntä! Ja miten se sitten tapahtuu?”

”Mietiskely ja voimakas halu tulla siunattujen Jumalien kaltaiseksi tekee ihmisen siihen kykeneväksi.”

”Mutta jos ihminen kieltäytyy tästä älyllisestä toiminnasta, jolla te luultavasti tarkoittatte tuijottamista nenänpäähän, niin kuinka hänen sitten käy ruumiillisen kuoleman jälkeen?” oli ivallinen kysymykseni.

”Hänen kohtalonsa muodostuu sen mukaiseksi, missä määrin hänellä on tietoisuutta kuoleman jälkeen, ja se voi olla hyvin moniasteinen. Parhaassa tapauksessa on hänen kohtalonsa pikainen jälleensyntymä – pahimmassa sielullinen helvetti. Ihmisen ei kuitenkaan tarvitse olla askeetti noudattaakseen sellaista henkistä elämää, joka kestää kuoleman jälkeen. Ainoa mitä vaaditaan on, että hän pyrkii lähestymään henkeä.”

”Kuinka niin? Jollei hän uskoisikaan siihen?” minä kysyin.

”Siitäkin huolimatta! Ihminen voi olla uskomatta ja kuitenkin rakentaa sielussaan epäilylle sijaa, vaikka kuinkakin pientä, ja sitten jonakin päivänä, vaikkakin vain hetkeksi, raottaa sisäisen pyhäkön ovea ja tämäkin silloin riittää.”

”Te olette varsin runollinen, ja paradoksaalinen kaupan päälle, kunnioitettava herra. Olkaa hyvä ja selittäkää hiukan tarkemmin tätä mysteeriota?”

”Se ei ole mitään mysteeriota; mutta tahdon selittää. Otaksukaa hetkeksi, että se ‘henkinen taso’, josta olen puhunut, on jokin tuntematon temppele, jossa ette milloinkaan ole käynyt ja jonka olemassaoloa teillä mielestänne on syytä epäillä. Nyt joku ojentaa teille kätensä ja vie teidät sen ovele, ja uteliaisuudesta te avaatte oven ja katsotte sisään. Tämän pienen teon kautta, sillä että te olette astuneet sisään vaikkapa vain sekunniksi, on tajuntanne tullut pysyvään yhteyteen tuon temppelele kanssa. Te ette enää voi kieltää sen olemassaoloa ettekä haihduttaa olemattomaksi sitä tapahtumaa, että te olette astuneet sinne sisään. Ja sen mukaiseksi, minkä laatuinen ja miten suuri teidän työnne on ollut temppelele pyhien rajojen sisäpuolella, muodostuu elämänne siellä sen jälkeen kun tajunnaltanne on katkaistu yhteys lihallisen asumuksensa kanssa.”

”Mitä tarkoitatte? Mitä tekemistä on kuolemanjälkeisellä tajunnalla – jos sellainen on olemassa – tuon temppelele kanssa?”

”Se on kokonaan siitä riippuvainen”, oli vanhuksen juhlallinen vastaus. ”Kuoleman jälkeen ei voi olla mitään itsetietoisuutta hengen temppelele ulkopuolella. Ainoastaan se, mitä olette tehneet henkisellä tasolla, pysyy. Kaikki muu on petollista harhaa ja on tuomittu häviämään Maajan valtamereseen.”

Nauraen sisäissäni ajatukselle, että ihminen voisi elää ruumiinsa ulkopuolella, kehotin vanhaa ystävääni kertomaan edelleen. Ymmärtämättä minun ajatuksiani kunnioitettava mies mielellään myöntyi.

Tamura Hidejeri kuului Tseonenen suureen temppelele, buddhalaiseen luostariin, joka on kuuluisa läpi Japanin ja vielä Tiibetin ja Kiinanakin. Se on kunnianarvoisin Kioton luostareista. Sen munkit kuuluvat Dseno-dun lahkoon, ja heitä pidetään oppineimpina kaikista arvokkaista veljeskunnista. He

ovat sen lisäksi läheisessä yhteydessä jamabushien (askeettien ja erakkojen) kanssa, jotka noudattavat Laotsen opetuksia. Ei ollut siis ihme, että papin mielikuvitus pienimmästäkin yllykkeestä minun puoleltani lensi metafysiikan huimaaviin korkeuksiin, hän kun sen kautta toivoi saavansa minut parannetuksi epäuskostani.

Tässä ei ole tarpeen toistaa hänen pitkää saarnaansa toivottoman sekasotkuisista ja käsittämättömistä opeista. Hänen käsityksensä mukaan meidän pitää harjoittaa itseämme henkisyttä varten toisessa maailmassa – kuten voimistelua varten. Jatkaen analogiaa temppelein ja ’henkisen tason’ välillä hän koetti valaista minulle ajatuksiaan. Hän oli itse tehnyt työtä hengen temppeleissä kaksi kolmasosaa elämästään ja käyttänyt monta tuntia päivässä ’mietiskelyyn’. Nyt *hän tiesi* (!), että kun hän laskisi syrjään kuolevan kotelonsa – ’pelkkää harhaa’, hän selitti — niin hän saisi henkisessä tietoisuudessaan elää uudestaan kaikki jalon ilon ja jumalallisen autuuden tunteet, jotka hänellä maan päällä ikinä oli ollut tai joihin hänellä *olisi ollut oikeutta* – mutta vain sata kertaa voimakkaampina. Hän oli tehnyt ahkerasti työtä henkisellä tasolla ja toivoi sen tähden saavansa työnsä mukaisen päiväpalkan.

”Mutta otaksukaa, että työmies esimerkissä, jonka äsken sovititte minuun, olisi pelkästä uteliaisuudesta aukaissut oven, jotta hän olisi vain kurkistanut pyhäkköön astumatta sinne enää milloinkaan. Kuinka silloin olisi käynyt?”

”Silloin”, hän vastasi, ”teillä olisi vain tämä lyhyt hetki muisteltavana tulevassa itsetietoisuudessanne eikä sen enempää. Kuolemanjälkeinen elämämme kertoo ja toistaa vain niitä vaikutelmia ja tunnelmia, jotka meillä on ollut henkisissä kokemuksissamme, eikä mitään muuta. Jos sen tähden teidän

sydämessänne olisi vihaa, kateutta tai mielihapaa silloin kun astutte hengen pyhäkköön, niin teidän koko tuleva henkinen elämänne olisi totisesti surullinen. Silloin teillä ei olisi mitään muuta muisteltavana kuin oven avaaminen pahan tuulen vallassa.”

”Kuinka se sitten oikein toistuu?” jankkasin minä suuresti huvittuneena. ”Mitä te luulette, että minun pitäisi tehdä ennen kuin taas ruumiillistuisin?”

”Siinä tapauksessa”, hän puhui hitaasti ja punniten jokaista sanaansa – ”siinä tapauksessa pelkään, että *teidän pitäisi avata ja sulkea temppelin ovea, uudestaan ja yhä uudestaan, ja vaikka tätä kestäisi vain lyhyen ajan, se tuntuisi teistä ikuisuudelta.*”

Tämänlaatuinen kuolemanjälkeinen puuha näytti vielä silloin minusta niin mahdottoman hullunkuriselta ja järjettömältä, että minut valtasi melkein loppumaton naurunpuuska.

Kunnianarvoisa ystäväni näytti aivan murheelliselta huomattessaan, että hänen metafyyminen opetuksensa ei johtanut sen parempiin tuloksiin. Hän ei ainakaan ollut odottanut naurua palkakseen. Kuitenkaan hän ei sanonut mitään, huokasi vain ja katsoi minuun entistä suurempi hyväntahtoisuus ja sääli loistaen pienistä mustista silmistä.

”Suokaa anteeksi nauruni”, koetin puolustautua. ”Mutta ette hän nyt voi vakavasti tarkoittaa, että se ’henkinen tila’, jota puolustatte ja johon niin vakavasti uskotte, ei ole muuta kuin elämässä tehtyjen tekojen jäljittelemistä?”

”Ei, ei; se ei ole jäljittelemistä, vaan niiden vaikutusten vahvistamista; se on niiden tyhjien sivujen täyttämistä, jotka jäävät täyttämättä elämän aikana, jolloin usein kiinnitämme huomiota vain tekoihimme ja töihimme, ja se sisältää kaiken sen mitä me olemme tehneet henkisellä, ainoalla todellisella tasolla. Se

mitä sanoin oli vain kuvapuhetta ja saattoi tuntua teistä, jotka ette ollenkaan näytä tuntevan *sielunnäkemyksen* mysteeriota, aivan järjettömältä. Minun tulee siitä moittia vain itseäni... Se mitä tahdoin teille ilmaista oli, että, koska ruumiistaan erotetun tajuntamme henkinen tila on vain hedelmä kaikesta siitä henkisestä toiminnasta, joka on suoritettu elämän kuluessa, jolloin toiminta on ollut paljasta ja hedelmätöntä – me emme voi kuoleman jälkeen odottaa saavamme nähdä mitään muita tuloksia kuin tuon toiminnan uudistumisen. Siinä kaikki. Minä toivon, että te säästysisitte sellaisista hedelmättömistä teoista ja että joskus saisitte nähdä joitakin näistä totuuksista.” Ja suorittaen tavalliset japanilaiset hyvästijättökohteliaisuudet kunnan mies lähti pois.

Oi, olisinpa minä silloin tiennyt mitä sen jälkeen olen oppinut, kuinka vähän olisinkaan nauranut ja kuinka paljon enemmän olisinkaan oppinut!

Mutta asioiden ollessa näin mitä suuremmaksi kasvoi persoonallisen kiintymykseni ja kunnioitukseni tunne häntä kohtaan, sitä vähemmän voin sietää hänen hurjia ajatuksiaan kuolemanjälkeisestä elämästä ja varsinkin ylikuonnollisista voimista, joita jotkut muka olivat saavuttaneet. Aivan erityisesti tunsin vastenmielisyyttä hänen kunnioittamiaan jamabusheja kohtaan, jotka ovat maan jokaisen buddhalaisen lahkon ystäviä. Heidän ’ihmeitä tekevä’ voimansa oli minusta suorastaan inhottavaa. Voin kuulla jokaisen japanilaisen Kiotossa, jopa oman liikekumppanini, terävä-älyisimmän liikemiehen mitä ikinä olen idässä tavannut, puhuvan näistä Laotsen seuraajista alaluoduin silmin, kunnioittavasti ristityin käsin ja vakuutellen, että he omistavat ’suuria’ ja ’ihmeellisiä’ lahjoja, ja se oli enemmän kuin mitä minä silloin saatoin kärsivällisesti kuunnella.

Keitä he sitten olivat, nämä suuret maagikot naurettavine luoltteluineen ylimaailmallisesta tiedosta; nämä 'pyhät kerjäläiset', jotka, kuten silloin ajattelin, tarkoituksella elävät vaikeapäasyisten vuorten kätköissä ja jyrkkien kalliopolkujen takana, jotta eivät mitkään uteliaat tunkeilijat voisi päästä heidän luokseen näkemään näitä otuksia heidän omissa luolissaan? He ovat yksinkertaisesti povaajia, japanilaisia mustalaisia, jotka myyvät noitakaluja ja salaneuvoja, eivätkä mitään muuta. Kun jotkut yrittivät vakuuttaa minulle, että vaikka jamabushit elävät mystistä elämää ilmaisematta kenellekään vihkimättömälle salaisuuksiaan, niin he kuitenkin ottavat vastaan oppilaita, vaikka oppilaaksi onkin vaikea päästä, ja että heillä siis on eläviä todistajia heidän elämänsä suuresta puhtaudesta ja pyhydestä, – niin minä vastasin kaikkiin näihin vakuutuksiin täydellisellä epäuskolla enkä siitä horjunut. Pilkkasin sekä opettajia että oppilaita lukien heidät kummatkin hullujen, jollei lurjusten joukkoon, ja menin niin pitkälle, että luin tähän joukkoon kuuluviksi myös sintot. Nyt sintoismi eli *Sin-Sju*, ”usko Jumaliin, ja tie Jumalten luo”, so. usko yhteyteen näiden olentojen ja ihmisten välillä, on eräänlaista luonnonhenkien palvelemista, mitä surkeampaa ja järjettömämpää tuskin voi ajatellakaan. Ja lukiessani sintot muiden lahkosten hullujen ja lurjusten joukkoon sain paljon vihamiehiä. Sillä sinto-kanuseja (henkisiä opettajia) pidetään yhteiskunnan ylemmissä luokissa korkeimpina ihmisinä, itse mikado on heidän veljeskuntansa etunenässä ja lahkoon kuuluvat Japanin sivistyneimmät miehet. Nämä sintolaiset kanusit eivät muodosta mitään erityistä säätyä tai luokkaa, eikä heillä ole mitään vihkimyksiä – ainakaan ulkopuolisille tunnettuja. Ja kun he eivät tahdo julkisuudessa itselleen mitään erikoisoikeuksia tai valtaa – heidän pukunsakaan

ei millään tavalla eroa maallikkojen puvusta – ja kun he ovat maailman silmissä yksinkertaisesti salaisten ja henkisten tieteidien opettajia ja oppilaita, jouduin hyvin usein tekemisiin heidän kanssaan aavistamatta lainkaan, että olin sellaisten henkilöiden läheisyydessä.

II

Salaperäinen vieras

Vuodet vierivät, ja ajan kuluessa syvälle juurtunut skeptisyyteni tuli päivä päivältä lujemmaksi ja kiihkeämmäksi. Minulla oli, kuten olen jo maininnut, vanhempi, rakastettu sisar, joka oli ainoa elossa oleva sukulaiseni. Hän oli mennyt naimisiin ja oli hiljan muuttanut asumaan Nürnbergiin. Tunteeni häntä kohtaan olivat enemmän pojan kuin veljen, ja hänen lapsiaan rakastin kuin omiani. Kun perhettämme kohtasi se suuri onnettomuus, joka muutamissa päivissä vei isäni suuren omaisuuden ja mursi äitini sydämen, silloin hän, hellä isosisareni, itsestään tuli onnettoman perheemme suojelusenkeliksi. Niin suuri oli hänen rakkautensa minua, nuorempaa veljeään kohtaan, että hän koetti korvata niiden professorien opetuksen, joiden luona en enää voinut käydä, ja kieltäytyi siten omasta onnestaan. Hän uhrasi itsensä ja sen miehen, jota hän rakasti, lykkäämällä naimisen epämääräiseen tulevaisuuteen voidakseen auttaa isäämme ja etenkin minua jakamattomalla huolenpidollaan. Oi, kuinka minä rakastin ja kunnioitin häntä – aika vain lisäsi tätä varhaista perherakkautta! Ne, jotka väittävät, että ateisti sellaisenaan ei voi olla todellinen ystävä, rakastava sukulainen tai uskollinen alamainen, lausuvat – tietoisesti tai

tietämättään – mitä valheellisimman parjauksen. Sanoa, että materialisti vanhetessaan tulee kovasydämiseksi, että hän ei voi rakastaa niin kuin uskovainen, on suoraan sanoen mitä suurin erehdys.

Voi tosin olla sellaisia poikkeustapauksia, mutta niitä tava-
taan vain harvoin ja silloinkin sellaisissa ihmisissä, jotka ovat
enemmän itsekkäitä kuin skeptisiä eli – jokapäiväistä kieltä
käyttäen – maailmallisia. Mutta kun luonnostaan hyvä ihminen
tulee nk. ateistiksi, ei itsekkäistä vaikuttamista, vaan totuuden
halusta ja rakkaudesta, silloin hänen rakkautensa perhettään
ja hänen ystävyytensä lähimmäisiään kohtaan vain vahvistuu.
Hänen kaikki tunteensa, kaikki palavat pyrkimykset näkymät-
tömään ja saavuttamattomaan, rakkaus, jonka hän muuten oli-
si heittänyt oletetulle taivaalle ja sen Jumalalle, kaikki se kes-
kittyy nyt kymmenkertaisella voimalla hänen rakastettuihin ja
ihmiskuntaa kohtaan. Totta on, että ainoastaan ateistin sydän –

...tietää voi
min sanattoman ilon salavuon,
luo veljesrakkaus...

Sellainen pyhä veljesrakkaus sai minutkin uhraamaan mu-
kavuuteni ja persoonallisen menestykseni hankkiakseni iloa ja
onnea hänelle, joka oli ollut minulle enemmän kuin äiti. Olin
aivan nuori, kun lähdin kotoani Hampuriin. Siellä tein työtä
epätoivon voimalla, niin kuin tekee mies, jolla on vain yksi jalo
päämäärä silmiensä edessä – rakastettujensa auttaminen ja
heidän kärsimystensä huojentaminen. Ennen pitkää saavutin
isäntieni luottamuksen, minkä johdosta kohosin siihen kor-
keaan luottamusasemaan, jonka aina säilytin. Ensimmäinen
todellinen ilo ja palkinto elämässäni oli se, että sain nähdä si-
sareni naimisissa sen miehen kanssa, jonka hän oli uhrannut

minun tähteni, ja auttaa heitä taistelussa olemassaolon puolesta. Rakkauteni häntä kohtaan oli niin puhdistavaa ja epäitsekästä, että kun minun piti ulottaa se hänen lapsiinsakin, ei se näyttänyt laajentumisestaan heikkenevän, vaan tulevan yhä voimakkaammaksi. Minulla oli synnynnäinen taipumus hellään perherakkauteen, ja nyt rakkauteni sisartani kohtaan kasvoi niin suureksi, ettei mieleeni olisi koskaan tullutkaan ajatus sytyttää rakkauden pyhä tuli minkään epäjumalan, muun kuin hänen perheensä eteen. Se oli ainoa kirkko, jonka tunnustin, ainoa kirkko, jossa suoritin jumalanpalvelustani pyhän perherakkauden alttarilla. Itse asiassa tämä yhdentoista hengen perhe, siihen luettuna perheenisä, oli ainoa side, joka kiinnitti minut Eurooppaan. Yhdeksän vuoden aikana tein kaksi kertaa matkan valtameren poikki vain saadakseni nähdä ja painaa rintaani vastaan nämä rakastettuni. Muuta asiaa minulla ei ollut lännessä, ja kun olin täyttänyt tämän mieluisan velvollisuuteni, palasin aina taas Japaniin tekemään työtä ja uurastamaan heidän puolestaan. Heidän takiaan jäin poikamieheksi, jotta hankkimani omaisuus menisi jakamattomana heille.

Olimme aina olleet kirjeenvaihdossa niin säännöllisesti kuin silloisten postilaivojen säännöttömät ja kauan kestävät kulkuvuorot suinkin sallivat. Mutta äkkiä kirjeet lakkasivat tulemasta kotoa. Melkein vuoteen en saanut mitään tiedonantoa, ja päivä päivältä tulin yhä levottomammaksi ja aloin pelätä jotakin suurta onnettomuutta. Turhaan odotin kirjettä, edes pienintäkään viestiä, ja kaikki yritykseni selittää itselleni niin tavaton äänettämyys olivat tuloksettomat.

”Ystäväni”, sanoi minulle eräänä päivänä Tamura Hidejeri, ainoa uskottuni, ”ystäväni, kysykää neuvoa hurskaalta jama-bushilta, niin pääsette levottomuudestanne”.

Tietysti hylkäsin tämän tarjouksen niin hillitysti kuin ärsytettynä ollen saatoin. Mutta kun höyrylaiva toisensa jälkeen tuli satamaan tuomatta viestinsanaakaan, aloin tuntea epätoivoa, joka päivä päivältä tuli yhä syvemmäksi ja voimakkaammaksi. Tämä johti lopulta vastustamattomaan himoon, sairaalolaiseen haluun saada tietää – pahinta, niin kuin silloin ajattelin. Taistelin kovan taistelun tämän tunteen kanssa, mutta viimein se pääsi voitolle. Vain muutama kuukausi tätä ennen olin ollut itseni täydellinen herra – ja nyt olin tullut kurjaksi pelon orjaksi. Minä, joka olin ollut fatalisti D’Holbachin koulua, joka olin aina ollut sitä mieltä, että usko välttämättömyyden järjestelmään on filosofisen onnen ainoa edistäjä, että se on paras vastapaino inhimilliselle heikkoudelle, *minä* tunsin kiihkeästi kaipaavani jotakin povauksen tapaista. Olin mennyt niin pitkälle, että mielestäni oli haihtunut oppini ensimmäinen periaate – ainoa, joka voi tyynnyttää surumme ja herättää meissä tarpeellista alistumista, järkevää nöyrytmistä sokean kohtalon tuomioihin, joiden murtamiksi typerä tunteellisuutemme meidät niin usein saattaa – oppi siitä, että *kaikki on välttämätöntä*. Niin olin unohtanut tämän, ja minut oli vallannut hävettävä, taikauskoinen kaipaus, tyhmä, halpamainen halu tietää – joll-ei tulevaisuutta, niin ainakin, mitä tapahtuu toisella puolella maapalloa. Käytökseni näytti kokonaan muuttuneen, mielialani ja harrastukseni olivat tulleet aivan vieraiksi ja tapasin itseni, kuten joku heikkohermoinen tyttö, jännittämästä miel-täni mielipuolisuuden rajoille yrittäessäni nähdä – kuten olin kuullut joidenkuiden saattavan – valtamerien toiselle puolelle saadakseni tietää ainakin todellisen syyn tähän pitkään, selittämättömään äänettömyyteen!

Eräänä iltana auringon laskiessa vanha ystäväni, kunnianarvoisa bonshi Tamura, ilmestyi matalan puutaloni kuistille. En ollut käynyt häntä katsomassa moneen päivään ja hän tuli kysymään vointiani. Käytin taas tilaisuutta hyväkseni ja aloin piilailulla hänen kustannuksellaan, jota kohtaan itse asiassa tunsin mitä hartainta kunnioitusta. Jotakuinkin epäystävällisesti kysyin – ja kaduin sanojani melkein ennen kuin ne olivat huuliltani päässeet – miksi hän oli vaivautunut kulkemaan koko pitkän matkan minun luokseni, kun hän olisi saanut tietää kaikki mitä hän minusta tahtoi aivan yksinkertaisesti kysymällä sitä jamabushilta. Hän näytti ensin vähän loukkaantuneelta, mutta katsottuaan tarkasti alakuloisiin kasvoihini hän vastasi lempeästi, että hän ei voinut muuta kuin toistaa entisen neuvonsa minulle. Kuka tahansa pyhän järjestön jäsenistä voisi antaa minulle lohtua nykyiseen tilaani.

Siitä hetkestä alkaen minut valtasi mieletön halu vaatia häntä todistamaan väitteensä. Vaadin – ja sanoin sen hänelle suoraan – jotakuta hänen luulotelluista maagikoistaan sanomaan minulle, mikä oli sen henkilön nimi, jota minä ajattelin, ja mitä hän sillä hetkellä teki. Hän vastasi tyyneästi, että toivomukseni tulisi hyvin helposti tyydytetyksi. Viereisessä talossa oli eräs jamabushi, joka oli käymässä sairaan sinton luona. Hän toisi kyllä tämän luokseni – jos minä vain antaisin suostumukseni.

Annoin sen ja, *siitä hetkestä lähtien oli tuomioni langetettu.*

Kunpa osaisin kuvata kohtausta, joka nyt seurasi! Kaksikymmentä minuuttia sen jälkeen, kun niin varomattomasti olin lausunut toivomukseni, seisoj edessäni vanha mies, joka oli tavattoman pitkä ja majesteetillisen muotoinen ollakseen japanilainen ja muuten kalpea, laiha ja kuihtuneen näköinen. Orjan matelevaisuuden sijaan hänestä kuvastui tyyne ja arvokas

rauha ja sellaisen miehen mielenlaatu, joka tietää siveellisen ylemmyytensä ja sen tähden ei välitä niiden erehdyksistä, jotka eivät sitä näe. Epäystävällisiin ja ivallisiin kysymyksiini, joita tein hänelle toisen toisensa jälkeen kuumeisen kiihkoisesti, hän ei vastannut mitään, vain katsoi minuun äänettömästi, niin kuin lääkäri hourailevaan potilaaseensa. Siitä hetkestä alkaen, jolloin hän kiinnitti katseensa minuun, tunsin – tai ehkä pikemminkin näin – ikään kuin läpätunkevan valonsäteen tunkeutuvan hienona hopeasäikeenä esiin hänen mustista ja kapeista silmistään, jotka lepäsivät niin syvällä keltaisten kasvojen keskellä. Se tuntui tunkeutuvan aivoihini ja sydämeeni nuolen tavoin ja kaivavan esille jokaisen ajatukseni ja tunteeni. Niin, sekä näin että tunsin sen, ja ennen pitkää hänen katseensa kaksinkertainen vaikutus tuli sietämättömäksi.

Murtaakseni lumouksen vaadin häntä kertomaan minulle, mitä hän oli nähnyt ajatuksissani. Tyynesti tuli aivan oikea vastaus: äärimmäinen levottomuus naissukulaisen, hänen miehensä ja lastensa puolesta, jotka asuivat eräässä talossa, jonka ulkomuodon hän kuvasi niin tarkkaan kuin se olisi ollut hänelle yhtä tuttu kuin minulle. Käänsin epäilevän katseeni ystävääni bonsiin, jonka kielevyys, kuten luulin, oli tehnyt mahdolliseksi nopean vastauksen. Muistin kuitenkin samalla, että Tamura ei voinut mitään tietää sisareni talon ulkonäöstä, että japanilaiset ovat kuuluisia luotettavuudestaan ja, ollessaan ystäviä, uskollisuudestaan kuolemaan asti – ja häpesin epäluuloani. Sovittaakseni omantuntoni kysyin erakolta, voisiko hän kertoa minulle mitään tuon rakastetun sisareni nykyisestä tilasta. Muukalainen – kuului vastaus – ei koskaan voisi uskoa kenenkään sanoja eikä luottaa kenenkään muun tietoon kuin omaansa. Jos jamabushi kertoisi näkemänsä, haihtuisi sen vaikutus kysyjän

mielestä parin tunnin kuluttua ja hän olisi yhtä kurjassa asemassa kuin ennenkin. Käytettävänä oli vain yksi keino: saattaa muukalainen (minut) näkemään omin silmin, niin että hän itse voisi ottaa selvää asiasta. Oliko kysyjä halukas antamaan jamabushin, vieraan miehen, saattaa itseään vaadittuun tilaan?

Olin Euroopassa kuullut puhuttavan mesmerisoiduista somnambuleista ja kun en uskonut niihin rahtustakaan, ei minulla ollut mitään itse yritystä vastaan. Keskellä lakkaamatonta mielenlevottomuuttanikaan en voinut olla hymyilemättä sille naurettavalle toimitukselle, johon nyt vapaaehtoisesti alistuin. Samalla kuitenkin nyökäytin päätäni suostumuksen merkiksi.

III

Psykkistä taikaa

Vanha jamabushi ei hukannut aikaa. Hän vilkaisi laskevaan aurinkoon, ja huomattuaan ehkä Herra Ten-Dsio-Dsion (Hengen, joka singahuttaa säteitensä) suopeaksi alkavalle toimitukselle hän veti äkkiä esiin pienen käärön. Se sisälsi pienen kiillotetun laatikon, palasen paperia, joka oli tehty mulperipuun kuoresta, ja kynän jolla hän piirsi paperille muutamia lauseita *neiden*-kirjaimilla – erästä omituista kirjoitustapaa, jota käytetään vain uskonnollisiin ja mystisiin tarkoituksiin. Lopetettuaan hän otti vaatteittensa alta esille pienen, pyöreän, tavattoman kirkkaan teräspeilin ja asettaen sen silmiäni eteen pyysi minua katsomaan siihen.

Olin kuullut näistä peleistä, joita usein käytetään tempeleissä, ja olin niitä monesti nähnytkin. Väitetään, että niissä taitavien pappien määräyksestä ja tahdosta ilmestyy Daij-Dzinejä,

suuria henkiä, jotka vastaavat uskovaistensa kysymyksiin. Luulin ensin, että hänen oli aikomus herättää sellainen henki, joka sitten vastaisi kysymyksiini. Mutta tapahtuikin jotakin aivan muuta.

Tartuttuani peiliin, viimeinen ylen katsova vihlaistu ajatuksissani, jonka aiheutti syvä tunto omasta mielettömästä asemastani, tunsin yhtäkkiä kummallisen aistimuksen siinä käsivarressani, jonka käsi piteli peiliä. Unohdin hetkeksi, että minun tuli ”istua, missä pilkkaajat istuvat”, ja herkesin katso-
masta asioita niiden naurettavalta puolelta. Kouristiko pelko aivojani herpaisten hetkeksi sen toiminnan –

...pelko,

kun mieli sitä halajaa, niin tieto kuolon tuo?

Ei! Minulla oli vielä kylliksi tietoisuutta jäljellä vakuuttaakseni itselleni, että koe, joka soti ihmisen kaikkea tervettä järkeä vastaan, ei voinut tuottaa mitään tuloksia. Mitä oli siis se, joka kulki aivojeni läpi ikään kuin elävä jääkappale synnyttäen kauhun tunteen ja syöksähtäen sitten sydämeeni, ikään kuin kuolettava käärme olisi iskenyt siihen myrkkyhampaansa? Kouristuksentapaisella kädennykäyksellä pudotin – häpeän kirjoittaa sitä sanaa – ’maagisen’ peilin enkä voinut saada itseäni ottamaan sitä ylös siltä sohvalta, jolla istuin. Lyhyen hetken taisteli sisässäni pelottavalla voimalla ylivallassa jokin epämääräinen ja selittämätön halu luoda katseeni peilin kiiltävän pinnan syvyyksiin ja ylpeyteni, jonka rajuutta ei mikään näyttänyt voivan hillitä. Lopulta sen oma uhmaava voima kuitenkin hillitsi ja kukisti sen kuohun. Pöydällä sohvän edessä oli avonainen romaani, ja kun silmäni sattuivat kohtaamaan sen sivuja, luin sanat: ”Hunnun, joka peittää tulevaisuuden, on kutonut armon

käsi.” Se riitti. Sama ylpeys, joka tähän asti oli pidättänyt minua siitä, mitä pidin alentavana, taikauskoisena kokeiluna, sai minut uhmaamaan kohtaloani. Nostin sohvalta pahaenteisesti loistavan peilin ja valmistuin katsomaan siihen.

Minun tarkastellessani peiliä jamabushi nopeasti lausui muutamia sanoja bonsi Tamuralle saaden minut varkain ja epäluuloisesti vilkaisemaan heihin. Olin taas erehtynyt.

”Hurskas jamabushi pyytää minua tekemään teille kysymyksen ja antamaan samalla varoituksen”, huomautti bonsi. ”Jos haluatte nyt katsoa omin silmin, on teidän – sillä uhallalla, että muuten *tulette aina tämän jälkeen näkemään kaiken, mikä tapahtuu, oli se miten kaukana teistä tahansa, ja tulette näin näkemään vasten tahtoanne ja toivomustanne* – alistuttava säännölliseen puhdistusmenettelyyn, sitten kun olette peilistä saaneet tietää, mitä haluatte.”

”Millainen on tämä menettely ja mitä on minun luvattava?” kysyin uhmaavasti.

”Se on omaksi eduksenne. Teidän on luvattava hänelle suostuvanne tähän menettelyyn, sillä muuten on hänen lopun elämänsä pidettävä itseään omantuntonsa edessä vastuunalaisena siitä, että hän on tehnyt teistä näkijän, *joka ei voi vastata näkemisestään*. Mutta lupaattehan, ystäväni?”

”Sitä on aika ajatella sitten, jos ensin jotakin näen”, vastasin ivallisesti, lisäten puoliääneen: ”Mitä muuten toistaiseksi san-gen suuresti epäilen.”

”Teitä on varotettu, ystäväni. Seuraukset lankeavat nyt itsellenne”, oli juhlallinen vastaus.

Katsahdin kelloon ja tein kärsimättömän liikkeen, jonka jamabushi huomasi ja ymmärsi. Se oli tasan *seitsemän minuuttia yli viiden*.

”Määritelkää tarkasti mielessänne, *mitä* haluatte nähdä ja saada tietää”, sanoi ’loitsija’ asettaen peilin ja paperin minun käsiini ja neuvoen minulle, miten niitä tuli käsitellä.

Kuuntelin hänen neuvojaan enemmän kärsimättömänä kuin kiitollisena, ja hetkisen taas epäröin. Vastasin kuitenkin kiinnittäen katseeni peiliin:

”Haluan vain yhtä – saada tietää syyn tai syyt siihen, miksi sisareni niin äkkiä on lakannut kirjoittamasta minulle.”

Olinko todellisuudessa lausunut nämä sanat molempien todistajien kuullen, vai olinko vain ajatellut ne? Tänä päivänäkään en vielä osaa sitä sanoa. Muistan nyt vain yhden asian selvästi: minun tuijottaessani peiliin tuijotti jamabushi minuun. Mutta kestäkö tämä asiointi puolen sekuntia vai kolme tuntia, siihen en ole koskaan sen jälkeen kyennyt mielessäni tyydyttävästi vastaamaan. Voin palauttaa mieleeni jokaisen yksityiskohdan tapauksesta siihen hetkeen asti, jolloin otin peilin vasempaan käteeni pitäen salaperäisillä kirjaimilla täyteen kirjoitettua paperia oikean peukalon ja etusormen välissä, kun aivan yhtäkkiä tunsin kokonaan menettäväni tietoisuuden ympäröivistä esineistä. Siirtyminen valvetilasta sellaiseen, jota en voinut verrata mihinkään, mitä sitä ennen olin kokenut, oli niin nopea, että vaikka silmäni olivat lakanneet havaitsemasta ulkonaisia esineitä ja kokonaan olivat menettäneet näkyvistänsä bonsin, jamabushin ja koko huoneenikin, saatoin kuitenkin selvästi nähdä koko pääni ja selkäni istuessani eteenpäin taipuneena peili kädessäni. Sitten minulle tuli voimakas tunne siitä, kuinka minä tahtomattani syöksyin eteenpäin, *tempauduin* pois niin sanoakseni paikaltani – olin vähällä sanoa ruumiistani. Ja sitten, samalla kuin kaikki muut aistini olivat kokonaan herpaantuneet, niin silmäni, kuten ajattelin,

odottamatta näkivät selvemmän ja elävämmän välähdyksen kuin ne koskaan todellisuudessa olivat nähneet, sisareni uudesta Nürnbergissä olevasta talosta, jossa en milloinkaan ollut käynyt ja jonka tunsin vain piirroksesta, ja sen ympäristöstä, josta en koskaan ollut tiennyt paljoakaan. Tämän ohella tuntiessani aivoissani ikään kuin välähdyksiä haihtuvasta tietoisuudesta – niin ihminen varmaankin tuntee kuolinhetkellä – oli viimeinen epämääräinen ajatukseni, niin heikko, että se oli melkein käsittämätön, se, että minä epäilemättä olin hyvin, *hyvin* naurettava... Tämän *tunteen* – sillä sitä se oli pikemmin kuin ajatusta – keskeytti, äkkiä sammutti, jos niin voi sanoa, selvä *sielullinen näkemys* (en voi ilmaista sitä muulla tavoin) itsestäni, siitä, jonka tiesin ruumiikseni ja joka kasvot tuhkaharmaina lepäsi sohvalla kaikin puolin kuolleen kaltaisena, mutta vielä tuijottaen kuolleen kylmillä ja lasimaisilla silmillä peiliin. Kumartuneena sen ylitse, huitoen laihoilla käsillään ilmaa joka suuntaan *sen* kalvenneiden kasvojen yläpuolella seisoi pitkä jamabushi, jota kohtaan sinä hetkenä tunsin sammumatonta, murhaavaa vihaa. Aikoessani hyökätä kurjan temppujentekijän niskaan ruumiini, vanhukset, koko huoneeni ja sen kaikki esineet alkoivat vapista ja pyöriä punertavassa, hehkuvassa valaistuksessa ja näyttivät nopeasti liukuvan 'minun' luotani. Muutamia eriskummallisia varjoja viipyi vielä 'minun' näkyvissäni, ja kun vielä tunsin kammaa ja tein viimeisen yrityksen saada selville, *kuka minä siis nyt olin, koska en ollut tuo ruumis* – vaipui ylitseni pimeyden suuri huntu kuten ruumisvaate, ja viimeinenkin ajatukseni kuoli.

IV

Kammottava näky

Miten merkillistä!... Missä nyt olin? Tunsin selvästi, että olin palannut taas tajuihini. Sillä olin olemassa, ja minulle selveni, että liikuin nopeasti eteenpäin tajuten samalla selittämättömän, omituisen aistimuksen, ikään kuin olisin uinut eteenpäin itse tahtomattani ja ponnistamattani ja täydellisen pimeyden keskellä. Ensimmäinen mieleeni tullut ajatus oli, että kuljin pitkän matkaa maan alla veden, maan ja tukahduttavan ilman läpi, vaikka minulla ruumiillisesti ei ollut mitään käsitystä eikä aistimusta näiden aineiden läsnäolosta eikä yhteydestä. Yritin lausua muutamia sanoja, toistaa viimeisen lauseeni. ”Haluan vain yhtä: saada tietää syyn tai syyt, miksi sisareni niin äkkiä on lakannut kirjoittamasta minulle” – mutta näistä kuudesta-toista sanasta kuulin ainoastaan kaksi, ”*saada tietää*”, ja ne eivät tulleet minun kurkustani, vaan kohtasivat minut oman ääneni lausumina, mutta aivan ulkopuoleltani, läheltäni, mutta ei sisältäni. Lyhyesti sanoen ääneni oli lausunut nämä sanat, mutta eivät huuleni...

Vielä nopea, tahdoton liike, vielä viimeinen syöksähdys minulle tuntemattoman elementin mananmustaan pimeyteen, ja minä näin seisovani – todella seisovani – maan alla, kuten tuntui. Maa ympäröi minut tiiviisti ja kiinteästi joka puolella, ylhäällä ja alhaalla, oikealla ja vasemmalla, minä olin mullan keskellä, ja kuitenkin se ei painanut, vaan tuntui *minun aistimilleni* aivan aineettomalta ja läpinäkyvältä. En hetkistäkään ajatellut tämän *näennäisen* asian täydellistä mielettömyyttä ja suoranaista mahdottomuutta. Vielä sekunti, vielä lyhyt hetki, ja

minä huomasin – oi kuvaamatonta kammaa, mikä minut valtaa nyt sitä ajatellessani; sillä vaikka silloin havaitsin, ymmärsin ja painoin muistiini asioita ja tapahtumia paljon selvemmin kuin koskaan ennen olen tehnyt, ei se, mitä näin, sillä hetkellä näyttänyt millään tavalla koskevan minua. Niin – huomasin edessäni ruumisarkun. Se oli yksinkertainen, vaatimaton, laudoista kokoonkyhätty laatikko, ja vaikka sen kansi oli suljettuna, näin selvästi sen sisällä ilkeästi irvistävän pääkallon ja ihmisen luurangon, joka oli ruhjoutunut ja murtunut moniin osiin, ikään kuin se olisi tuotu menneiden aikojen inkvisition salaisista kidutuskammioista. ”Kukahen se lienee?” ajattelin.

Samassa kuulin taas jostakin kaukaa saman äänen – *oman* ääneni... ”syyntä tai syyt, miksi” ...se lausui, ikään kuin nämä sanat olisivat olleet keskeytymätöntä jatkoa niihin kahteen sanaan, jotka se vastikään oli toistanut: ”Saada tietää.” Se kuului läheltä ja kuitenkin ikään kuin äärettömän kaukaa herättäen minussa sen ajatuksen, että pitkään maanalaiseen matkaani, älylliseen harkintaani ja havaintooni ei ollut mennyt hetkeäkään, että ne olivat tapahtuneet lyhyessä silmänräpäyksessä sen lauseen perättäisten sanojen välissä, jonka olin aloittanut, jollen ehkä loppuun lausunutkaan, huoneessani Kiotossa, ja että ääni nyt lopetti lauseen katkonaisiin, keskeytyviin sanoin omien sanojeni tarkkana kaikuna...

Pian ruumiin inhottavat, raadellut jäännökset alkoivat saada muodon, joka minulle oli liiankin tuttu. Murtuneet ruumiinosat liittyivät toinen toiseensa, luiden päälle kasvoi taas liha, ja minä tunsin – hiukan hämmästyen, mutta ilman mitään tunteellisuutta – nämä vääristyneet jäännökset sisareni miehen ruumiiksi, oman lankoni, jota hänen vuokseen olin niin syvästi rakastanut. ”Mitä hänelle on tapahtunut, kuinka hän on joutunut

noin kauhean kuoleman omaksi?”, kysyin itseltäni. Ja silloisessa tilassani kysymyksen tekeminen merkitsi, että se heti tuli vastatuksi. Tuskin olin tehnyt itselleni kysymyksen, kun näin ikään kuin panoraamassa kuvan Kaarle-rukan kuolemasta kammottavan eloisana, jokaista liikuttavaa yksityiskohtaa myöten, vaikka ne silloin jättivät minut kokonaan raakalaismaisen välinpitämättömäksi. Tuossa hän, vanha hyvä ystäväni, on täynnä reippautta ja iloa odottaessaan parempituloista virkaa isännältään tutkimassa ja kokeilemassa sahalaitoksessa jättiläiskokoista höyrykonetta, joka vasta on saapunut Amerikasta. Hän kumartuu lähemmin tarkastamaan koneen sisäosia ja kiertämään jonkun ruuvin tiukempaan. Täydessä vauhdissa kiertävän pyörän hampaat tarttuvat hänen vaatteisiinsa, ja silmänräpäyksessä ne paiskaavat hänet alas, taivuttavat hänen kokoon, katkaisevat ja repäisevät hänen jäsenensä, ennen kuin työmiehet, joille konerakenne on outo, saavat pyörän pysähtymään. Hänet eli hänen jäännöksensä otetaan esille hengettömänä, raadeltuna, kammottavana läjänä, sekanaisena massana värähtelevää lihaa ja verta! Seuraan hänen jäännöksiään, jotka viedään verisenä läjänä sairashuoneeseen, kuulen raa'alla äänellä annetun määräyksen, että ruumiin saattajien on matkallaan pysähdyttävä lesken ja orpojen kotiin. Seuraan heitä ja näen pahaa aavistamattoman perheen rauhallisesti kokoontuneena. Näen rakastavan ja rakastetun sisareni ja jään välinpitämättömäksi hänetkin nähdessäni, tarkastelen vain jännittyneenä, mitä nyt on tapahtuva. Sydämeni, tunteeni, koko persoonallisuuteni näyttää haihtuneen, näyttää jääneen jälkeen ja kuuluvan ikään kuin jollekin muulle.

’Minä’ seison sisareni vieressä ja näen, miten hän mitään aavistamatta ottaa vastaan kaameat uutiset. Huomaan selvästi,

hetkeäkään epäröimättä tai erehtymättä, miten tieto onnettomuudesta vaikuttaa häneen, ja käsitän selvästi, seuraan ja painan muistiini pienintä yksityiskohtaa myöten hänen tunteensa ja ne mielenliikutukset, jotka tapahtuvat hänen sisällään. Tarkastan ja muistan, eikä minulta jää huomaamatta ainoakaan kohta tapahtumasta.

Kun ruumis varmuuden saamiseksi tuodaan taloon, kuulen äänekkään tuskan huudon, oman nimeni lausuttavan ja elävän ruumiin kaatuvan kumeasti kuolleen jäännöksille. Seuraan uteliaana äkkinäistä värähdystä ja heti sen jäljessä tulevaa hämmennystä hänen aivoissaan, ja tarkastelen uteliaana putkimaisien säikeiden käärmemäistä, äkkinäistä ja tavattomasti kiihtynyttä liikettä, ja näen, kuinka hermojärjestelmän keskus päässä äkkiä muuttaa väriään hienosäikeisen hermoaineen vaihtuessa valkoisesta heleänpunaiseksi ja sitten tummanpunaiseksi ja sinertäväksi. Huomaan, kuinka äkkiä välähtää fosforin kaltainen, kirkas säteily, kuinka se värisee ja äkkiä sammuu jättäen jälkeensä pimeyden – täydellisen pimeyden muistin paikalle – kun säteily, joka vain muotonsa puolesta muistuttaa ihmishahmoa, äkkiä haihtuu pääläestä, menettää muotonsa ja hajoaa. Ja minä puhun itselleni: ”Tämä on hulluutta, elinaikaista, parantumatonta hulluutta, sillä älyn prinssiippi ei ole vain joksikin ajaksi lamautunut tai sammunut, vaan on juuri ainiaaksi hyljännyt ruumiillisen majansa, äkkinäisen onnettomuuden hirtittävä voima on sen karkottanut pois... Yhteys elämellisen ja jumalallisen olemuksen välillä on murtunut”... Ja lausuessaan älyllisesti oudon sanan ’jumalallinen’ minun AJATUKSENI – naurahtaa.

Äkkiä kuulen taas kaukaisen ja kuitenkin läheltä tulevan äänen painolla ja aivan vieressäni lausuvan sanat ”*miksi sisareni*

niin äkkiä on lakannut kirjoittamatta minulle.” ...Ja ennen kuin viimeinen sana ’minulle’ on päättänyt lauseen, näen pitkän jakson surkeita tapahtumia, jotka seuraavat välittömästi onnettomuutta.

Näen, kuinka perheenäiti avuttomana, maassa ryömivänä hulluna viedään mielisairaalaan, joka on kaupungin sairashuoneen yhteydessä, ja miten seitsemän nuorempaa lasta pääsee turvakotiin köyhiä varten. Viimein näen kahden vanhimman lapsen, 15-vuotiaan pojan ja vuotta nuoremman tytön, jotka molemmat ovat lempilapsiani, joutuvan vieraiden luo palvelukseen. Matkalle lähtevän laivan kapteeni vie mukanaan sisarenpoikani, ja vanha juutalaiseukko ottaa huostaansa tyttösen. Näen tapahtumat kaikessa kauheudessaan ja liikuttavine yksityiskohtineen, ja painan ne kaikki pienintä yksityiskohtaa myöten mieleeni kylmän rauhallisena.

Sillä on huomattava: kun käytän sellaisia sanoja, kuin ’kauheus’ jne., on ne käsitettävä jälkijatuksiksi. Koko sinä aikana, jonka kuvaamani tapahtumat kestivät, ei minulla ollut mitään tuskan eikä säälin tunnetta. Tunteeni olivat kaiketi lamautuneet samoin kuin ulkoiset aistinikin, ja vasta ’takaisin tultuani’ käsitin korvaamattoman menetykseni sen täydessä mitassa.

Paljon sellaista, mitä siihen aikaan niin kiivaasti vastustin, on minun nyt synkkien persoonallisten kokemusten nojalla täytynyt myöntää todeksi. Jos silloin joku olisi selittänyt minulle, että ihminen voi toimia ja ajatella ja tuntea käyttämättä aivojaan ja aistejaan – niin, että *hän* jollakin salaperäisellä ja minulle tähän päivään mennessä selittämättömällä tavalla voi *älyllisesti* siirtyä tuhansien virstojen päähän ruumiistaan ja sitten nähdä sekä parhaillaan tapahtuvia että menneitä tapahtumia ja säilyttää ne mielessään painamalla ne muistiinsa – olisin väittänyt

häntä hulluksi. Oi, nyt en enää voi väittää vastaan, sillä olen itse tullut 'hulluksi'. Kymmenen, kaksikymmentä, neljäkymmentä, sata kertaa tämän kurjan elämäni aikana olen kokenut ja elänyt sellaisia tietoisuuden hetkiä *ruumiini ulkopuolella*. Kirottu se hetki, jolloin tämä kauhea voima ensi kerran minussa heräsi! Minulla ei ole jäljellä edes sitä lohdutusta, että voisin pitää sellaisia näkyjä kaukaisista tapahtumista mielenvikaisuutena. Mielenvikaiset hourailivat, mutta he eivät tiedä mitään todellisuudesta siinä maailmassa, missä he elävät. Minun näkyni sitä vastoin ovat osoittautuneet *erehtymättömästi paikkansapitäväksi*. Mutta palaan surkeaan kertomukseeni.

Olin tuskin ehtinyt nähdä onnettoman sisarentyttäreni hänen uudessa juutalaiskodissaan, kun taas tunsin samanlaisen sysäyksen kuin se, joka oli työntänyt minut 'uimaan' maan sisuksien kautta, kuten minusta oli tuntunut. Avasin silmäni omassa huoneessani, ja ensimmäinen johon katseeni kiintyi, oli kello. Sen osoittimet ilmaisivat kellon olevan seitsemän ja puoli minuuttia yli viiden!... Olin siis käynyt näiden hirveiden kokemusten läpi, joiden kertomiseen minulta menee tuntikausia, *tasan puolessa minuutissa*.

Mutta tämäkin oli vasta jälkiajatusta. Hetkisen aikana en muistanut mitään siitä, mitä olin nähnyt. Väliaika siitä, jolloin olin vilkaissut kelloon ottaen peilin jamabushin kädestä, siihen hetkeen, jolloin toisen kerran kelloon vilkaisin, näytti minusta haihtuvan tyhjiin. Avasin jo huuleni kehottaakseni jamabushia jouduttamaan koettaan, kun aivoihini samassa salaman tavoin välähti täydellinen muisto siitä, mitä vasta olin nähnyt. Huudahdin kauhusta ja epätoivosta, ja oli kuin koko luonto olisi musertanut minut alleen. Hetkisen aikana en saanut sanaa suustani, olin kuin ihmisen raunio keskellä kuoleman ja

häviön maailmaa. Sydäntäni kouristi tuska: tuomioni oli langetettu, ja toivottomuuden pilvi näytti laskeutuvan ylitseni elämäni loppuun asti.

V

Epäilykset palaavat

Sitten tuli vastavaikutus epätoivon vallattua minut. Mieleeni nousi epäily, joka paisui heti hurjaksi haluksi kieltää äskeisen näkyäni todellisuus. Minut täytti uhmaava päätös pitää koko kokemustani tyhjänä, merkityksettömänä unena, rasittuneen mielentilani tuotteena. Niin – se oli vain pettävä näky, omien aistieni järjetön ilve, ja nosti eteeni kuolon ja kurjuuden mielikuvia, jotka monien viikkojen epätietoisuus ja ajatusten lamaannus oli herättänyt eloon.

”Kuinka saatoin nähdä koko näkyäni vajaassa puolessa minuutissa?” huudahdin. ”Uniteoria, joka osoittaa, kuinka nopeasti ne ainemuutokset, joihin mielikuvamme unennäössä perustuvat, muodostuvat hermosolmujen pallonpuoliskoissa, kykenee selittämään sitä pitkää tapausten jaksoa, jonka minä olin kokevinani. Ainoastaan unessa voivat ajan ja paikan suhteet niin haihtua. Jamabushi ei tuottanut epämiellyttävää painajaistani. Hän on vain niittänyt, mitä minä itse olen kylvänyt; hän on käyttänyt jotakin pirullista noitajuomaa, jonka salaisuuden hänen heimonsa tuntee, ja sen avulla hän on saanut minut menettämään tietoisuuteni muutamiksi hetkiksi ja näkemään tuon näyn – joka on yhtä petollinen kuin se on kauhea. Pois kaikki nämä ajatukset, minä en niitä usko. Parin päivän päästä lähtee höyrylaiva Eurooppaan... Minä matkustan huomenna!”

Tämän sekavan monologin lausuin ääneen huolimatta kunnianarvoisen ystäväni, bonsi Tamuran ja jamabushin läsnäolosta. Viimeksi mainittu seiso i minun edessäni samassa asennossa kuin silloin, kun hän oli asettanut peilin minun käsiini, ja katsoi yhä tynesti minuun, tai kenties olisi parempi sanoa minun *lävitseni*, arvokkaaseen vaitioloon vaipuneena. Bongi, jonka ystävälliset kasvot säteilivät myötätuntoa, lähestyi minua kuin sairasta lasta ja laskien lempeästi kätensä minun käteeni sanoi kyynelissä silmin: ”Ystäväni, te ette saa lähteä tästä kaupungista, ennen kuin olette täydellisesti puhdistunut kosketuksestanne alempien Daij-Dzinien (Henkien) kanssa, joita oli käytettävä ohjaamaan kokematon sieluanne niihin paikkoihin, joita se halusi nähdä. Pääsy Sisäiseen Itseenne on suljettava estämään niiden vaarallista tunkeilua. Älkää sen tähden hukatko aikaa, poikani, vaan sallikaa tuon pyhän Opettajan puhdistaa teidät heti.”

Mutta mikään ei voi olla kuurompi kuin suuttumus, joka kerran on herännyt. ’Järjen mehu’ ei enää voinut ’sammuttaa intohimon liekkiä’, ja sillä hetkellä minä en saattanut kuunnella hänen ystävällistä ääntään. Milloin tahansa palautan muistiini hänen kasvopiirteensä, minut valtaa tunne hänen täydellisestä rehellisyydestään; tulen aina lausumaan hänen nimensä kaihosta huokaisten; mutta tällä muistettavalla hetkellä, jolloin intohimoni olivat tulistuneet valkeanhehkuvan kuumuuden asteeseen, tunsin miltei vihaa tätä vanhaa hyvää miestä kohtaan enkä voinut antaa anteeksi hänelle hänen sekaantumistaan tähän tapahtumaan. Vastauksen sijaan hän sai minun puoleltani sen vuoksi osakseen jyrkän ja kiivaan vastalauseen sille ajatukselle, että minä koskaan saattaisin pitää näkemääni näkyä muuna kuin tyhjänpäiväisenä unena ja hänen

jamabushiansa muuna kuin petkuttajana. ”Minä lähden huomenna, maksakoon se sitten minulle vaikka koko omaisuuteni”, huudahdin raivosta ja epätoivosta kalpeana.

”Te tulette katumaan koko elämänne ajan, jos lähдете ennen kuin pyhä mies on sulkenut pääsyn teidän sisäänne niiltä tunkeilijoilta, jotka aina pitävät varansa ja ovat aina valmiita astumaan sisään avoimesta ovesta”, kuului vastaus. ”Daij-Dzinit saavat teidät varmasti kynsiinsä.”

Keskeytin hänet raa’asti nauraen ja kysäisin vielä raaemmalta tavalla, paljonko olin *velkaa* jamabushille hänen kokeilus-taan minun kanssani.

”Hän ei tarvitse mitään maksua”, kuului vastaus. ”Järjestö, johon hän kuuluu, on maailman rikkain: sen jäsenet eivät tarvitse mitään, sillä he ovat kohonneet yläpuolelle kaikkien maallisten ja rahalla tyydytettävien halujen. Älkää loukatko häntä, hyväsydämistä miestä, joka tuli teitä auttamaan pelkättyä myötätunnosta kärsimyksiänne kohtaan ja halusi huojentaa mielentuskaanne.” Mutta minä en tahtonut kuunnella järjen ja viisauden sanoja. Vastustuksen ja ylpeyden henki oli minut vallannut ja sai minut karkottamaan mielestäni kaiken persoonallisen ystävyuden ja vieläpä tavallisen säädyllisyydenkin tunteen.

Onnekseni huomasin, kääntyessäni käskemään kerjäläis-munkkia lähtemään huoneestani, että hän oli mennyt.

En ollut nähnyt hänen liikahtavan ja päättelin sen vuoksi, että hänen salamyhkäinen poismenonsa osoitti pelkoa sen johdosta, että olin hänet paljastanut ja käsittänyt.

Hupsu! Sokea, erehtynyt hullupa minä olin! Miksi en käsittänyt jamabushin voimaa ja että koko elämäni rauha kaikkosi hänen mukanaan, siitä hetkestä ainaiseksi? Mutta minäpä en

vain ymmärtänyt. Jopa julman painajaisen, joka oli ahdistanut minua niin kauan, – epätietoisuuden – oli nyt kokonaan voittanut katala skeptisyys, järjettömin kaikista. Minussa oli päässyt valtaan synkkä, sairaalloinen epäusko, joka itsepäisesti kielsi omien aistieni todistuksen, ja luja päätös pitää koko näkyä rassittuneiden ajatusteni luomana haavekuvana.

”Sieluni”, minä järkeilin, ”mitä se on? Onko minun uskottava taikauskoisten ja heikkoluontoisten mukana, että tämä fosforin ja harmaan aineen tuote olisi ylempi puoli minua, että se voisi toimia ja nähdä riippumatta fyysisistä aisteistani? Ei milloinkaan! Yhtä hyvin voisin uskoa astrologin ‘planeettaolentoihin’, kuin herkkäuskoisen, vaikka hyvää tarkoittavan pappiystäväni ‘Daij-Dzineihin’. Yhtä hyvin voisin tunnustaa uskovani Jupiteriin ja Aurinkoon, Saturnukseen ja Merkuriukseen, ja siihen, että nämä kunnianarvoiset herrat johtavat pahojaan ja sekaantuvat kuolevaisten asioihin, kuin laskea mieleeni vakavaa ajatusta näistä tuulesta tehdyistä olemattomista olennoista, jotka muka johtivat ‘sieluni’ sen epämiellyttävään uneen! Inhoan ja nauran tätä mieletöntä ajatusta. Minun mielestäni on persoonallinen loukkaus ihmisen älyä ja järjen voimia vastaan, jos puhutaan näkymättömistä olioista, ‘*subjektiivisista olennoista*’ ja kaikesta sen kaltaisesta mielettömästä taikauskosta.” Lyhyesti sanoen pyysin ystävääni bonsia säästämään minua vastalauseiltaan ja samalla siltä ikävyydeltä, että minun täytyisi katkaista välini hänen kanssaan ainaiseksi.

Näin raivosin ja järkeilin kunnianarvoisan japanilaisen herrasmiehen edessä ja tein parhaani jättääkseni hänen mieleensä horjumattoman käsityksen siitä, että minä äkkiä olin tullut hulluksi. Mutta hänen ihmeellinen kärsivällisyytensä osoittautui paljon voimakkaammaksi kuin minun järjetön intohimoni;

ja vielä kerran hän rukoili minua koko tulevaisuuteni nimessä alistumaan eräisiin välttämättömiin puhdistusmenoihin.

”En milloinkaan! Paljon mieluummin tahdon elää ilmassa tervejärkisen epäuskon ilmapumpun avulla tyhjiin haihdutettuna, kuin järjettömän taikauskon sakeassa sumussa”, järkeilin, mukailen Richterin huomautusta. ”En tahdo uskoa”, toistin, ”mutta kun en enää voi kestää tätä epätietoisuutta sisarestani ja hänen perheestänsä, palaan ensi höyrylaivalla Eurooppaan”.

Tämä lopullinen päätökseni sai vanhan tuttavani kokonaan suunniltaan. En ottanut kuuleviin korviinikaan hänen innokasta rukoustaan, etten lähtisi ennen kuin näkisin vielä kerran jamabushin.

”Muukalainen ystäväni!” hän huusi, ”minä toivon, ettei teidän tarvitse katua epäuskoanne ja äkkipikaisuuttanne. Varjelkoon ’Pyhä’ (Kwan-On, Armon jumalatar) teidät Dzineiltä! Sillä kun te kieltäydytte alistumasta puhdistusmenoihin pyhän jamabushin käsissä, hän on voimaton suojelemaan teitä niiltä pahoilta vaikutuksilta, jotka epäuskonne ja totuuden kieltämisenne on synnyttänyt. Mutta minä rukoilen teitä, antakaa nyt eron hetkellä minun, vanhemman miehen, joka toivoo teidän parastanne, vielä kerran varoittaa teitä ja saada teidät vakuutuneiksi sellaisesta, josta te ette vielä tiedä. Saanko puhua?”

”Antakaa mennä ja puhukaa suunne puhtaaksi”, kuului tyylysuostumukseni. ”Mutta sallikaa minun vuorostani muistuttaa teille, että se, mitä aiotte sanoa, ei missään tapauksessa voi tehdä minusta kehnon taikauskonne kannattajaa.” Tämän lisäsin tuntien julmaa huvia siitä, että sain heittää hänen silmilleen tämänkin tarpeettoman loukkauksen.

Mutta kunnan mies ei kiinnittänyt huomiotaan näihin ivasanoihin sen enempiä kuin muihinkaan. En koskaan tule

unohtamaan hänen juhlallisia, vakavia sanojaan eronhetkellä ja säälin ja katumuksen katsetta hänen kasvoillaan, kun hän huomasi, että hän sai puhua kuuroille korville ja että apu, jonka hän ystävällisesti oli hankkinut minulle, oli vain vienyt minut perikatoon.

”Kuulkaa minun sanojani, hyvä herra, viimeisen kerran”, hän alkoi. ”Tietäkää, että jollei tuo pyhä ja kunnianarvoisa mies, joka teidän mielentuskaanne huojentaakseen avasi ‘sielunnäkemyksenne’, saa lopettaa työtään, niin teidän tuleva elämäne ei totisesti ole elämisen arvoinen. Hänen on estettävä, että sen kaltaiset näyt eivät uudistu vastoin teidän tahtoanne. Mutta jollette te suostu siihen omasta vapaasta tahdostanne, joudutte te *voimien* valtaan, jotka tulevat ahdistamaan ja ajamaan teidät hulluuden partaalle. Tietäkää, että ‘kaukonäön’ (selvänäköisyyden) kehittäminen – jonka *esteettä* voivat suorittaa vain ne, joille ovat paljastuneet kaikki Armon Äidin, suuren Kwan-Onin salaisuudet – täytyy aloittelijan käydä läpi ilma-Dzinien (elementaalihenkien) avulla, joiden luonto on sieluton ja sen vuoksi paha. Tietäkää vielä, että vaikka Arihatin, ’vihollisen voittajan’, joka on alistanut nämä olennot valtaansa ja tehnyt ne palvelijoikseen, ei tarvitse pelätä mitään, niin hän, jolla ei ole mitään voimaa niiden ylitse, tulee niiden orjaksi. Voi, älkää naurako ylpeydessänne ja tietämättömyydessänne, vaan kuulkaa edelleen. Näyn aikana, ja niin kauan kuin sisäiset aistit on suunnattu niihin tapahtumiin, joita ne etsivät, näkijä on – kun hän, kuten te nyt, on kokematon alkaja – kokonaan Daij-Dzinien vallassa; ja niin kauan *näkijä ei enää ole oma itsensä*. Hän on ’oppaansa’ luontoa. Daij-Dzin, joka ohjaa hänen sisäistä näköänsä, sulkee hänen sielunsa vankilaan ja tekee hänet siksi ajaksi, jonka tämä tila kestää, itsensä kaltaiseksi

olenoksi. Vailla jumalallista valoa ihminen on vain sieluton olento; sen vuoksi hän ei niin kauan, kuin hän on yhteydessä Daij-Dzinin kanssa, voi tuntea mitään inhimillisiä tunteita, ei sääliä eikä pelkoa, ei rakkautta eikä armeliaisuutta.”

”Odottakaa”, huudahdin vasten tahtoani, sillä hänen sa- nansa toivat elävästi mieleeni sen välinpitämättömyyden, joka minussa oli vallinnut, kun olin nähnyt sisareni epätoivon ja äkkinäisen järjen menettämisen ’hallusinaation’ aikana. ”Odot- takaa!... Mutta ei sentään; minä olen vielä hullumpi, jos panen mitään huomiota naurettavaan pakinaanne tai etsin siitä järjel- listä ajatusta! Mutta jos tiesitte kokeen niin vaaralliseksi, niin miksi sitten ollenkaan neuvoitte minua sitä tekemään?” lisäsin ivallisesti.

”Se olisi kestänyt vain muutamia sekunteja, eikä siitä olisi ollut mitään pahaa seurausta, jos te vain olisitte pitänyt lupauk- senne ja alistunut puhdistukseen”, kuului hänen surullinen ja nöyrä vastauksensa. ”Toivoin teidän parastanne, ystäväni, ja sydämeni oli murtua, kun näin teidän kärsivän päivän toisen- sa jälkeen. Koe on vaaraton, kun sitä ohjaa *sellainen, joka tie- tää*, ja tulee vaaralliseksi vasta siinä tapauksessa, että lopulliset varokeinot jätetään huomioonottamatta. ”Näkyjen mestarin”, joka on avannut pääsyn sieluunne, on se suljettava käyttä- mällä Puhdistuksen Sinettiä, joka estää sinne tunkeutumista tulevaisuudessa...”

”Vai ’näkyjen mestari’ minä huudahdin keskeyttäen raa’asti hänen puheensa, ”sanokaa paremmin petoksen mestari!”

Surun ilme hänen ystävällisillä, vanhoilla kasvoillaan oli niin voimakas ja tuskallinen nähdä, että minä huomasin men- neeni liian pitkälle; mutta nyt oli liian myöhäistä.

”Hyvästi siis!” sanoi vanha bonsi nousten seisaalleen; ja suoritettuaan tavalliset kohteliaisuusmenot Tamura lähti asunostani arvokkaaseen vaitioloon vaipuneena.

VI

Matkalle lähtö – mutta millaisessa seurassa!

Muutamia päiviä myöhemmin astuin laivaan, mutta siihen mennessä en sen koommin nähnyt kunnianarvoista ystävääni bonsia. Nähtävästi viimeisenä iltana, jonka olin hänen kanssaan ollut ja jonka tulen aina muistamaan, minun halventava ja suorastaan häpäisevä huomautukseni miehestä, jota hän niin syystä kunnioitti, oli saanut hänet vakavasti loukkaantumaan. Olin pahoillani hänen vuokseen, mutta intohimon ja ylpeyden pyörä kiersi sisässäni niin kiivaasti, että minä en hetkeäkään voinut tuntea katumusta. Mikähän sai minut nauttimaan vihan tunteesta niin, että kun syytökset jamabushia vastaan häipyvät hetkeksi mielestäni, niin minä heti yllytin itseni jonkinlaiseen keinotekoiseen raivoon häntä kohtaan. Hän oli vain tehnyt, mitä häntä oli pyydetty tekemään ja minkä hän äänettömästi oli luvannut. Ja kaiken lisäksi minä itse olin riistänyt häneltä mahdollisuuden tehdä enemmän omaksikin suojelukseksi, jos saatoin uskoa bonsia – miestä, jonka tiesin täysin rehelliseksi ja luotettavaksi. Paha mielikö sen johdosta, että ylpeyteni oli saanut minut hylkäämään tarjotun suojeluksen, vai katumuksen pelkoko sai minut noina kauheina hetkinä haalimaan mielessäni yhteen pienimmätkin yksityiskohdat siinä loukkauksessa, jonka minä mielestäni olin kärsinyt, ja pitämään yllä murhaavaa ylpeyttäni? Katumus, niin kuin vanha runoilija on osuvasti lausunut, ’on niin kuin sydän, mi sen kasvatti:

”...jos sydän synkkä, pimeä,
on se kuin myrkkypuu, mi lävistettynä
vain verikyneleitä vuodattaa” ...

Kenties jokin epämääräinen pelko jostakin sellaisesta sai minut pysymään niin jäykkänä ja puolustamaan sillä, että minut oli kauhealla tavalla kiihdytetty, niitä aiheettomiakin herjauksia, joita olin syytänyt ystävälliselle ja anteeksiantavalle pappiystävälleni. Joka tapauksessa nyt oli liian myöhäistä peruuttaa niitä loukkaavia sanoja, jotka minä olin lausunut, ja saatoin ainoastaan päättää itsekseni kirjoittaa hänelle hyvitykseksi ystävällisen kirjeen heti kun pääsisin kotiin. Hupsu, sokea hupsu minä olin ja täynnä ylimielistä omahyväisyyttä! Olin niin varma siitä, että näkyni oli johtunut vain jostakin jamabushin silmänkääntötempusta, että oikein nautin tulevasta riemustani, kun saisin kirjoittaa bonsille, että olin tehnyt aivan oikein vastatessani hänen synkkiin jäähyväissanoihinsa epäilevällä hymyllä, koska kerran sisareni ja omaiseni olivat aivan terveitä ja – onnellisia!

Olin ollut merellä tuskin viikkoakaan, kun jo sain aihetta muistaa hänen varotussanojaan!

Siitä päivästä lähtien, jolloin minulla oli kokemukseni taika-peilin kanssa, huomasin suuren muutoksen koko olemuksessani, ja ensin pidin siihen syynä sitä sielullista masennusta, jota vastaan olin taistellut niin monen kuukauden aikana. Päiväsellä huomasin hyvin usein siirtyväni pois tavallisesta ympäristöstäni ja menettäväni näkyvistäni useiksi minuuteiksi esineet ja henkilöt. Yöni vietin huonosti, ja näin painostavia ja toisinaan pelottavia unia. Tiesin olevani hyvä merenkulkija, ja sitä paitsi ilma oli tavattoman kaunis ja valtameri tasainen kuin lammen pinta. Siitä huolimatta tunsin usein päätäni huimaavan

kummallisesti, ja matkustajien tutut kasvonpiirteet muuttuivat silloin mitä hullunkurisimman näköisiksi. Niinpä eräs nuori saksalainen, jonka tunsin hyvin, muuttui kerran yhtäkkiä silmieni edessä vanhaksi isäkseen, jonka me olimme peittäneet maan poveen eurooppalaisen siirtokunnan pienellä hautausmaalla noin kolme vuotta takaperin. Puhelimme kannella vainajasta ja jostakin hänen liikeasiastaan, kun minusta samassa äkkiä näytti, että kummallinen kalvo peitti Max Grunnerin pään. Sakea harmaa sumu ympäröi hänet ja tiivistyen hänen terveiden kasvojensa kohdalle muodostui yhtäkkiä ilkeännäköiseksi vanhaksi pääksi, jonka päälle itse olin nähnyt luotavan kuusi jalkaa multaa. Toisen kerran, kun kapteeni kertoi malaijilaisesta varkaasta, jonka kiinniottamisessa ja vangitsemisessa hän oli ollut mukana, näin hänen lähellään hänen kuvailuaan vastaavan miehen keltaiset, roistonilmeiset kasvot. En puhunut kenellekään tällaisista hallusinaatioista, mutta kun niitä tuli yhä useammin ja useammin, ne alkoivat vaivata minua pahasti, vaikkakin pidin yhä niiden aiheena luonnollisia syitä, joista olin lukenut lääketieteellisistä kirjoista.

Eräänä yönä heräsin äkkiä siihen, että kuulin pitkän ja äänekkään hätähuudon. Se oli naisen ääni, valittava kuin lapsen, täynnä kauhua ja avutonta epätoivoa. Heräsin säpsähtäen ja huomasin olevani maalla, oudossa huoneessa. Nuori tyttö, miltei lapsi, taisteli epätoivoisesti vahvaa keski-ikäistä miestä vastaan, joka oli yllättänyt hänet hänen omassa huoneessaan ja keskellä hänen untaan. Suljetun ja salvatun oven takana näin kuuntelemassa vanhan vaimon, jonka kasvot, huolimatta niiden pirullisesta ilmeestä, näyttivät minusta tutuilta, ja minä tunnistinkin ne heti: ne olivat sen juutalaiseukon kasvot, joka oli ottanut sisarentyttäreni luokseen unessa, jonka olin Kiotossa

nähty. Hän oli saanut kultaa maksuksi osallisuudestaan in-
hottavaan rikokseen ja täytti nyt oman sitoumuksensa... Mutta
ken oli uhri? Oi hirveätä, oi sanomatonta kauhua! Kun nor-
maalitilaani palattuani ymmärsin, miten asiat olivat, tiesin, että
se oli oma sisarentyttäreni.

Mutta samoin kuin ensimmäisessä näyssäni en tuntenut
lainkaan sellaista epätoivoa, joka syntyy sydämen täyttäväs-
tä rakkaudesta, kun näkee vääryyttä tehtävän rakastetuille
tai onnettomuuden kohtaavan heitä, en tuntenut muuta kuin
suuttumusta, joka miehessä voi nousta, kun hän näkee heikol-
le ja avuttomalle tuotettavan kärsimystä. Hyökkäsin tietysti
tytön avuksi ja iskin käteni himokkaan, raivoisan pedon nis-
kaan. Tartuin häneen voimakkaalla otteella, mutta mies ei sitä
huomannut eikä näyttänyt tuntevankaan kättäni. Roisto, joka
huomasi tytön vastustelevan, kohotti vahvan kätensä, ja paksu
nyrkki, joka putosi kuin raskas moukari kullanhoiteisille ki-
haroille, kaatoi tytön maahan. Huuliltani pääsi äänekäs suuttu-
muksen huudahdus, mutta se oli kuin muukalaisen huuto eikä
kuin naarastiikerin, joka puolustaa poikastansa – ja samassa
hyökkäsin himojensa vallassa olevan pedon kimppuun ja koe-
tin kuristaa häntä kurkusta. Silloin vasta huomasin, että minä
olin varjo, joka hapuili toista varjoa!...

Äänekkäät huutoni ja sadatukseni olivat herättäneet kaik-
ki ihmiset laivalla. He luulivat painajaisen minua vaivanneen.
En kertonut kenellekään salaisuudestani. Mutta siitä päivästä
lähtien elämäni muuttui pitkäksi sielullisten kärsimysten jak-
soksi. Saatoin tuskin sulkea silmiäni saamatta samalla näky-
viini jonkin hirveän teon, jonkin kurjuuden, kuoleman tai ri-
koksen näyn, joko menneen, parhaillaan tapahtuvan tai tulossa
olevan – kuten myöhemmin sain tietää. Oli kuin joku ilkkuva

pahahenki olisi ottanut tehtäväkseen panna minut näkemään kaiken, mikä tässä kurjuuden maailmassa oli eläimellistä, ilkeää ja toivotonta. Ei ainoakaan kauneuden tai hyvyyden näky valaissut pienimmälläkään valonsäteellä näitä pelottavia ja onnettomia kuvia, jotka minä olin tuomittu näkemään. Pahuu- den, murhan, petoksen ja himon näyt avautuivat kaameina eteeni, ja minä jouduin näkemään kasvoista kasvoihin mitä inhottavimpia tuloksia ihmisen himoista, mitä hirveimpiä seu- rauksia hänen aineellisista, maallisista haluistaan.

Oliko bonsi todella nähnyt nämä kauheat tulokset, kun hän puhui Daij-Dzineistä, joille minä olin jättänyt 'sisäänpääsyt, 'oven auki' sisääni? Loruja! Minussa oli täytynyt tapahtua jo- kin fysiologinen epänormaali muutos. Kun kerran olen päässyt Nürnbergiin ja saanut nähdä, kuinka väärään suuntaan pelo- najatukseni ovat menneet – en uskaltanut toivoa, ettei mitään onnettomuutta ollut tapahtunut —, nämä sisällyksettömät näyt haihtuvat niin kuin ne tulivatkin. Jo sekun seikka, että mieliku- vitukseni meni vain yhteen suuntaan ja kutsui esiin kurjuuden ja ihmisten intohimojen kuvia niiden ilkeimmässä, aineelli- simmassa muodossa, oli minun mielestäni todiste niiden epä- todellisuudesta.

”Jos, niin kuin te sanotte, ihminen on kokoonpantu vain yhdestä olemuksesta, aineesta, jota fyysisillä aisteilla voidaan tajuta, ja jos aistiminen kaikissa muodoissaan on vain tulosta aivojen kokoonpanosta, silloin me luonnollisesti tuntisimme vetoa vain aineellista, maallista kohtaan...” Olin kuulevinani bonsin tutun äänen keskeyttävän pohdiskeluni ja toistavan to- distelun, jota hän usein oli käyttänyt keskusteluissaan minun kanssani.

”Ihmisten edessä on kaksi näkemisen tasoa”, kuulin hä- nen taas sanovan, ”kuolemattoman rakkauden ja henkisten

pyrkimysten taso, ikuisen valon vuodatus, ja levottoman, alati muuttuvan aineen taso, jonka valossa harhaan menneet Daij-Dzinit kylpevät.”

VII

Iäisyys lyhyessä unessa

Siihen aikaan minun oli vaikea hetkenkään verran kuvitella mielettömäksi uskoa edes jonkinlaisiin henkiin, olivatpa ne sitten hyviä tai pahoja. Vaikka en olisikaan itse uskonut, ymmärsin nyt, mitä sillä sanalla tarkoitettiin, mutta pidin yhä kiinni toivosta, että se loppujen lopuksi näyttäytyy fyysisen ruumiin häiriöksi tai hermostumisesta johtuvaksi hallusinaatioksi. Lujittaakseni epäuskoani vielä enemmän koetin palauttaa mieleeni kaikki kuulemani ja lukemani vastaväitteet sellaista taikauskoa vastaan. Muistelin Voltairen purevia ivailuja ja Humen tyyntä järkeilyä ja toistelin itsekseni kyllästymiseen asti Rousseauin sanoja, että taikauskon, ’yhteiskunnan rauhanhäiritäjän’, kimppuun ei koskaan voida käydä liian kovin käsin. ”Miksi sellaisen näkeminen eli paremmin sanottuna kuvittelu, jonka valvetilassa ollessamme tiedämme olemattomaksi, meihin vaikuttaisi lainkaan?” päättelin itsekseni.

”Miksi luottaisimme kuvitelmiin merkitystä vailla,
miksi vaivaisimme päätämme olemattomilla?”

Eräänä päivänä vanha kapteeni kertoi meille niistä monenlaisista taikauskaisista käsityksistä, joihin merimiehet tavallisesti lankeavat. Laivalla matkustava mahtipontinen englantilainen lähetyssaarnaaja huomautti Fieldingin jo kauan sitten selittäneen, että ”taikausko tekee ihmisen hupsuksi” – mutta

sitten hän hetken epäröi ja herkesi äkkiä äänettömäksi. En ollut ottanut osaa yleiseen keskusteluun, mutta tuskin pappi oli vaiennut, kun minä siinä väreilevän valon muodostamassa kehässä, jonka nyt havaitsin melkein alinomaa jokaisen laivassa olevan ihmisen pään yläpuolella, näin Fieldingin seuraavan lauselman – ”ja epäily vie häneltä järjen”.

Olin kuullut ja lukenut, että ne ihmiset, jotka väittävät olevansa selvänäköisiä, kertovat usein näkevänsä läsnäolijoiden ajatukset piirrettyinä heidän auraansa. Tarkoittivatpa muut mitä tahansa ”auralla”, minulla oli nyt ainakin persoonallinen kokemus väitteen tosiperäisyydestä, ja olin melko harmistunut keksintöni johdosta! Minäkö – *selvänäköinen*? Oliko elämäni siis tullut uusi kauhunaihe, oliko minussa kehittynyt mieletön ja naurettava lahja, jota minun täytyy peittää kaikilta ja hävettää kuin spitaalitautia? Sillä hetkellä vihani jamabushia ja kunnianarvoista vanhaa ystävääni bonsiakin kohtaan paisui rajattomaksi. Edellinen oli varmaan tehnyt temppujaan niin kauan kuin minä olin tajuttomana, oli koskenut johonkin tuntemattomaan fysiologiseen jänteeseen aivoissani, oli pannut sen toimimaan ja siten herättänyt minussa kyvyn, joka tavallisesti on salassa ihmisruumiissa. Ja japanilainen pappi oli tuonut roiston luokseni.

Mutta vihani ja kiroukseni eivät hyödyttäneet minua hitustakaan. Sitä paitsi me olimme jo Euroopan vesillä ja muuttaman päivän kuluttua saapuisimme Hampuriin. Silloin pääsisin rauhaan epäilyksistäni ja pelostani ja suureksi helpotukseksi saisin huomata, että vaikka selvänäköisyydellä, mikäli se on läsnä olevien ihmisten ajatusten välitöntä lukemista, voi olla jotakin pohjaa, niin on kuitenkin ihmiskyvvyillä mahdoton havaita sellaisia matkojen päässä tapahtuvia asioita, joista minä

Kiotossa olin *uneksinut*. Mutta huolimatta siitä, että yritin ajatella niin järkevästi kuin suinkin, oli sydämeni pelosta sairas ja täynnä synkimpiä aavistuksia: *tunsin*, että tuomioni oli lankeamaisillaan. Kärsin hirveästi, hermojeni ja ajatusteni lamaannus lisääntyi päivä päivältä.

Viimeisenä yönä ennen satamaan saapumista näin unen.

Olin olevinani kuollut. Ruumiini lepäsi kylmänä ja kankeana viimeisessä unessaan, ja sen kuoleva tajunta, joka vielä piti itseään ”minuutena” ja tajusi, mitä tapahtui, valmistui muutamien silmänräpäysten kuluttua raukeamaan sammuksiin. Olin aina uskonut, että koska lämpö säilyy aivoissa kauemmin kuin missään muissa elimissä ja koska ne lakkaavat toimimasta kaikkein viimeisinä, ajatus pysyy niissä monta minuuttia ruumiillisen kuoleman jälkeen. Sen tähden en ollenkaan hämmästynyt huomattessani unessani, että vaikka ruumiini jo oli kulkenut yli sen ammottavan kuilun, ”jonka toiselta rannalta ei kuolevainen milloinkaan ole palata osannut”, sen tajunta viipyi vielä siinä himmeässä hämärässä, jonka suuren Salaisuuden ensimmäiset varjot luovat. Siten AJATUKSENI, jonka ympäriltä luulin elonvoiman jäännösten nyt nopeasti haihtuvan, odotti jännittyneenä ja uteliaana, miten se lähestyisi omaa häviötään so. *tyhjiin raukeamistaan*. ”Minä” yritin joutuin tajuta viimeiset vaikutelmat, jottei ikuisen unohduksen pimeä vaippa kiertyisi ympärilleni, ennen kuin minä olin saanut tuntoa, *nautinnolla* tuntoa sitä suurta, ylintä voitonriemua, jonka oli synnyttävä tieto siitä, että elämäni vakaumus oli tosi, että kuolema oli tietoisien olennon täydellinen ja ehdoton loppu. Kaikki ympärilläni pimenei hetki hetkeltä. Suuret harmaat varjot liukuivat katseeni ohitse, ensin hitaasti, sitten nopeammin, kunnes ne alkoivat pyöriä ympärilläni huimaavaa vauhtia. Oli kuin tämä

pyöriminen olisi tapahtunut vain pimeyden synnyttämiseksi, ja kun tarkoitus kerran oli saavutettu, sen vauhti hidastui, ja pimeyden vähitellen muuttuessa läpitunkemattoman mustaksi se kokonaan lakkasi. Välittömässä havaintopiirissä ei nyt ollut muuta kuin pohjaton, pikimusta Avaruus. Minusta se tuntui yhtä rajattomalta ja hiljaiselta kuin Ikuisuuden rannaton Valtameri, jonka pinnalla ihmisen aivojen tuote Aika ainiaan liukuu, mutta jonka yli se ei koskaan pääse.

Uni on Caton määritelmän mukaan ”vain toiveittemme ja pelkojemme kuva”. En ollut koskaan valveilla ollessani pelännyt kuolemaa, ja niinpä tässä unessanikin olin tyyni ja rauhallinen odottaessani lähestyvää loppuani. Itse asiassa tunsin helpotusta – varmaankin sen sielullisen kärsimyksen vuoksi, joka minua oli vaivannut – ajatellessani, että kaikki oli loppumaisillaan, epäilykseni ja pelkoni rakastettujen puolesta, kärsimykset ja kaikki huolet. Alituinen tuska, joka oli lakkaamatta jäytännyt ahdistunutta, sairasta sydäntäni niin monien pitkien ja väsyttävien kuukausien aikana, oli nyt tullut sietämättömäksi, ja jos, niin kuin Seneca ajatteli, me kuollessamme ainoastaan ”lakkaamme olemasta, mitä ennen olemme olleet”, oli parasta, että minä sain kuolla. Ruumis on kuollut: ’minä’, sen tajunta – kaikki, mikä minusta nyt muutamien silmänräpäysten aikana on jäljellä – valmistun seuraamaan sitä. Havaintokykyne heikkenevät, himmenevät ja haihtuvat hetki hetkeltä, kunnes kaivattu unohdus käärii minut täydellisesti kylmiin kääreliinoihinsa. Suloinen on Kuoleman, suuren Maailman-Lohduttajan, käden kosketus; syvään ja unia näkemättä saa ihminen nukkua sen herpaantumattomilla käsivarsilla. Se on totisesti tervetullut vieras... Tyyni ja rauhallinen on sen satama keskellä pauhaavia aaltoja elämän Valtamerellä, jonka tyrskyt

räiskyvät voimattomina Kuoleman kallioisia rantoja vastaan. Onnellinen on se yksinäinen pursi, joka liukuu sen pimeän poukaman hiljaisille vesille ajelehdittuaan niin kauan, niin armotta tajuisen elämän hurjissa aallokoissa. Purteni saa laskea ankkurinsa ikipäiviksi, se ei enää tarvitse purjetta eikä peräsintä, vaan saa nyt raueta lepoon. Tule siis, oi Kuolema, tuo minulle houkutteleva palkintosi. Ja jää hyvästi, ruumis rukka: en ole sinua pyytänyt enkä sinusta nautintoa saanut, ja niin mielelläni minä nyt sinut jätän!...

Lausuessani tätä kuolinhymniä edessäni makaavalle ruumiille kumarruin sen yli ja tarkastelin sitä uteliaana. Tunsin ympäröivän pimeyden puristavan minua, laskeutuvan päälleni raskaana ja miltei kouriintuntuvana, ja luulin tuntevani pimeyden keskellä sen Pelastajan lähestyvän, jota tervehdin. Ja kuitenkin... kuinka kummallista kaikki oli! Jos todellinen, lopullinen kuolema tapahtuu tajunnassamme, jos ruumiin kuoleman jälkeen 'minä' ja itsetietoiset havaintoni olemme yhtä – kuinka nämä havainnot silloin eivät heikkene, miten aivotoimintani voi tuntua nyt yhtä virkeältä kuin konsanaan... nyt kun itse asiassa olen kuollut? ... Ei myöskään tavallinen ahdistuksen tunteeni, 'raskas mieli', niin kuin sitä nimitämme, muutu heikommaksi – se päinvastoin tuntuu tulevan entistä vaikeammaksi... sanomattoman vaikeaksi!... Kuinka kauan kestääkään, ennen kuin täydellinen unohdus tulee!... Tuossahan on taas ruumiini!... Se oli haihtunut näkyvistäni pariksi silmänräpäykseksi, mutta nyt se taas ilmestyy eteeni... Kuinka valkoiselta ja aavemaiselta se näyttää! Ja kuitenkin sen aivot eivät ole voineet kokonaan kuolla, koska ”minä”, sen tajunta, vielä toimin, koska me molemmat kuvittelemme vielä olevamme olemassa, elävämme ja ajattelevamme erkautuneina luojastamme ja sen ajatuksia synnyttävistä soluista.

Äkkiä tunsin voimakasta halua nähdä, kuinka kauan vielä kestäisi, ennen kuin kuolemanprosessi painaisi viimeisen si-
nettinsä aivoille ja tekisi ne toimeettomiksi. Tarkastelin aivojeni
pääontelon sisässä – kallon seinät ja laki olivat minun katseel-
leni aivan läpinäkyvät – ja kosketin *aivoainettakin...* Kuinka ja
millä käsillä sen tein, en nyt saata sanoa. Mutta limaisen kylmän
aineen kosketus teki minuun hyvin voimakkaan vaikutuksen
unessani. Suureksi kauhukseni huomasin, että veri oli koko-
naan hyytynyt ja itse aivokudokset siinä määrin muuttuneet,
että mikään molekyylien liike ei enää voinut olla mahdollista,
ja minulle kävi siten mahdottomaksi havaita niitä ilmiöitä, jot-
ka nyt tapahtuivat itsessäni. Minä – eli tajuntani, joka oli yhtä
kanssani – olin silmännähtävästi aivan erilläni aivoista, jotka
eivät enää voineet toimia... Mutta minulla ei ollut aikaa pohtia
tällaisia. Olin havainnut uuden ja mitä eriskummallisimman
muutoksen, joka valtasi nyt koko huomioni... Mitä merkinnee
tämä?...

Ympärilläni oli sama pimeys kuin ennenkin, musta,
läpätunkematon avaruus, joka ulottui joka suunnalle. Mutta
nyt suoraan edessäni oli suunnattoman suuri kello, katsoinpa
mihin suuntaan tahansa, liikkuen minun mukana, käännyin-
pä minne tahansa: suuri valkoinen kellotaulu kumotti paha-
enteisesti edessäni, taustanaan pimeys, musta kuin ebenholtsi.
Kun katsahdin suureen kelloon ja heiluriin, joka liikkui edes-
takaisin avaruudessa säännöllisesti ja hitaasti, ikään kuin se
olisi laskenut ikuisuuden pituutta, näin viisareiden näyttävän
seitsemän minuuttia yli viiden. ”Sama aika, jolloin tuskani al-
koi Kiotossa!” Olin tuskin ehtinyt huomata yhteensattuman,
kun kuvaamattomaksi kauhukseni tunsin käyväni aivan saman
prosessin läpi, jonka olin kokenut tuona muistiini painuneena

ja turmiokkaana päivänä. Pujahdin maan alle, kiidin nopeasti maan läpi; tapasin itseni taas köyhänhaudassa ja tunsin lankoni ruhjoutuneet ruumiinjäännökset; näin hänen hirveän kuolemansa; astuin sisareni taloon; seurasin, miten tuska valtasi hänet ja miten hän menetti järkensä. Kävin läpi samat näyt ilman että ainoakaan yksityiskohta olisi puuttunut niistä. Mutta voi! minua ei enää kahlehtinut se tyyni välinpitämättömyys, jota silloin olin tuntenut ja joka ensimmäisessä näyssäni oli tehnyt minut yhtä kylmäksi suurta onnettomuuttani kohtaan kuin jos olisin ollut sydämetön kallio. Sielulliset tuskani olivat nyt tulleet sanoinkuvaamattomiksi ja miltei sietämättömiksi. Tasainen epätoivo ja lakkaamaton ahdistus, jota alinomaan tunsin valveilla ollessani, tuntui nyt unessani ja nähdessäni tämä näyn tapahtumineen toistuvan kuin hetkelliseltä auringon pilviin peittymiseltä verrattuna tuhoavaan rajumyrskyyn. Oi, kuinka minä kärsin näiden helvetillisten kauhujen yltäkyläisyydessä ja runsaudessa, joiden lisäksi kaikista kauheimpana tuli vakaus ihmisen tajunnan elosta kuoleman jälkeen – sillä unessani uskoin varmasti, että ruumiini oli kuollut!

Se suhteellinen helpotus, jota tunsin viimeisen kohtauksen läpikäytyäni ja nähdessäni taas edessäni kellon suuren valkean numerotaulun, ei kestänyt kauaa. Suuren viisarin nuolenmuotoinen kärki näytti suunnattoman isolla kellotaululla – seitsemän ja puoli minuuttia yli viiden. Mutta ennen kuin olin ehtinyt täysin tuntea helpotusta, viisari siirtyi hitaasti taaksepäin, pysähtyi täsmälleen seitsemännen minuutin kohdalle, ja – oi kirottua kohtaloani!... minä huomasin olevani pakotettu käymään toistamiseen läpi saman kauhujen sarjan! Taas pujahdin maan alle ja näin ja kuulin ja tajusin jokaisen kärsimyksen, minkä helvetti voi tarjota, koin jokaisen sieluntuskan, minkä

ihminen tai pahahenki milloinkaan on tuntenut. Kun palasin, näin edessäni kauhean kellon, ja vaikka minun mielestäni oli kulunut iäisyys, oli sen viisari kuten ennenkin siirtynyt vain puoli minuuttia eteenpäin. Entistä suuremman kauhun valla- tessa olemukseni näin sen taas siirtyvän takaisin ja tunsin taas itseni pakotetuksi eteenpäin. Ja niin jatkui yhä edelleen, kerta toisensa jälkeen, ja minusta tuntui, että tämä iankaikkisesti jat- kuva näkyjen sarja ei koskaan ollut alkanut eikä koskaan tulisi loppumaan...

Mutta kaiken huipuksi tajuntani, 'minuuteni', tuli nähtä- västi kykeneväksi jakautumaan merkillisellä tavalla kolmeksi, neljäksi ja kymmeneksikin minuudeksi. Elin, tunsin ja kärsin samalla kertaa monessa eri paikassa, kävin läpi eri aikoina ja mitä erilaisimmissa oloissa tapahtuneet elämäni kirjavat vai- heet, mutta valtavimpana kaikista oli *henkinen* kokemukseni Kiotossa. Niin kuin *Don Giovannin* kuuluisassa fuugassa El- viran epätoivoisen aarian vihlovat soinnut kaikuvat kaikkein ylinnä, mutta eivät ollenkaan sekoita menuetin, viettelijän laulun eikä kuoron säveltä, niin minäkin koin yhä uudestaan ja uudestaan raatelevat kärsimykset, sanomattoman tuskan tunteet tuijottaessani hirveää näkyäni, joka toistettunakaan ei lainkaan turruttanut epätoivoani ja kauhuani. Ja samalla nämä tunteet eivät lainkaan himmentäneet tajunnassani kohtauksia ja tapahtumia, joilla ei ollut mitään yhteyttä Kiotossa kokema- ni kanssa, mutta jotka nyt elin uudestaan, eivätkä kummat- kaan millään tavoin sekaantuneet toisiinsa. Se oli kokemus, joka oli viedä järjen! Katseeni ohi kulki yhteen soinnutettu- jen, todellisesta elämästä heijastuneiden ajatuskuvien sarja. Saman puolen minuutin aikana minä kylmäverisen uteliaana tutkin sisareni miehen raadelluita jäännöksiä, tarkastelin yhtä

välinpitämättömänä kuin ensi kerran Kiotossa onnettomuudenviestin vaikutusta hänen aivoihinsa ja tunsin *samalla kertaa* helvetintuskia näiden samojen tapahtumien vuoksi, niin kuin olin silloin tuntenut tajuuhini tullessani. Kuuntelin bonsin filosofisia väitöksiä, kuulin ja ymmärsin joka sanan ja koetin vastata hänelle ivanaurulla. Olin taas lapsi, sitten nuorukainen, kuulin äitini ja suloisen sisareni puhuvan, neuvovan minua ja opettavan täyttämään velvollisuuteni kaikkia ihmisiä kohtaan. Pelastin ystävän hukkumasta ja vastasin pilkallisesti nau-raen hänen vanhalle isälleen, joka kiitti minua siitä, että olin pelastanut sielun, joka ei vielä ollut valmistunut kohtaamaan Luojaansa.

”Puhukaa *kahdennetusta* tajunnastanne, te psyko-fysiologit!” huusin kerran sellaisena hetkenä, jolloin tuskani, sielullinen ja, niin kuin minusta tuntui, myöskin fyysinen, oli kohonnut voimapeiteeseen, joka olisi tuhonnut kymmenen elävää ihmistä; ”puhukaa psykologisista ja fysiologisista kokeiluistanne, te rikkiviisaat oppineet, jotka ylpeinä prameilette kirjatie-doillanne! Tässä minä voin todistaa vääriksi kaikki puheenne...” Ja nyt luin niitä teoksia ja keskustelin niiden oppineiden professorien ja luennoitsijoiden kanssa, jotka olivat johtaneet minut turmiolliseen skeptisyyteen. Ja samalla kuin pohdin kaikkia todisteita sen puolesta, että tajunnan on mahdotonta toimia erillään aivoista, vuodatin verikyryneitä sukulaisteni oletetun kohtalon vuoksi. Ja kaikkein kauheinta oli, että minä tiesin, *niin kuin ainoastaan vapautunut tajunta voi tietää*, että se kaikki, mitä olin Japanissa näyssäni nähnyt ja mitä nyt taas yhä uudestaan näin ja kuulin, oli totta jokaista yksityiskohtaa myöten, että se oli kaameiden ja hirveiden, mutta samalla todellisten tapahtumien pitkä jakso.

Ehkä sadannen kerran olin kiinnittänyt huomioni kellon viisariin. Olin unohtanut kierrosteni lukumäärän ja olin tulemaisillani siihen johtopäätökseen, että tajunta on sittenkin häviämätön ja että tämä oli oleva ikuisesti minun rangaistukseni. Vaikka aloin persoonallisesta kokemuksesta ymmärtää, miltä kadotukseen tuomituista syntisistä voi tuntua – ”jollei ikuinen kadotus olisi looginen ja matemaattinen mahdottomuus alati edistyvässä maailmankaikkeudessa” – jaksoin vielä väittää vastaan. Tosiaankin, vaikka tuskani hetki hetkeltä lisäänty, tajuntani – joka nyt merkitsi minulle samaa kuin ’minä’ – kykeni vielä torjumaan luotaan eräitä teologien dogmeja, kieltämään kaikki heidän väitteensä, kaikki – paitsi ITSENSÄ... Niin, minä en enää kieltänyt tajuntani riippumattomuutta, sillä minä tiesin sen itsenäiseksi. Mutta onko se vielä *ikuisen*? Voi sinua käsittämätöntä ja kauheata todellisuutta! Mutta jos sinä olet ikuinen, niin mikä sinä sitten olet? – sillä ei voi olla olemassa mitään jumaluutta, ei mitään Jumalaa. Mistä sinä olet tullut ja milloin sinä ensi kerran ilmenit, jos et ole osa tuota viruvaa kuollutta ruumiista? Ja minne sinä olet johtava minut, joka olen yhtä kanssasi, ja onko ajatuksemme ja mielikuvittelumme milloinkaan loppuva? Mikä on todellinen nimesi, sinä käsittämätön **TODELLISUUS**, sinä läpitukenematon **SALAISUUS**? Oi kuinka mielelläni minä haihduttaisin sinut tyhjiin... ”Sielun näkemys”! – Kuka puhuu sielusta, kenen äänen kuulin? ... Se sanoo, että minä näen nyt itse, että ihmisessä sittenkin on sielu... Mutta minä en myönnä sitä. Sieluni, elävä sieluni eli elonhenki on haihtunut ruumiini kuollessa, aivojeni harmaan aineen mukana. Tätä minun ’minääni’, tätä tajuntaa, ei ole vielä todistettu ikuisesti olevaksi. Ehkä jälleensyntyminen, johon bonsiniin innokkaasti koetti saada minua uskomaan, on tosi...

Miksi ei? Eikö kukka synny vuosi toisensa jälkeen samasta juuresta! Siitä johtuu tämä 'minä', joka aivoista erkaannuttuaan menettää tasapainonsa ja herättää esiin näkyjen sekamelskan... ennen kuin se taas ruumiillistuu...

Näin taas silmiäni edessä hetyttömän, kauhean kellon. Ja kun tarkastelin sen viisaria, kuulin bonsin äänen tulevan sen valkean pinnan syvyyksistä ja sanovan: ”Siinä tapauksessa pelkään, että *teidän pitäisi avata ja sulkea temppelin ovea, uudestaan ja yhä uudestaan, ja vaikka tätä kestäisi vain lyhyen ajan, tuntuisi se teistä ikuisuudelta*”...

Samassa kello haihtui tyhjiin, pimeys väistyi valon tieltä, vanhan ystäväni ääni hukkui yläkannelta kuuluvien äänien joukkoon, ja minä heräsin hytissäni kylmän hien peittämänä ja kauhusta lamautuneena.

VIII

Haikea tarina

Olimme Hampurissa, ja heti tavattuani liikeosakkaani, jotka tuskin saattoivat minut tuntea, lähdin heidän suostumuksellaan ja onnentoivotustensa seuraamana Nürnbergiin.

Puoli tuntia perille tuloni jälkeen viimeinenkin epäily näykyni todenperäisyydestä oli haihtunut. Todellisuus oli surkeampi kuin mitkään aavistukset olivat voineet kuvailla, ja minä olin siitä lähtien tuomittu viettämään mitä yksinäisintä elämää. Minulle selveni, että olin nähnyt kauhean murhenäytelmän kaikkine sen sydäntä raatelevine yksityiskohtineen. Sisareni tyttären – ihanimman kukkasen, minkä luonto voi kehittää – kunnia oli riistetty häpeän luolassa. Pikkulapset olivat kuolleet orpokodissa kulkutautiin. Sisareni viimeinen elossa oleva

poika oli merillä, kukaan ei tiennyt missä. Kokonainen perhe, koti, jossa rakkaus ja rauha oli vallinnut, oli hajonnut tuuleen, ja minä olin jäänyt erakoksi, yksinäni elämään tässä kuoleman, tyhjyyden ja häpeän maailmassa. Tiedot, jotka sain, täyttivät minut rajattomalla epätoivolla, ja minä vaivuin avuttomana maahan kohdatessani tämän järkyttävän, julman onnettomuuden, joka aivan yhtäkkiä nousi eteeni. Isku oli liian voimakas, ja minä pyörriin. Viimeiset sanat, jotka kuulin ennen kuin kokonaan menetin tajuntani, oli pormestarin huomautus: ”Jos te, ennen kuin lähditte Kiotosta, olisitte sähkösanomalla ilmoittaneet kaupungin viranomaisille olinpaikastanne ja aikomuksessanne tulla kotiin ottamaan huostaanne nuoret sukulaisenne, olisimme asettaneet heidät muualle, ja niin he olisivat pelastuneet kohtalostaan. Kukaan ei tiennyt, että lapsilla oli hyvissä varoissa oleva sukulainen. He olivat jääneet köyhiksi, ja heitä oli kohdeltava köyhinä. He olivat verrattain vieraita Nürnbergissä, ja niin onnettomissa oloissa, kuin he olivat, ei voinut odottaa parempaa... En voi muuta kuin lausua vilpittömän surkutteluni.”

Tämä hirveä tieto, että olisin ainakin voinut pelastaa sisareni nuoren tyttären hänen ansaitsemattomasta kohtalostaan, mutta olin jättänyt sen tekemättä, oli tappaa minut. Jos vain olisin seurannut bonsi Tamuran ystävällistä neuvoa ja sähköttänyt viranomaisille muutamia viikkoja ennen kotiintuloani, olisi moni asia vältetty. Kaikki tämä ja lisäksi se, että en enää voinut epäillä selvänäköisyyttä ja selväkuuloisuutta – joita olin niin kauan pitänyt mahdottomina – löi minutkin rasakaasti maahan. Voin välttää lähimmäisteni tuomion, mutta en koskaan voi vapautua omantuntoni pistoksista, oman sairaa sydämeni moitteista – en ikipäivänä! Kirosin itsepäistä

epäilyäni, tosiseikkojen kieltämistäni, kasvatustani, kirosin itseäni ja koko maailmaa...

Monta päivää jaksoin kestää kuormani painoa, sillä minulla oli velvollisuus täytettävänä kuolleita ja eläviä kohtaan. Mutta kun olin pelastanut sisareni vaivaistalosta, asettanut hänet parhaiden lääkärien hoidettavaksi ja hänen oman tyttärensä hänen viimeisten hetkiensä lievittäjäksi ja toimittanut juutalaisakan, jonka sain tunnustamaan rikoksensa, säilöön vankilan muurien sisälle – menetin yhtäkkiä mielenlujuuteni ja voimani. Tuskin oli viikkoa kulunut tulostani, kun olin itse houraileva hullu maatessani avuttomana aivokuumeen kovissa kourissa. Monta viikkoa häilyin elämän ja kuoleman välillä, sillä kauheaan tauttiin ei pystynyt parhaittenkaan lääkärien taito. Viimein vahvan ruumiini voimat pääsivät voitolle, ja elinikäiseksi surukseni – minut julistettiin pelastuneeksi.

Kuulin tiedon siitä vertavuotavin sydämin. Olin tästä lähtien tuomittu kantamaan elämän inhottavaa kuormaa yksinäni ja alituisissa katumuksen tuskissa; minulla ei ollut toivoa avusta eikä parantumisesta maan päällä, ja kuitenkin en suostunut uskomaan mihinkään parempaan mahdollisuuteen, kuin että tajunta lyhyeksi ajaksi jäi eloon haudan tuolla puolen – ja sen vuoksi tämä odottamaton paluuni elämään tuli vain uutena sappipisarana katkerien tunteideni kukkuraksi. Ne eivät liioin lieventyneet sen kautta, että heti ensi päivinä toipumaan ruvettuani näkyi palasivat jälleen, jotka olisin toivonut kauaksi pois luotani, mutta joiden täsmällisyyttä ja todenperäisyyttä en enää voinut kieltää. Voi onnettomia päiviäni! Näyt eivät enää olleet epäilevissä, sokeissa ajatuksissani

”lapsia tyhjien aivojen houreen,
luotuja hurjista haaveiluista”,

vaan aina kanssaihmisteni, parhaiten ystävienikin, todellisen kurjuuden ja kärsimyksen tarkkoja valokuvia. ...Siten huomasin itseni tuomitukseksi, milloin vain hetkeksikin jäin yksikseni, kahlehditun Prometheuksen avuttomaan kärsimykseen. Yön hiljaisina hetkinä ikään kuin joku säälimätön, rautainen käsi veti minut sisareni vuoteen ääreen, ja siinä minun täytyi tunti tunnin jälkeen katsella ja nähdä hänen turmeltuneen ruumiinsa vähittäistä häviämistä, tarkkailla ja tuntea niitä kärsimyksiä, joita hänen omat autioiksi jääneet aivonsa eivät enää voineet heijastaa eivätkä välittää hänen käsityskyvyilleen. Mutta vielä kauheampaa oli liittää väkisiä nuoleen, jota en koskaan voinut vetää pois haavasta. Päivällä näin edessäni sisareni nuoren tyttären lapsellisen viattomat kasvot, ja näin, kuinka ylevän vilpitön ja viaton hän oli keskellä turmelustaan; ja yöllä täytyi minun katsella, kuinka täysi tieto ja muisto hänen häpeästään, siitä, että hänen nuori elämänsä nyt oli ainaiseksi turmeltunut, tuli hänelle unessa heti kun hän oli nukahtanut. Nämä unet esiintyivät minulle ulkokohtaisessa muodossa niin kuin ennen laivalla. Minun oli elettävä ne yhä uudestaan ja uudestaan, yö toisensa jälkeen, ja tunnettava samaa kauheaa epätoivoa. Sillä nyt kun uskoin näkemisen todellisuuteen ja olin tullut siihen johtopäätökseen, että ruumiissamme piilee niin kuin toukassa kotelo, joka vuorostaan voi sulkea sisäänsä perhosen – sielun vertauskuvan – en enää voinut olla välinpitämätön kuten ennen sen suhteen, mitä sieluelämässäni sain kokea. Jokin oli yhtäkkiä kehittynyt minussa, oli murtautunut esiin jäisestä kotelostaan. Nähtävästi en enää nähnyt ainoastaan sen vuoksi, että sisäinen luontoni oli yhtä Daij-Dzinin kanssa. Näkyne johtuivat nyt suoranaisestä persoonallisesta psyykkisestä kehityksestä, ja pirulliset olennot pitivät vain huolen siitä, että

minä en saanut nähdä mitään, mikä olisi ollut miellyttävää tai ylentävää. Niinpä kuolevan sisareni kuihtuva ruumis ei nyt kärsinyt ainoatakaan tiedotonta pistosta eikä sisareni tytär värähtänyt kauhusta kertaakaan levottomassa unessaan muistelllessaan rikosta, joka hänelle, viattomalle lapselle, oli tehty, ilman että minä tunsin vastaavan kajastuksen siitä vertavuotavassa sydämessäni. Myötätuntoisen rakkauden ja surkuttelun syvä lähde oli pulppusi ulos fyysisestä sydäimestä ja täytti nyt ruumiista erillään olevan, heränneen sielun. Niin minun oli tyhjennettävä kurjuuden malja sakkaa myöten! Voi minua, se oli jokapäiväinen ja jokaöinen kärsimys! Oi, kuinka surin ylepää tyhmyyttäni; kuinka suuren rangaistuksen sain nyt siitä, etten ollut Kiotossa alistunut tarjottuun puhdistukseen, sillä olin nyt ruvennut uskomaan viimeksi mainitunkin tehokkuuteen! Daij-Dzin oli todella saanut minut valtaansa, ja pahahenki oli usuttanut kaikki helvetin koirat uhrinsa kimppuun...

Viimein onnettomat pääsivät ammottavan kuilun reunalle ja kulkivat sen yli. Järkensä menettänyt marttyyriparka vaipui pimeään ja nyt tervetulleeseen hautaansa jättäen vain muutamiksi lyhyiksi kuukausiksi jälkeensä esikoisensa, nuoren tyttärensä. Keuhkotauti teki pian lopun tytön hennosta ruumiista. Tuskin vuoden kuluttua tulostani olin jäänyt yksikseni avaraan maailmaan, kun vielä sisareni ainoa elossa oleva poika oli ilmoittanut haluavansa jatkaa merimiesuraansa.

Ja nyt on pian kerrottu synkän, haikean tarinani päätös. Olin elämän merellä haaksirikkoutunut, ennenaikaisesti vanhentunut mies; 30-vuotiaana olin sen näköinen, kuin kuudenkymmenen talven myrskyt olisivat kulkeneet pääni ylitse, ja lakkaamattomien näkyjen johdosta olin itse alituisesti hulluuden partaalla. Sen vuoksi tein epätoivoisen päätöksen. Palaan Kiotoon ja etsin käsiini jamabushin.

Heittäydyn pyhän miehen jalkoihin enkä jätä häntä, ennen kuin hän on vapauttanut minut herättämästäni kiusanhengestä, josta minä itse en silloin tahtonut päästä erilleni julkean ylpeyteni ja epäuskoni vuoksi.

Kolme kuukautta myöhemmin olin taas kodissani Japanissa, ja etsin heti käsiini vanhan, kunnianarvoisen bonsini Tamura Hidejerin rukoillen häntä viipymättä viemään minut jamabushin, alituisten kärsimysteni viattoman alkuunpanijan luo. Mutta hänen vastauksensa painoi viimeisen sinetin tuomiolleni ja teki kymmenkertaiseksi epätoivoni. Jamabushi oli lähtenyt matkalle tuntemattomiin maihin! Eräänä kauniina päivänä hän oli lähtenyt sisämaahan pyhiinvaellusmatkalle ja viipyy tavan mukaan poissa, jollei luonnollinen kuolema lyhennä aikaa, kokonaista seitsemän vuotta!...

Tässä vastoinkäymisessä pyysin apua ja suojelusta muilta oppineilta jamabusheilta. Ja vaikka kunnan vanha ystäväni hyvin tiesi, kuinka hyödytöntä oli hakea minulle tehokasta parannusta keltään toiselta 'adeptilta', teki hän kaiken voitavansa auttaakseen minua onnettomuudessani. Mutta se ei mitään hyödyttänyt, ja elämäni epätoivon jäytävää matoa ei voitu kokonaan karkottaa. Sain selville, että ainoakaan näistä oppineista miehistä ei voinut luvata vapauttavansa minut kokonaan selvänäköisyyden painajaishengestä. Ainoastaan se, joka oli herättänyt eloon Daij-Dzinit ja pyytänyt niitä näyttämään tulevaisuutta tai asioita, jotka jo olivat tapahtuneet, saattoi hallita niitä täysin. Hellästä myötätunnosta, jota nyt olin oppinut pitämään arvossa, hurskas mies pyysi minun liittymään heidän oppilaakseen ja oppimaan heiltä, millä tavalla saatoin itse auttaa itseäni. ”Ainoastaan tahto ja usko omiin sielunkykyihinne voivat nyt auttaa teitä”, he sanoivat. ”Mutta voi mennä monta

vuotta, ennen kuin osakin suuresta onnettomuudestanne on korjattu”, he lisäsivät. ”Dajj-Dzin on alussa helppo karkottaa. Mutta jos se saa jäädä, se ottaa valtaansa ihmisen luonnon, ja silloin tulee melkein mahdottomaksi ajaa pahahenki pois surmaamatta samalla sen uhria.”

Vakuuttuneena siitä, että minulle ei ollut mitään muuta mahdollisuutta jäljellä, suostuin kiitollisena ja yritin parhaani mukaan uskoa kaikkeen, mihin nämä hurskaat miehet uskoivat, mutta sydämessäni en kuitenkaan osannut uskoa. Epäuskon ja kaiken kieltämisen pahahenki näytti juurtuneen minuun lujemmin kuin Dajj-Dzinkin. Kuitenkin tein kaiken voitavani, sillä viimeinen pelastumisen mahdollisuus ei saanut mennä käsistäni, sen olin päättänyt. Sen vuoksi ryhdyin viipymättä toimiin vapauttaakseni itseni maailmasta ja liikesitoumuksistani voidakseni viettää monta vuotta riippumatonta elämää. Selvitin tilini hampurilaisille osakkailleni ja katkaisin yhteyteni liikkeeseen. Huolimatta melkoisista rahallisista tappioista, jotka johtuivat niin äkkipikaisesta tilinpäätöksestä, huomasin tilit selvitettyäni olevani paljon rikkaampi kuin olin luullut. Mutta rikkaudella ei enää ollut mitään vetovoimaa minuun, sillä nyt minulla ei ollut ketään, jonka kanssa olisin voinut jakaa sen, ei ketään, jonka puolesta olisin saanut tehdä työtä. Elämä oli tullut minulle kuormaksi. Ja niin suuri oli välinpitämättömyyteni tulevaisuuden suhteen, että määrätessäni kaiken omaisuuteni sisareni pojalle – siinä tapauksessa, että hän palaisi hengissä merimatkaltaan – en olisi jättänyt itselleni pientäkään osaa siitä elatusvaroiksi, jollei entinen liiketoverini olisi vaatinut minua sitä tekemään. Käsitin nyt, niin kuin Laotse sanoo, että tieto on ainoa luja tuki, johon ihminen voi luottaa, sillä se on ainoa, jota mikään myrsky ei voi horjuttaa. Rikkaus on pettävä

ankkuri murheen päivinä ja rikkiviisus vaarallisin neuvonantajaksi. Sen vuoksi noudatin ystävien neuvoa ja jätin syrjään itseleni pienehkön rahamäärän, joka riittäisi minulle pieneksi elatusavuksi, siltä varalta että lähtisin joskus pois uusien ystäväni ja opettajieni luota. Päätettyäni maalliset tilini ja päästyäni eroon omaisuudestani Kiotossa liityin ”Pitkän Näön Mestareiden” oppilaaksi ja pääsin heidän salaperäisille asuinsijoilleen. Siellä viivysin monta vuotta tutkien uutterasti täydellisessä yksinäisyydessä, näkemättä muita ihmisiä kuin muutamia uskonnollisen yhdyskuntamme jäseniä.

Sittemmin olen päässyt perille monesta luonnon mysteerioista, olen ahmimalla lukenut monta Tzion-enen kirjaston salaista nidettä ja oppinut niiden avulla hallitsemaan useita erilaisia näkymättömiä olentoja, jotka kuuluvat alempaan henkiluokkaan. Mutta sitä suurta salaisuutta, joka antaa vallan hirveän Daij-Dzinin yli, en ole voinut saavuttaa. Sen omistaa hyvin rajoitettu lukumäärä Laotsen korkeimpia Vihittyjä, ja suurin osa itse jamabusheistakaan ei tiedä, millä tavalla ihminen voi oppia hallitsemaan tätä vaarallista elementaalia. Sen, joka tahtoisi saada sellaisen vallan, täytyisi olla kokonaan yhtä jamabushien kanssa, hyväksyä heidän näkökantansa ja uskonsa ja saavuttaa vihkimyksen korkeimman asteen. Oli luonnollista, että minä olin sopimaton liittymään Veljeskuntaan; esteenä siihen oli monia seikkoja ja ennen kaikkea synnynnäinen skeptisyyteni, jota en voinut hävittää itsestäni, vaikka kovasti yritinkin uskoa. Osaksi vapauduin vitsauksestani ja opin karkottamaan epämieluisat näyt luotani, mutta en tähän päivään mennessä ole oppinut kokonaan estämään niitä silloin tällöin väkisin ilmestymästä eteeni.

Päästyäni selville sopimattomuudestani itsenäisen Näkijän ja Adeptin korkeaan asemaan minä lakkasin vastentahtoisesti yrittämästä. Pyhästä miehestä, onnettomuuteni ensimmäisestä viattomasta syystä, ei ollut kuulunut mitään. Ja vanha bonsi, joka toisinaan kävi katsomassa minua luostarissani, joko ei voinut tai ei tahtonut ilmoittaa minulle jamabushin olinpaikkaa. Kun minun siis täytyi heittää toivoni siitä, että hän parantaisi minut kokonaan turmiollisesta kyvystäni, päätin palata Eurooppaan ja asettua asumaan yksinäisyyteen loppuelämäkseni. Tätä silmälläpitäen ostin entisten liiketovereideni välityksellä sen sveitsiläisen vuoristomajan, jossa onneton sisareni ja minä itse olimme syntyneet ja jossa olin kasvanut hänen vaalimaan, ja valitsin sen tulevaksi erakkomajakseni.

Jättäessään minulle jäähyväiset höyrylaivalla, joka oli vievä minut takaisin isänmaahani, kunnan vanha bonsi koetti lohduttaa minua vastoinkäymisteni johdosta. ”Poikani”, hän sanoi, ”pitäkää kaikkea, mikä teille on tapahtunut, *karmana* – oikeudenmukaisena palkkananne. Kukaan, joka vapaaehtoisesti on alistunut Daij-Dzinin valtaan, ei koskaan voi toivoa pääsevänsä *Raahatiksi* (Adeptiksi), yleväsieluiseksi jamabushiksi – jollei hän heti puhdistu. Parhaassa tapauksessa hän, kuten te nyt, voi tulla kykeneväksi vastustamaan pahaahenkeä ja menestyksellä torjumaan sen luotaan. *Niin kuin myrkytetystä haavasta jäänyt arpi, ei Daij-Dzininkään jälki voi milloinkaan haihtua sielusta, ennen kuin uusi jälleensyntymä on puhdistanut sen.* Älkää kuitenkaan olko alakuloinen, vaan olkaa hyvillä mielin koettelemuksessanne, sillä se on saanut teidät hankkimaan todellista tietoa ja omaksumaan monta totuutta, jotka te muuten olisitte halveksuen sysänneet pois luotanne. Ja tätä tietoa, jota ei rahalla voi saada ja jonka te olette kärsimyksellä ja omakohtaisilla

ponnistuksilla hankkineet, mikään Daij-Dzin ei voi milloinkaan riistää teiltä. Jääkää siis hyvästi, ja antakoon Armon Äiti, suuri Taivaan Kuningatar, teille lohdutuksensa ja suojeleuksensa.”

Me erosimme, ja siitä lähtien minä olen viettänyt erakon ja tutkijan elämää alituisessa yksinäisyydessä. Vaikka vielä toisinaan saan kärsiä Daij-Dzineistä, en kadu niitä vuosia, jotka olen viettänyt jamabushien oppilaana, vaan olen kiitollinen saamastani tiedosta. Pappi Tamura Hidejeriä muistelen aina täynnä vilpítőntä rakkautta ja kunnioitusta.

Olin säännöllisesti kirjeenvaihdossa hänen kanssaan hänen kuolinpäiväänsä asti. Ja hänen kuolinhetkellään minun vasten tahtoani täytyi olla läsnä meren toisella puolella, samana hetkenä, jolloin se tapahtui, ja tuskaa tuntien nähdä se jokaista yksityiskohtaa myöten.

Suomennos *K. A.-I.*

Lähde: *Ruusu-Risti* – 1913

LOISTAVA KILPI

Meitä oli pieni valikoitu joukko iloisia matkustajia. Olimme viikkoa aiemmin saapuneet Kreikasta Konstantinopoliin ja olimme siitä lähtien käyttäneet neljätoista tuntia päivästä kiipeilläksemme Peran ylängöillä, käydäksemme basaareissa, noustaksemme minareettien torneihin ja taistellaksemme itsellemme tien nälkäisen koirajoukon läpi, jonka muodostivat Stambulin katujen vanhimmat asukkaat. Sanotaan, että nomadielämä on tартtuvaa ja ettei sivistys koskaan voi haihduttaa rajottoman vapauden lumoa sen mielestä, joka sitä kerran on kokenut. Mustalaista ei saa teltastaan luopumaan ja tavallinenkin maankiertäjä rakastaa lohdutonta, epävarmaa elämäänsä niin paljon, ettei hän mistään hinnasta asettuisi kiinteään asuinpaikkaan.

Suurin huoleni oli Konstantinopolissa ollessani suuren lintukoiran Ralphin suojeleminen tästä tartunnasta ja estäminen häntä liittymästä nelijalkaisiin beduiineihin, jotka kuljeskelivat kaduilla. Ralph oli hieno mies, ainainen seuraajani ja rakas ystäväni. Pelätessäni kadottavani hänet valvoin jokaista hänen liikettään. Ensimmäisenä kolmena päivänä totteli hän minua kuten välttävästi kasvatettu nelijalkainen ja pysyi uskollisesti vierelläni. Aina kun nuo muhamettilaiset serkut tekivät

hävyttömiä hyökkäyksiä häntä kohtaan joko vihollisten tappeluun haastaen tai ystävyyttä osoittaen, oli hänen ainoa vastauksensa hännän vetäminen jalkojen väliin tai vetäytyminen arvokkaasti ja sivistyneesti meidän turviimme.

Kun hän näin alusta alkaen oli osoittanut vakavaa vastenmielisyyttä huonoa seuraa kohtaan, aloin niin luottaa hänen maltillisuuteensa, että vähensin tuntuvasti valvontaani. Kuitenkin sain hyvin pian rangaistuksen tästä huolettomuudestani ja jälkeinpäin kaduin syvästi liiallista luottamustani. Kun kerran jätin hänet vailla silmällä pitoa, hän kuunteli nelijalkaisen seireenin ääntä, ja viimeinen, minkä hänestä näin, oli pörröinen hännänpää, joka katosi ahtaan, likaisen kujan nurkan taakse.

Hyvin levottomana etsin häntä turhaan lopun päivää. Tarjosin kaksikymmentä, kolmekymmentä, neljäkymmentä frangia palkinnoksi hänestä. Melkein yhtä monta maltalaiskuljeksijaa järjesti säännönmukaisen metsästyksen ja iltapuolella hyökkäsi koko joukko kimppuumme hotelliin. Jokaisella oli enemmän tai vähemmän rupinen rakki käsivartensa alla ja jokainen koetti saada minut uskomaan omaa koiraansa kadonneeksi koirakseni. Kuta varmemmin kielsin, sitä itsepintaisemmin vakuuttivat he asian niin olevan. Eräs heittäytyi eteeni polvilleen, otti rinnaltaan metallisen Pyhän Neitsyen kuvan ja vannoi juhlallisesti, että itse Taivaan Kuningatar oli näyttäytynyt ja osoittanut hänelle oikean koiran. Melu oli kasvanut niin suureksi, että näytti siltä kuin koirani katoaminen tulisi aiheuttamaan katumellakan. Vihdoin oli isäntämme pakko hankkia läheiseltä poliisiasemalta apujoukkoja, jotka väkivalloin hajottivat niin kaksi- kuin nelijalkaiset joukot. Olin jo vakuuttunut, etten enää koskaan saisi nähdä koiraani ja epätoivoni kasvoi, kun hotellin palvelija, vanha, kaikkea muuta kuin luottamusta

herättävä roisto, joka ulkomuodostaan päättäen oli vuosia istunut kaleereissa, vakuutti että kaikki vaivani olisivat turhia ja arveli koirani jo kuolleen, sillä turkkilaiset koirat kuuluivat pitävän aivan erikoisesti englantilaisten veljiensä lihasta.

Kaikki tämä tapahtui kadulla hotellin oven edessä ja aioon juuri jättää etsimisen tältä päivältä mennäkseni sisään hotelliin, kun eräs vanha kreikkalainen nainen, joka oli kuunnellut metelöintiä läheisen talon ovesta, tuli seurueemme luo ja antoi ystävälleni neiti H---lle neuvon kysyä dervisheiltä Ralphin kohtalosta.

”Ja mitä saattavat dervishit tietää minun koirastani”, kysyin vakavana, vaikkakin neuvo tuntui kovin ihmeelliseltä.

”Pyhät miehet tietävät kaiken, Kyrea, sanoi hän hiukan salaperäisesti. ”Viime viikolla minulta varastettiin uusi silkkinen päällystakki, jonka poikani oli juuri tuonut Broussasta ja kuten näette, olen löytänyt sen ja käytän sitä taas.”

”Niinkö todella! Mutta silloin ovat ”pyhät miehet” nähtävästi saaneet aikaan senkin, että he ovat uuden päällystakin muuttaneet vanhaksi”, sanoi eräs herroista, osoittaen huolimattomasti nuppineuloilla paikattua pitkää repeämää.

”Niin, se juuri on ihmeellisintä koko asiassa”, vastasi kreikkalainen rauhallisesti joutumatta ollenkaan hämilleen. ”Loistavassa kehässä näyttivät he minulle sen kaupunginosan, talon ja vieläpä huoneenkin, jossa päällystakkini varastanut juutalainen parhaillaan sitä ratkoi aikoen leikata sen kappaleiksi. Pojallani ja minulla oli tuskin aikaa juosta Kalindjikoulosekkaupunginosaan pelastamaan omaisuuttani. Saimme kiinni varkaan työssään ja tunsimme hänet siksi mieheksi, jonka dervishi oli näyttänyt meille maagisessa kuussa. Hän tunnusti varkautensa ja on nyt vankilassa.”

Kenelläkään meistä ei ollut aavistustakaan siitä, mitä hän tarkoitti maagisella kuulla ja loistavalla kehällä, emmekä tienneet mitä ajatella ”pyhien miesten” profeetallisista kyvyistä. Kuitenkin huomasimme hänen käytöksestään, ettei juttu ollut vain sepitetty. Ja kun hän kaikesta päättäen oli saanut jotain apua dervisheiltä päällystakkinsa löytämiseksi, päätimme mekin seuraavana aamuna mennä heidän luokseen. Sillä se mistä hän oli saanut apua, voisi meillekin olla hyödyksi.

Muezzinin yksitoikkoinen huuto oli juuri ilmoittanut päivällistunnin alkaneen minareetin tornista, kun siirryimme Peran ylängöltä Galatan satamaan ja vaivoin raivasimme itsellemme tien kaupungin tungoksen läpi. Ennen kuin saavuimme laivatelakoille olimme puolikuuroja melusta, lakkaamattomista, korviasärkeivistä erikielisistä huudoista. Tässä kaupunginosassa ei voi selvitä talojen numeroiden tai katujen nimien avulla. Määrätty paikka on haettava tunnetun rakennuksen, moskeijan, saunan tai eurooppalaisen liiketalon mukaan. Yleensä on paras luottaa Allahiin ja hänen profeettoihinsa.

Aikamme etsityämme meidän onnistui vihdoin löytää brittiläinen kauppa, jonka lähellä määräpaikkamme tuli olla. Hotellioppaamme ei tuntenut dervishien asuntoa sen enempää kuin mekään. Vihdoin lupasi pieni kreikkalainen, joka juoksenteli täysin vapaana ja yksinkertaisen alastomana, pientä juomarahaa vastaan viedä meidät tanssijoiden luo.

Sinne tultuamme saatettiin meidät suunnattoman suureen hämärään halliin, joka muistutti hyljättyä tallia. Se oli pitkä ja kapea. Lattia oli kuin ratsastuskoulussa paksulla hiekalla peitetty ja ainoa valo tuli pienestä ikkunasta katon rajassa. Dervishit olivat juuri lopettaneet aamuharjoituksensa ja näyttivät nyt lepäävän ponnistustensa jälkeen. He olivat aivan

herpaantuneita. Toiset makasivat nurkissa, toiset istuivat kuokkiensa päällä ja tuijottivat eteensä ilmeettömin silmin. He mietiskelivät näkymätöntä jumaluutta, sanottiin meille. He näyttivät kadottaneen kaiken elämän kasvoistaan ja korvistaan, sillä kukaan ei vastannut kysymyksiimme. Vihdoin sukelsi pimeästä nurkasta esille jättiläisolento, myssy päässä, joka saattoi hänet näyttämään vähintään seitsemän jalan korkuiselta. Tämä jättiläinen sanoi olevansa dervishien päämies ja antoi meidän ymmärtää, ettei pyhiä veljiä missään tapauksessa saisi häiritä, koska he saivat parhailtaan Allahilta itseltään määräyksiä uusien juhlamenojen pitämiseksi. Mutta kun tulkkimme oli sanonut hänelle käyntimme tarkoituksen ja oli ilmoittanut, että tarvitsisimme vain häntä, koska hän oli profettojen päämies, niin lakkasivat hänen vastaväitteensä ja hän ojensi kätensä almuja saadakseen. Kun hänen toivomuksensa oli täytetty, hän sanoi, että vain kaksi meistä kerrallaan saisi tulla vihityiksi, ja samassa hän lähti kulkemaan. Neiti H--- ja minä seurasimme.

Astuimme hänen kanssaan jonkinlaiseen maanalaiseen käytävään ja tulimme sen jälkeen korkeiden tikapuiden juurille, jotka veivät katon rajassa olevaan huoneeseen. Kiipesimme oppaamme jäljessä, ja tulimme vihdoin verrattain suureen, vaatimattomaan huoneeseen, jossa oli paljaat seinät eikä ainotakaan huonekalua. Lattialla oli paksu pölykerros ja hämähäkinverkot peittivät seinät tyystin toisiinsa sotkeutuneina. Nurkassa näimme jotain, jota ensin pidimme vanhana ryysyläjänä. Mutta tämä ryysyläjä liikahti äkkiä ja nousi jaloilleen astuen keskelle huonetta. Edessämme oli merkillisin olento, mitä koskaan olin nähnyt. Sukupuoleltaan oli hän naisellinen, mutta oliko hän jo täysikasvuinen, vaiko vasta lapsi, sitä ei voinut saada selville. Hän oli salakavalan näköinen kääpiö. Pää oli

jättiläismäinen, olkapäät kuin sotamiehellä ja rinta sen mukainen. Kaikkea tätä kannatti kaksi hentoa hämähäkinjalkaa, jotka tuskin jaksoivat sitä pitää pystyssä. Kasvot olivat irvisteleviä kuin satyyrillä ja niitä koristi koraanista otetut maalatut merkit. Otsalla oli veripunainen kuunsirppi. Pää oli pölyisen fezin peitossa. Jalat olivat suurissa turkkilaisissa housuissa ja se likaisenvalkea liinavaate, joka oli kääritty ruumiin ympärille, peitti toin tuskin kaiken rumuuden. Tämä olento heittäytyi keskelle huonetta ja hänen painonsa nostatti lahoilta laudoilta pölypilven, joka ensin sai meidät yskimään, sitten aivastamaan. Tämä oli kuuluisa Tatmos, tunnettu ”Damaskoksen oraakelin” nimellä.

Tuhlaamatta aikaa turhiin puheisiin dervishi otti liidun palasen ja piirsi tytön ympärille läpimitaltaan noin kuusi jalkaa laajan ympyrän. Sitten toi hän oven takaa kaksitoista pientä kuparilamppua, täytti ne jollain tummalla nesteellä pienestä pullostasta, jonka hän otti takkinsa rintataskusta ja asetti ne tasasuhteisesti maagisen piirin ympärille. Sitten hän repäisi puoleksi särjetystä ovesta puupalasen, minkä menettelyn uhrina ovi näytti usein olleen. Hän piteli puupalasta peukalon ja etusormen välissä ja alkoi puhaltaa siihen rytmikkäästi silloin tällöin keskeyttäen puhaltamisen merkillisellä laululla. Äkkiä ja ilman ulkonaista syytä puusta sinkosi kipinä ja puu alkoi palaa kuin tulitikku. Dervishi sytytti nuo kaksitoista lamppua tällä itseltään syttyneellä liekillä.

Tämän viimeisen tempun aikana otti Tatmos, joka tähän asti oli liikkumaton ja välinpitämätön, keltaiset tohvelit paljaisista jaloistaan ja heitti ne huoneen nurkkaan. Uutena kauneuden merkinä näkyi hänen molemmissa muodottomissa jaloissaan kuudes varvas. Dervishi astui nyt ympyrän sisälle, tarttui

kääpiötä kiinni nilkoista ja sysäsi hänet keskemmälle kuin jyväsäkin. Hän astui askeleen taaksepäin ja piteli kääpiötä maasta kohotettuna pää alaspäin, sitten ravisteli häntä, kuten tyhjää säkkiä puhdistetaan kevyesti ja joka puolella. Sen jälkeen dervishi heilautti häntä sinne tänne kuin pendeliä ja kun vihdoin oli saavutettu tarvittava heilahdusnopeus, laski hän irti toisen jalan, tarttui toiseen molemmilla käsillään ja pyöritteli häntä voimakkaasti ympäri ilmassa, kuten intiaanit puupalloa.

Toverini oli pelästyneenä paennut huoneen kaukaisimpaan nurkkaan. Yhä edelleen pyöritteli dervishi aivan tahdotonta elävää taakkaansa piirissä. Liike kiihtyi, kunnes silmä tuskin enää jaksoi erottaa ruumista. Tätä kesti noin kahden tai kolmen minuutin ajan, kunnes dervishi vähitellen hidasti liikettä ja lopuksi lopetti sen kokonaan, jättäen tytön maahan polvilleen piirin keskelle. Tämä oli itämaalainen mesmerisoimismenetelmä sellaisena, jona sitä dervishien keskuudessa käytettiin.

Kääpiö näytti olevan nyt aivan välinpitämätön ulkonaisille vaikutuksille ja syvään transsiin vaipuneena. Pää ja leuka putosivat rentoina rinnalle, silmät tuijottivat lasimaisina ja koko hänen olemuksensa näytti entistä kaameammalta. Dervishi sulki huolellisesti ainoan ikkunan luukut ja olisimme jääneet täydellisesti pimeyteen, ellei luukussa olisi ollut reikä, josta kirkas auringonsäde lankesi hämärään huoneeseen tyttöä kohtaan. Dervishi asetti tytön alaspäin riippuvan pään sellaiseen asentoon, että säde lankesi hänen päälaelleen. Sitten käski hän meitä vaikenemaan, risti käsivarret rinnalleen ja keskitti katseensa loistavaan kohtaan. Hän seisoi liikkumattomana kuin kivinen epäjumala. Minäkin kiinnitin katseeni samaan kohtaan ja ihmettelin suuresti, mitä nyt tulisi ja kuinka tuo ihmeellinen sermonia olisi yhteydessä Ralphiini.

Tuo loistava kohta muuttui vähitellen säteileväksi tähdeksi, ikään kuin se tuon valokuovan kautta olisi vetänyt ulkoapäin itseensä suurempaa loistetta, ikään kuin se olisi siten itseensä tiivistänyt. Se lähetti polttopisteenä itsestään säteitä joka suunnalle.

Sitten sattui merkillinen optinen ilmiö. Huone, joka ennen oli ollut osittain valokuovan valaisema, tuli yhä pimeämmäksi ja pimeämmäksi, kuta valoisammaksi tähti kävi. Ja vihdoin olimme aivan egyptiläisessä pimeydessä. Tähti sykähteli, väreili ja pyöri, ensin hitaammassa kierrellyksessä, sitten nopeammin ja nopeammin laajentaen kehäänsä joka kierroksella. Vihdoin muodosti se loistavan kilven. Silloin emme enää ollenkaan nähneet tyttöä, joka oli kokonaan yhtyneenä tähän valoon. Sen jälkeen kun tahti oli saavuttanut saman kiihkeän nopeuden, jolla dervishi oli tyttöä pyörittänyt, alkoi liike hidastua ja muuttui lopulta heikoksi säteilyksi, joka muistutti kuunsäteitten hohdetta väreilevällä vedenpinnalla. Kilpi lepateli vielä muutamia hetkiä, lähetti itsestään muutamia viimeisiä salamoita ja jäi sitten liikkumattomana säteilemään jättäjäisopaalin hehkuvia sateenkaarenvärejä. Siitä säteili lempeä, hopeinen kuunkohde. Tämä hohde ei valaissut huonetta, vaan näytti päinvastoin tekevän pimeyden yhä synkemmäksi. Ympyrän reuna ei vähitellen haihtunut pimeyteen, vaan rajoittui päinvastoin tarkasti kuin hopeinen kilpi.

Kun kaikki nyt oli valmista, ojensi dervishi sanaakaan sanomatta tai kääntämättä katsettaan kilvestä toisen kätensä, tarttui omaani, veti minut vierelleen ja osoitti loistavaa kilpeä. Tarkastellessamme sitä näimme siinä ilmenevän samanlaisia suuria pilkkuja kuin kuussa. Nämä muuttuivat vähitellen olennoiksi, jotka alkoivat liikkua luonnollisessa väreissään. Ne eivät

näyttäneet valokuvilta tai teräspiirroksilta, eikä myöskään peilikuvan heijastuksilta, vaan kilpi näytti veistetyltä jalokiveltä, jolla muodot elivät ja liikkuvat. Minun ihmeekseni ja toverini suureksi hämmästykseksi tunsimme sillan, joka vie Galatasta Stambuliin ja yhdistää Kultaisen Sarven vanhan ja uuden kaupunginosan. Ihmiset liikuskelivat sinne tänne. Höyrylaivoja ja iloisia venekuntia lipui sinisellä Bosporilla ja vedessä kuvastuivat kirjavat huvilat, talot ja palatsit. Koko kuvaa valaisi keskipäivän aurinko. Kuva liikkui ohitsemme kuin panoraama, mutta vaikutus oli niin elävä, että emme voineet sanoa, liikkuko kuva, vai olimmeko itse liikkeessä. Liikettä ja elämää oli kaikkialla, mutta ainoakaan ääni ei keskeyttänyt painostavaa hiljaisuutta. Se oli unta! Se oli näkyä! Katu seurasi katua, kaupunginosa kaupunginosa. Tuossa oli basaari pitkin kapeine, katettuine käytävineen ja pienine kauppoinen molemmin puolin. Kahviloissa oli arvokkaan näköisiä polttelevia turkkilaisia ja joko meidän kulkiessamme heidän ohitse tai heidän liikkuessaan meidän sivuitsemme kaatoi eräs polttaja toiselta kahvin ja äänettömien herjaussanojen tulva herätti meissä suurta iloa. Siten kuljeskelimme kuvan mukana, kunnes tulimme suurelle rakennukselle, jonka tunsin kauppaministerin palatsiksi. Solassa talon takana, lähellä moskeijaa makasi Ralphraukkani kuralätäkössä, silkkinen turkki kokonaan loan peittämänä. Valittaen ja uupumuksesta kokoon kyyristyneenä näytti se haluavan vain kuolla. Hänen lähelleen oli kokoontunut joukko sääliviä koiria, jotka lepäilivät auringonpahteessa ja siepata suuhunsa kärpäsiä.

Olin nähnyt kaikki, mitä halusin, vaikka en ollut sanonut dervishille sanaakaan koirasta ja vaikka olin tullut tänne enemmän uteliaisuudesta kuin menestyksen toivosta. Olisin

nyt tahtonut poistua niin pian kuin mahdollista hakeakseni Ralphin. Mutta ystävättäreni pyysi minua jäämään vielä tuoksi ja myönnyin siihen vastahakoisesti. Kuva haihtui ja neiti H--- asettui nyt vuorostaan dervishin viereen.

Tahdon ajatella *häntä*, kuiskasi hän minulle korvaan sillä kiihkeällä äänellä, jota nuoret naiset käyttävät kunnioitetusta *hänestä* puhuessaan.

Silloin levisi eteemme laaja hiekkaranta sekä sininen meri lainehtivine aaltoineen, jotka tanssivat auringossa. Suuri höyrylaiva sivuutti asumattoman rannikon jättäen jälkeensä maidonvärisen vuon. Kannella oli hyvin vilkasta, kaikki olivat touhuissaan. Kokki, valkoinen lakki päässä ja esiliina edessä tuli keittiöstään. Univormuihin puetut upseerit liikkuivat tehtävissään, matkustajat täyttivät peräkannen laiskotellen, leikkiä laskien tai lukien. Nuori mies, jonka molemmat tunsimme, astui esille ja nojasi kaidepuuta vastaan: *...Hän*.

Neiti H. hätkähti, punastui, hymyili ja keskitti sitten ajatuksensa uudelleen. Höyrylaivan kuva katosi. Maaginen kuu jäi tyhjäksi joksikin aikaa. Sitten näyttäytyi uusia pilkkuja sen pinnalla. Näimme kirjastohuoneen sukeltavan vähitellen esiin sen syvyyksistä, kirjastohuoneen vihreine mattoineen ja ikkunaverhoineen, seinät kirjahyllyjä täynnä. Nojatuolissa pöydän ääressä, kattolamppu pänsä yläpuolella istui vanha herrasmies kirjoittamassa. Hänen harmaat hiuksensa olivat harjattu taaksepäin, kasvot olivat paljaaksi ajetut ja kuvastivat suurta hyvyyttä.

Dervishi teki nopean liikkeen estääkseen meitä puhumasta. Valo kilvessä lepatteli, sai takaisin rauhallisen loisteensa ja taas oli pinta edessämme tyhjänä.

Sitten sukelsi taas Konstantinopoli esille ja kilven helmenvärিসistä syvyyksistä nousi hotellihuoneemme näkyviin. Näimme kirjat ja sanomalehdet pöydällä, ystävättäreni hattu oli nurkassa, hänen nauhansa riippuivat peilin edessä ja vuoteella oli vielä se puku, jonka hän oli vaihtanut ennen ulosmenoaan. Ainoakaan yksityiskohta ei puuttunut kuvasta. Ja ikään kuin todistukseksi siitä, ettemme vain nähneet sitä, mikä oli omassa mielikuvituksessamme, näimme pöydällä kaksi avaamatonta kirjettä, joiden kuorissa olevan käsialan ystävättäreni tunsi selvästi. Ne olivat eräältä hyvin rakkaalta sukulaiselta, josta hän turhaan oli toivonut saavansa kuulla jo Ateenassa. Kuva hävisi ja näimme nyt hänen veljensä huoneen. Tämä makasi leposohvalla palvelijan pestessä päätä, josta kauhuksemme vuoti verta. Olimme tuntia aiemmin nähneet pojan terveenä. Kun ystävättäreni näki kuvan, huudahti hän ja veti minut kiireesti ovelle päin. Liityimme taas oppaamme ja ystäviemme seuraan ja kiiruhdimme hotelliin.

Nuoriherra H. oli pudonnut portaissa ja loukannut päänsä pahasti. Pöydällä huoneessamme olivat molemmat kirjeet, jotka olivat saapuneet ollessamme ulkona. Ne oli lähetty Ateenasta. Itse otin vaunut ja kiiruhdin kauppaministeriöön, astuin siellä vaunuista oppaani kanssa ja kiiruhdin kadulle, jonka ensi kertaa olin nähnyt loistavassa kilvessä. Näin toisten koirien keskellä, pahasti runneltuna, puolikuolleena nälästä, mutta kuitenkin vielä elossa, ihanan spanielini Ralphin. Hänen vierellään toiset koirat ottivat aurinkoa räpyttelevin silmin ja yrittäen huolettomina siepata kärpäsiä.

Suomennos *K. A. -I.*

Lähde: *Ruus-Risti* – 1925

KAIKULUOLA

Merkillinen tosikertomus

Tämän tarinan kertoi eräs venäläinen silminnäkijä, joka on hyvin hurskas ja täysin luotettava. Tosiseikat on myöhemmin koottu P---n poliisin arkistosta. Kysymyksessä oleva silminnäkijä pitää tapausta osittain jumalallisten, osittain pahojen vaikutusten aikaansaannoksena.

H. P. B.

Eräässä kaukaisessa maakunnassa Venäjän valtakunnassa esitettiin noin kolmekymmentä vuotta sitten salaperäinen tragedia.

Siperian rajalla on pieni P---n kaupunki, joka oli tunnettu runollisen kauniista ympäristöstään sekä rikkaista asukkaisistaan, jotka etupäässä olivat rautamiilujen ja kaivosten omistajia. Noin kuuden kilometrin päässä kaupungista oli vanha linnantapainen rakennus. Siinä asuivat omistaja, rikas vanha-poika, sekä hänen veljensä, joka oli leski ja kahden pojan ja kolmen tyttären isä.

Tiedettiin, että talonomistaja, herra Izvertzoff oli adoptoinut itselleen veljensä lapset, mutta että hän myöhemmin oli erityisen kiintynyt vanhimpaan veljenpoikaansa Nikolaihin ja tehnyt hänestä lukuisten maatilojensa ainoan perijän.

Aika kului. Setä vanheni ja hänen veljenpoikansa Nikolai astui miehuusikään. Päivät ja vuodet olivat vierineet rauhallisesti ja iloisesti. Mutta äkkiä nousi pilvi perheen kirkkaalle ja levolliselle taivaanrannalle. Eräänä onnettomana päivänä sai eräs veljentyttäristä päähänsä ruveta soittamaan sitraa. Koska tämä instrumentti oli saksalaista alkuperää eikä lähiseuduilla ollut soitto-opettajaa, tilasi hemmotteleva setä Pietarista kumpaisetkin, sekä soittimen että opettajan. Tarkoista tiedusteluista huolimatta ei koko Pietarista löydetty kuin yksi ainoa opettaja, joka olisi uskaltanut lähteä niin lähelle Siperian rajoja. Hän oli vanha saksalainen taiteilija, joka jakoi rakkautensa soittimensa ja sievän vaaleaverisen tyttärensä välillä eikä sen tähden suosunut jättämään näistä kumpaakaan. Siitä johtui, että vanha professori eräänä kauniina aamuna saapui herra Izvertzoffin luokse. Toisen käsivarren alla hän kantoi sitralaatikkoa, toisessa hän kuljetti rakasta tytärtään Munchenia.

Tästä päivästä lähtien alkoi tuo pieni pilvi nopeasti kasvaa, sillä jokainen ääni, joka soinnukkaasta instrumentista lähti, herätti vanhanpojan sydämessä herkkää vastakaikua. Musiikki herättää rakkautta, sanotaan. Ja sen työn, minkä soitto pani alulle, täydensivät Munchenin siniset silmät. Kuuden kuukauden jälkeen oli veljentytär etevä sitransoittaja ja setä mielettömästi rakastunut.

Eräänä aamuna herra Izvertzoff kutsui koolle kasvattiperheensä, syleili heitä kaikkia hyvin sydämellisesti, lupasi pitää heitä mielessään laatiessaan viineistä tahtoaan ja ilmaisi lopuksi vakaan aikomuksensa naida tuo sinisilmäinen Munchen. Sen jälkeen hän syleili heitä vaieten liikutuksesta. Muu perhe itki myös, mutta he eivät surreet perinnönjakoa, vaikka he ymmärsivät kenties tulleen syrjäytetyksi perinnönjaossa.

Itkettyään jonkun aikaa, lohduttivat he itseänsä ja koettivat olla iloisia, sillä kaikki rakastivat syvästi vanhaa setää. Aivan kaikki eivät kuitenkaan olleet iloisia. Sievän saksalaistytön silmät olivat sytyttäneet Nikolainkin rakkauden liekkiin, ja nyt vietiin häneltä yhdellä kertaa sekä rakastettu että sedän rahat. Hän ei ollut iloinen, eikä myöskään antanut lohdutusta itseään, vaan hävisi kokonaiseksi päiväksi.

Sillä välin herra Izvertzoff antoi käskyn järjestää matkavaunut kuntoon seuraavaksi päiväksi ja talossa kuiskailtiin, että hän aikoi lähteä jonkun matkan päässä sijaitsevaan maakunnan pääkaupunkiin muuttaakseen siellä testamenttinsa. Vaikkakin hän oli hyvin rikas, ei hänellä ollut tilanhoitajaa maatilallaan, vaan hän hoiti itse kirjanpidon. Samana iltana aterian jälkeen kuultiin hänen omassa huoneessaan kiivaasti riitelevän palvelijansa kanssa, joka oli ollut hänen palveluksessaan yli kolmekymmentä vuotta. Tämä mies, Ivan, oli kotoisin Pohjois-Aasiasta, Kamschatkasta. Perhe oli hänet kasvattanut kristinuskoon ja hänen uskottiin olevan kiintynyt isäntäänsä. Kun ensimmäiset surulliset tapahtumat, joista myöhemmin aion kertoa, sattuivat ja virkavalta saapui paikalle, muisteltiin että sinä iltana Ivan oli ollut juovuksissa ja että hänen isäntänsä, joka inhosi tätä pahetta, oli isällisesti häntä nuhdellut sekä että Ivan oli sitten poistunut isäntänsä huoneesta uhkauksia mutisten.

Herra Izverlzoffin laajalla maatilalla oli merkillinen luola, joka aina herätti vieraisissa uteliaisuutta. Se on vielä tänäkin päivänä olemassa ja jokainen P---n asukas tuntee sen hyvin.

Tammimetsä, joka alkaa aivan puutarhan portilta, kohoaa pengermänä yli kalliokukkuloiden ja peittää sen kuin leveä läpipääsemätön kasvivyö. ”Kaikuluolaksi” kutsutun luolan

aukko sijaitsee vajaan kilometrin päässä talosta. Talon edessä olevalta penkereeltä katsoen se näyttää pieneltä syvänteeltä mäen rinteessä ja on melkein kokonaan rehevien kasvien peittävä. Kuitenkin talon kuistilta voidaan selvästi tuntea jokainen luolaa lähestyvä ihminen. Luolan aukosta sisään astuessa huomaa sen takaseinällä kapean halkeaman. Tämän kautta pääsee korkeaan luolaan, jota valaisee heikosti viisikymmentä jalkaa korkean katon raosta tuleva valo. Luola itsessään on tavattoman suuri, joten siihen helposti mahtuisi kaksi tai kolme tuhatta henkeä. Herra Izvertzoffin aikana osa siitä oli päällystetty laattakivillä, jolloin sitä kesäisin käytettiin tanssisalina. Luola on muodoltaan epätasaisen soikea kaveten vähitellen leveäksi käytäväksi, joka jatkuu kilometrejä maan alla. Monin paikoin se johtaa toisiin luoliin, jotka ovat yhtä suuria ja korkeita kuin tanssisali, mutta niissä voidaan kulkea vain veneillä, koska niissä kaikissa on vettä. Näiden luonnollisten vesialtaiden sanotaan olevan mittaamattoman syviä.

Ensimmäisen vesisäiliön reunalla on kapea lava, johon on järjestetty useita sammaloituneita istuimia. Tältä paikalta kuullaan niitä ihmeellisiä kaikuja, joista luola on saanut nimensä. Sanan, joka on lausuttu vain kuiskauksena tai huokauksena, ottavat lukemattomat, kiusoittelevat äänet toistaakseen ja sen sijaan että ne vähitellen heikkenisivät kuten tavallisen kaiun tapauksessa, kasvaa ääni joka kertauksesta yhä kovemmaksi ja kovemmaksi, kunnes se vihdoin jyristen pamahtaa kuin pistoolinlaukaus. Silloin heikkenee se ja haihtuu vähitellen valittavana huokauksena kautta pitkän käytävän.

Kysymyksessä olevana päivänä oli herra Izvertzoff sanonut aikovansa järjestää luolassa tanssit häpäivänään, jonka hän oli määrännyt pidettäväksi sangen pian. Kun hän seuraavana

aamuna oli valmistautunut matkalle, näkivät perheen jäsenet hänen menevän luolaan vain siperialaisen palvelijansa seuraamana. Puoli tuntia myöhemmin Ivan palasi taloon hakemaan nuuskarasiaa, jonka hänen isäntänsä oli sinne unohtanut vie-den sen mukanaan takaisin luolaan. Tunnin kuluttua koko talonväki pelästyi hänen äänekestä huutoaan. Kalpeana ja aivan märkänä Ivan syöksyi taloon kuin mielipuoli ja kertoi, ettei herra Izvertzoffia ollut luolassa missään. Koska hän olisi voinut pudota veteen, oli Ivan hypännyt ensimmäiseen vesialtaaseen häntä etsimään ja oli itse ollut hukkumaisillaan.

Koko päivän etsittiin ruumista, turhaan. Poliisiviranomaiset täyttivät talon ja muita äänekkäämmin valitteli veljenpoika Nikolai, joka vasta kotiin tultuaan oli kuullut surullisen sanoman.

Pahat epäilykset kohdistuivat Ivaniin. Isäntä oli häntä lyönyt edellisenä iltana, ja siperialainen oli uhaten vannonut kostavansa. Hän oli yksin seurannut herraansa luolaan ja kun hänen huoneensa tarkastettiin, löytyi vuoteen alla täynnä jalokiviä oleva kirstu, jota herra Izvertzoff aina itse hyvin huolellisesti oli säilyttänyt omassa huoneessaan. Turhaan palvelija huusi Jumalaa todistajaksi, että hänen isäntänsä itse oli antanut hänen säilytettäväkseen kirstun ennen luolaan menoaan. Hänen isäntänsä oli aikonut kiinnityttää jalokivet uudelleen lahjoittaakseen morsiamelleen häälahjaksi. Hän, Ivan, antaisi mielellään oman elämänsä, jos hän sen kautta voisi herättää isäntänsä eloon. Hänen vakuutteluihinsa ei uskottu, vaan hän vangittiin ja pantiin murhasta syytettynä tutkintovankeuteen. Sinne hän jäikin, sillä venäläisten lakien mukaan ei rikoksente-kijää voida – tai ainakaan ei silloin voitu – tuomita ilman että hän itse tunnusti syyllisyytensä, vaikka se olisi ollut kuinka päivänselvä.

Viikko kului ruumista turhaan etsittäessä. Sen jälkeen pu-
keutuivat perheen jäsenet surupukuihin, ja kun alkuperäinen
testamentti oli jäänyt muuttamatta, joutui koko perintö vel-
jenpojan käsiin. Vanha opettaja ja hänen tyttärensä kantoivat
tämän kohtaloniskun aidolla saksalaisella tyyneydellä ja val-
mistautuivat matkalle. Taaskin otti vanha mies sitransa toisen
käsivartensa alle ja aikoi juuri kuljettaa pois Muncheninsa toi-
sen käsivartensa varassa, kun veljenpoika astui heidän luok-
seen ja tarjoutui itse sievän neitosen sulhaseksi setävainajansa
sijalle. Tämä vaihdos näytti hyvin tervetulleelta ja suurempaa
huomiota herättämättä menivät nuoret naimisiin.

Kymmenen vuotta kului ja vuoden 1859 alkupuolella ta-
paamme taas tuon onnellisen perheen. Sievästä Munchenista
oli tullut lihava ja rahvaanomainen. Siitä ajasta lähtien, jolloin
vanha herra oli kadonnut, oli Nikolai muuttanut huonotuuli-
seksi ja äkäiseksi. Monet ihmettelivät tätä muutosta, sillä hä-
nen ei enää koskaan nähty nauravan. Näytti siltä kuin hänen
elämänsä ainoana päämääränä olisi saada selville setänsä mur-
haaja tai pikemminkin saada Ivan tunnustamaan. Mutta palve-
lija pysyi itsepintaisesti väitteessään, että hän oli syytön.

Nuorella parilla oli vain yksi ainoa poika ja tämä lapsi oli
hyvin merkillinen. Hän oli ruumiiltaan kapea, hento ja sairaal-
loinen, ja hänen elämänsä näytti olevan vain hiuskarvan varas-
sa. Kun kasvonpiirteet olivat levossa, oli yhdennäköisyys sedän
kanssa niin silmiinpistävä, että kaikki kauhuissaan peräytyivät
hänen luotaan. Kuudenkymmenen vuoden vanhan miehen
kalpeat, ryppyiset kasvot olivat yhdeksän vuoden vanhan lap-
sen hartioilla. Ei koskaan nähty hänen nauravan tai leikkivän.
Hän istui aina arvokkaan näköisenä korkeassa tuolissaan ja ris-
ti käsivarret rinnalleen aivan kuin herra Izvertzuff vainajan oli

ollut tapana tehdä. Ja tähän asentoon saattoi hän jäädä tuntikausiksi, väsyneenä ja liikkumattomana. Lastenhoitajat tekivät usein öisin salaa ristinmerkin häntä lähestyessään, eikä ketään saatu jäämään hänen kanssaan kahden kesken huoneeseen nukkumaan. Isän käytös häntä kohtaan oli ehkä vieläkin merkittävämpi. Tämä näytti intohimoisesti rakastavan lastaan, mutta samalla katkerasti vihaavan häntä. Harvoin hyväili tai syleili hän lasta. Mutta usein saattoi hän tuntikausia punaisiin poskin ja tuijottavin silmin jäädä katselemaan poikaa tämän istuessa rauhallisena nurkassaan aavemaisen vakavan näköisenä.

Lapsi ei koskaan ollut jättänyt kotia ja vain harvat perhettä itseään lukuun ottamatta tiesivät edes hänen olemassaolostaan.

Heinäkuun keskivaiheilla tuli P---n kaupunkiin eräs unkarilainen matkamies. Hän tuli pohjoisesta, jossa hänen sanottiin viettäneen useita vuosia. Hänen kerrottiin olevan hyvin erikoisen, hyvin rikkaan ja samalla omaavan salaperäisiä kykyjä. Hän asettui pieneen kaupunkiin shamaanin tai etelä-siperialaisen loitsijan kanssa, jonka avulla hänen kerrottiin tekevän mesmerisiä kokeita. Hän järjesti illanviettoja, jolloin hän vieraiden huviksi näytti shamaaninsa kykyjä, josta hän oli hyvin ylpeä. Eräänä päivänä P---n kaupungin arvossapidetyimmät henkilöt tulivat odottamatta Nikolai Izvertzoffin tilalle ja pyysivät vuokrata luolan iltamaa varten. Nikolai suostui pitkän epäröimisen jälkeen, ja vielä pitemmän epäröinnin jälkeen hän lupasi itse olla mukana.

Koko luola ja lava pohjattoman järven reunalla oli kirkaasti lyhtyjen valaisema. Sata lepattavaa kynttilää ja soihutua, jotka olivat kiinnitetyt karkeaa kallioon, valaisivat huonetta ja ajoivat varjot ulos sammaleisista nurkista ja sopista, joissa ne pitkien vuosien aikana olivat kyyristelleet häiriöttä.

Tippukivet kallioseinämillä säteilivät kirkkaasti, ja nukkuvat kaiut olivat uudelleen heränneet naurun ja iloisen seurustelun äänistä. Shamaani, joka ei koskaan jättänyt silmistään herraansa ja ystäväänsä, oli vähän muista syrjässä ja – kuten tavallisesti – transsiin vaipuneena. Hän istui kyyristyneenä esiin työntyvälle kallionkielekkeelle noin puolitiehen sisäänkäytävän ja veden väliin. Sitruunankeltaiset, ryppyiset kasvot, litteä nenä ja kapea parta tekivät hänet pikemmin irvistelevän kivisen epäjumalan kuin ihmisolennon näköiseksi. Monet vieraat tunkeilivat hänen ympärillään ja saivat kysymyksiinsä oikeita vastauksia. Unkarilainen jätti mielellään mesmerisoidun koehenkilönsä läsnä olevien ristikuulustelujen uhriksi.

Yhtäkkiä eräs nainen huomautti, että herra Iztvertzoff oli kadonnut ihmeellisellä tavalla juuri tässä samassa luolassa kymmenen vuotta sitten. Muukalainen näytti kiinnostuneelta ja halusi kuulla tarkempia yksityiskohtia. Nikolai kutsuttiin esiin ja tuotiin kiihtyneen joukon luo. Isäntänä hänen oli mahdoton kieltäytyä kertomasta vaadittua tapahtumaa. Hän toisti tuon surullisen kertomuksen vapisevalla äänellä, kasvot kalpeina ja kyynelten noustessa kuumeentapaisesti kiiltäviin silmiin. Läsnäolijat olivat hyvin liikuttuneita ja ylistivät kuiskaten rakastavaa veljenpoikaa, joka yhä vielä piti kunniassa setänsä ja hyväntekijänsä muistoa. Silloin Nikolain ääni tukahtui äkkiä, silmät pullistautuivat melkein pois kuopistaan ja vaimeasti voihkien hän hoiperteli taaksepäin. Kaikki silmäparit seurasiivat uteliaina hänen kauhistunutta katsettaan. Tämä katse lepäsi pienillä laihoilla kasvoilla, jotka ilmestyivät unkarilaisen muukalaisen takaa.

”Mistä sinä tulet? Kuka toi sinut tänne, lapsi?” änkytti Nikolai kuolonkalpeana.

”Lepäsin vuoteessa, isä. Silloin tuo mies tuli ja kantoi minut sylissään tänne”, vastasi poika yksinkertaisesti osoittaen samalla shamaania, jonka vieressä kallionkielekkellä hän seisoi.

Mutta tämä huojui suljetuin silmin sinne tänne kuin elävä heiluri.

”Se on hyvin merkillistä”, huomautti eräs vieraista, ”sillä mies ei ole liikahtanut paikaltaan.”

”Hyvä Jumala! Mikä yhdennäköisyys”, sanoi eräs vanha liikemies, joka oli ollut kadonneen herra Izvertzoffin ystävä.

”Sinä valehtelet, lapsi”, huusi isä vihaisena. ”Mene takaisin vuoteeseen! Täällä et saa olla!”

”Tule vain, tule”, sanoi sitä vastoin unkarilainen kasvoillaan merkillinen ilme ja kiersi käsivartensa lapsen hennon ruumiin ympärille. ”Pieni mies on nähnyt shamaanin kaksoisruumiin, joka usein liikuskelee ympäristössä ja on erehtynyt luulemaan tuota haamua itse mieheksi. Lapsi jääköön hetkeksi luoksemme!”

Kuullessaan nämä kummalliset sanat vieraat tuijottivat ihmeissään toisiinsa. Jotkut tekivät hartaina ristinmerkin syljeskellen syrjään ikään kuin perkeleelle ja kaikille hänen toimituksilleen.

”Sitä paitsi”, jatkoi unkarilainen merkillisen lujalla äänellä kääntyen pikemmin koko seurueen kuin kenenkään yksityisen ihmisen puoleen, ”miksikä emme shamaanini avulla koettaisi selvittää tämän tragedian mysteeriä? Onko epäilty palvelija yhä vankeudessa? Mitä? Eikö hän vieläkään ole tunnustanut? Se on todella hyvin merkillistä. Mutta saamme tietää totuuden muutamien minuuttien kuluttua. Pyydän nyt vain täydellistä hiljaisuutta.”

Hän astui nyt lavan luo ja alkoi tehdä valmistelujaan pyytämättä lupaa paikan omistajalta. Tämä oli kuin maahan juurtunut ja näytti kivettyneen kauhusta, eikä saanut sanaakaan suustaan. Ehdotus sai yleistä kannatusta. Erityisesti läsnä oleva poliisitarkastaja, eversti S--- piti sitä hyvänä ideana.

”Hyvät naiset ja herrat”, alkoi vieras hiljaisella äänellä. ”Salikkaa minun tällä kertaa toimia toisella tavalla kuin tavallisesti. Aion nyt käyttää paikallista magiaa. Se sopii tähän jylhään ympäristöön ja vaikuttaa paljon voimakkaammin kuin eurooppalaiset mesmerisoinnismenetelmämme, kuten piakkoin tulette näkemään.”

Vastausta odottamatta tarttui hän pussiin, jota hän aina piti luonaan ja otti sieltä ensin pienen rummun ja sitten kaksi pientä pulloa, joista toinen oli täynnä ja toinen tyhjä. Täynnä olevasta pullosta pirskkotti hän nestettä shamaanin päälle, joka sen jälkeen rupesi kiivaasti vapisemaan ja heilumaan. Ilma täyttyi voimakkailla hyvänhajuisilla tuoksuilla ja näytti tulevan kirkkaammaksi. Läsnä olevien kauhuksi muukalainen lähestyi nyt tiibetiläistä, veti taskustaan pienen tikarin, pisti teroitettun terän miehen kyynärvarteeseen ja antoi veren valua tyhjäan pulloon. Kun tämä oli puoleksi täynnä, painoi hän peukalonsa haavan suulle ja seisautti verentulvan yhtä helposti, kuin hän olisi painanut tulpan pullon suulle. Sen jälkeen ruiskutti hän veren pienen pojan pään päälle, otti rummun käteensä ja alkoi soittaa kahdella norsunluisella puikolla, jotka olivat kirjailtuja arvoituksellisilla merkeillä ja kirjaimilla, jonkunlaista herätysmarssia hengille, kuten hän selitti.

Katselijat olivat puoleksi liikuttuneita, puoleksi peloissaan näistä ihmeellisistä valmisteluista ja tunkeutuivat yhä lähemmäksi muukalaista. Hetken ajan vallitsi korkeassa luolassa

haudanhiljaisuus. Nikolai oli edelleen mykistynyt, kasvot kalpeina kuin kuolleella. Muukalainen oli asettunut shamaanin ja lavan väliin ja alkoi hiljaksen lyödä rumpua. Ensimmäiset äänet olivat hyvin heikkoja ja väreilivät niin heikosti, etteivät herättäneet mitään kaikua. Mutta shamaani nopeutti heilurinkaltaista liikettään ja lapsi tuli levottomaksi. Sitten rummuttaja alkoi hitaan, kumean ja hartaan juhlallisen laulun.

Kun nuo käsittämättömät sanat tulivat hänen huuliltaan, alkoivat kynttilöiden ja soihtujen liekit väristä ja lepattaa, kunnes ne laulun rytmissä tanssivat sinne tänne. Kylmä tuulenviima puhalsi vinkuen pimeistä käytävistä veden tuolta puolen jättäen jälkeensä valittavan kaiun. Sitten näytti jonkinlainen sumumainen höyry nousevan kallionseinistä kokoon-tuen shamaanin ja pojan ympärille. Viimeksi mainitun pään ympärillä oli hopeinen, läpinäkyvä aura, edellistä ympäröi punainen, synkkä pilvi. Loitsija lähestyi lavaa ja löi voimakkaammin rumpuaan. Tällä kertaa kaiku tarttui ääneen. Lakkaamattomina pyörteinä se jyrähteli läheltä ja kaukaa. Jylinä toistui yhä voimakkaammin ja voimakkaammin, kunnes se muistutti lukemattomien demonien kuoroa, joka oli noussut järven pohjattomista syvyyksistä. Itse vesi, jonka pinta monien valojen valaisemana oli tähän asti levännyt rasvatyynenä, muuttui äkkiä rauhattomaksi, ikään kuin valtava tuulenviima olisi kulkenut sen yli. Uusi rummunpäriä ja nyt vuori vapisi aina perustuksiaan myöten kanuunanlaukauksia muistuttavien äänien pamahdellessa ja jylistessä läpi hämärien, kaukaisen käytävien. Shamaanin ruumis kohosi kaksi metriä ilmaan ja jäi siihen riippumaan aavemaisena haamuna huojuen sinne tänne. Mutta muutos, joka nyt tapahtui pojassa, lietsoi yhä suurempaa kauhua läsnä olevissa, jotka henkeään pidättäen

seurasivat tapahtumia. Hopeinen pilvi, joka leijaili pojan pään päällä, näytti kohottavan hänetkin ilmaan, mutta päinvastoin kuin shamaanilla hänen jalkansa jäivät maahan. Lapsi alkoi kasvaa, ikään kuin vuosien työ olisi tapahtunut muutamassa sekunnissa. Hänestä tuli suuri ja roteva ja hänen vanhusta muistuttavat kasvonsa kävivät ruumiin iän myötä yhä vanhemmiksi. Hetken kuluttua hänen nuori ruumiinsa oli täysin hävinnyt. Aivan kuin hän olisi sulautunut kokonaan toiseen henkilöön, ja niiden läsnä olevien kauhuksi, jotka olivat tunteneet vanhan herra Izvertzoffin, kyseessä oli juuri tämä henkilö, ohimossaan ammottava haava, josta tippui suuria veripisaroiita.

Haamu liikkui Nikolaita kohti, kunnes se tuli aivan hänen eteensä. Tämä tuijotti hiukset pystyssä ja hulluksi tulleen näköisenä omaa poikaansa, joka oli muuttunut hänen sedäkseen.

Unkarilainen katkaisi haudanhiljaisuuden ja kääntyi juhla-lisesti puhuttelemaan haamua:

”Suuren Mestarin nimessä, jolla on kaikki voima, lausu to-tuus ja vain totuus! Rauhaton sielu, oletko tapaturman kautta kadonnut vai tahallisesti murhattu?”

Haamun huulet liikkuivat, mutta kaiku vastasi hänen sijas-taan valittavalla äänellä: ”Murhattu! Mur-hat-tu!! Murhattu!!!”

”Missä? Kuinka? Kuka sen teki?” kysyi loitsija.

Haamu osoitti sormellaan Nikolaita ja antamatta katseen-sa hänestä väistyä tai antamatta kätensä laskeutua se vetäytyi taaksepäin järveä kohti. Jokaista sen askelelta Nikolai seurasi ikään kuin vastustamattoman lumouksen ajamana, kunnes haamu oli saapunut järven luo ja seuraavassa hetkessä leijaili sen pinnalla. Se oli pelottava, aavemainen näky!

Kun Nikolai oli saapunut kahden askeleen pohjattomasta ve-sikuilusta, ravisti kiivas vavahdus rikollisen miehen ruumista.

Hän heittäytyi polvilleen, tarttui epätoivoisena lähellä olevaan talonpoikaisistuimeen, tuijotti kauhuissaan eteensä ja päästi vihlovan huudon kuolemantuskasta. Haamu jäi seisomaan paikalleen veden päällä. Se nosti ojennettua käsivarttaan ja viittasi puoleksi mielipuolista miestä luokseen. Tämä kauhusta kokoon kyyristyneenä huusi, kunnes luola tuhatäänisenä kerrasi huudon: ”En ole sinua... Ei, murhannut sinua.”

Silloin kuului polskahdus. Ja nyt oli poika synkässä vedessä taistellen elämästään, keskellä järveä. Hänen yläpuolellaan leijaili ankara, liikkumaton haamu.

”Isä. Isä. Pelasta minut... Minä hukun”, valitti heikko ääni keskellä ilkkuvien kaikujen.

”Lapseni”, huusi Nikolai kiihkeästi ja hypähti maasta. ”Lapseni! Oi pelastakaa, pelastakaa hänet... Minä tunnustan... Olen murhaaja... Tapoin hänet.”

Kuului toinen loiskahdus ja haamu hävisi. Kauhusta huu-dahtaen syöksyi juhlallinen seurue lavan reunalle. Kuin maahan juuttuneina he kaikki jäivät äkkiä paikoilleen. Keskellä vesipyörteitten näkivät he valkoisen, muodottoman ainekasan hitaasti painuvan pohjattomaan syvyyteen, valkoisen, muodottoman ainekasan, joka näytti sulkevan ahnaaseen syleilyynsä sekä murhaajan että hänen lapsensa.

Kun muutamat vieraat seuraavana aamuna unettoman yön jälkeen menivät unkarilaisen muukalaisen asuntoon, huomasiivat he sen suljetuksi ja hyljätyksi. Sekä hän että shamaani olivat hävinneet. Monet P---n kaupungin vanhemmat asukkaat muistivat hänet. Poliisitarkastaja, eversti S---, oli vielä muutamia vuosia sitten siinä varmassa uskossa, että tuo mahtava muukalainen oli ollut itse paholainen. Yleistä ihmetystä lisäsi vielä se, että Izvertzoffin talo syttyi palamaan samana yönä tuhoutuen

kokonaan. Arkkipiispa suoritti sen paikalla pahanhengen ma-
nausmenot, silti vielä tänä päivänä uskotaan paikkakunnan
olevan kirottu. Maakunnan hallitus suoritti tapahtumista seik-
kaperäisen tutkimuksen ja määräsi, että asiasta oli vaiettava.

Suomennos *K. A.-I.*

Lähde: *Ruusu-Risti* – 1925

POHJOISILTA MAILTA

Jouluinen tarina

Vain vuosi sitten joulun pyhien aikaan suurilukuinen ihmisjoukko kokoontui Suomessa erään varakkaan maanomistajan maalaistaloon, tai oikeastaan vanhaan perintölinnaan. Se kätki sisälleen monia jälkiä esi-isiemme vieraanvaraisuudesta, ja siellä vaalittiin monia ikivanhoja, perinteisiin ja taikauskoon pohjautuvia tapoja. Näistä osa oli perujaan suomalaisia ja osa venäläisiä – viimeksi mainitut ovat saapuneet Suomeen Nevan rannoilta tulleiden naisten mukana. Talossa koristeltiin joulu-kuusia ja valmisteltiin välineitä ennustuspuuhia varten. Tuossa vanhassa linnassa oli paljon synkkiä ja madonsyömiä kuuluisien esi-isien, aatelismiesten ja ylhäisten naisten muotokuvia, vanhoja rauniotorneja bastioneineen ja goottilaisine ikkunoineen, salaperäisiä ja synkkiä kulkuväyliä, pimeitä ja loputtomia kellareita. Ne näyttivät kuin maanalaisilta käytäviltä ja luolilta, joissa paikallisten legendojen sankarien levottomat haamut vaelsivat. Lyhyesti sanottuna: tuo vanha linna oli erinomainen tyyssija kauhuromanttiselle tunnelmoinnille. Mutta voi! tällä kertaa ne eivät pääse oikeuksiinsa. Tässä kertomuksessa näillä suloisien kauhistuttavilla olosuhteilla ei ole sellaista osaa, jollainen niillä voisi toisenlaisessa tarinassa olla.

Kertomuksen pääsankari on aivan tavallinen mies – kutsukaamme häntä Erkleriksi. Kyllä: tohtori Erkler oli lääketieteen professori, puoliksi saksalainen isänsä kautta ja ehta venäläinen äitinsä kautta. Myös koulunsa hän on käynyt Venäjällä. Hän oli hahmoltaan melko raskasrakenteinen, tavanomainen kuolevainen. Kaikesta huolimatta hänen ympärillään tapahtui hyvin erikoisia asioita.

Kävi ilmi, että Erkler oli ahkera matkamies, joka oli omasta halustaan seurannut erästä kuuluisaa tutkimusmatkailijaa tämän matkoilla ympäri maailmaa. Useammin kuin kerran he molemmat olivat katsoneet kuolemaa silmiin trooppisella vyöhykkeellä auringonpistoksen kourissa tai pohjoisen pallonpuoliskon pakkasissa. Silti tohtori puhui ehtymättömällä innolla heidän yhteisistä ”talvehtimismatkoistaan” Grönlantiin, Novaja Zemljalle ja Australian aavikkotasangoille, missä he söivät lounaaksi kengurua ja päivälliseksi emua, ja olivat menehtyä janoon vedettömällä reitillä, jonka kulkeminen vei heiltä neljäkymmentä tuntia.

”Tosiaan”, hänellä oli tapana huomauttaa, ”olen kokenut lähes kaiken paitsi sen, mitä kuvaillaan *yliluonnolliseksi*... Tämä tietenkin sillä edellytyksellä, että emme ota lukuun erästä erikoista tapahtumaa elämässäni – tapaamaani miestä, josta aion kertoa teille nyt – ja tuon tapaamisen seurauksista, jotka todellakin olivat varsin erikoisia ja, voisin sanoa, *selittämättömiä*.”

Häntä pyydettiin kovaan ääneen kertomaan lisää. Tohtori myöntyi ja aloitti kertomuksensa.

*

”Vuonna 1878 meidän oli pakko talvehtia Huippuvuorten luoteisrannikolla. Olimme yrittäneet päästä lyhyen kesän aikana pohjoisnavalle, mutta kuten tavallista, jäävuoret estivät

tuota yritystä toteutumasta. Monien turhien ponnistusten jälkeen meidän oli luovutettava. Vasta kun olimme asettuneet aloillemme, kaamos laskeutui yllemme, höyrylaivamme juutuivat jäälohkareiden väliin Simpukkalahdessa, ja tajusimme, että olisimme nyt kahdeksan kuukautta eristettyinä muusta maailmasta. Tunnustan, että tunsin oloni alkuun varsin kurjaksi. Rohkeutemme oli koetuksella erityisesti, kun eräänä myrskysisänä yönä luminen hurrikaani tuhosi tarvikkeemme, jotka oli tarkoitettu talviasumuksiemme rakennusaineiksi, ja vei laumastamme yli neljäkymmentä poroa. Edessä häämöttävä nälkäkuolema ei ole omiaan nostattamaan tunnelmaa, ja porojen myötä olimme menettäneet parhaan *plat de resistancemme*³⁵ napaseudun kylmyyttä vastaan – ihmiset kun vaativat tuollaisessa ilmastossa enemmän lämmitystä ja kiinteää ruokaa. Hyväksyimme kuitenkin lopulta menetyksemme ja totuimme paikalliseen ruokaan, joka tosiasiansa oli paljon ravitsevampaa – hylkeisiin ja hylkeenrasvaan. Miehemme rakensivat puutavaroidemme jäänteistä talon, joka oli jaettu kahteen osaan. Toinen osa oli kolmen professorimme ja minun käytössä, toisessa asuivat miehet itse. Sen lisäksi he rakensivat muutaman puisen suojan ilmatieteellisiä, astronomisia ja magneettisia tutkimuksia varten. Rakensimme jopa tallin suojaksi niille harvoille poroille, jotka olivat jääneet jäljelle. Ja siitä alkoi yksitoikkoinen, sarastukseton sarja öitä ja päiviä, jotka saattoi erottaa toisistaan vain tummanharmaiden varjojen perusteella. Silloin tällöin vajosimme pelottavan syvään synkkyyteen! Olimme suunnitelleet lähettävämme kaksi kolmesta höyrylaivastamme kotiin syyskuussa, mutta niiden ympärille muodostui ennakko-aikaisesti ja yllättäen jäävalleja, joten emme voineet toteuttaa

³⁵ Tärkeimmän välineemme. – Suom. huom.

suunnitelmaa. Ja nyt, kun jouduimme ylläpitämään koko miehistöä, meidän oli säännösteltävä muonaa, polttoainetta ja valoa yhä tiukemmin. Lamppuja käytettiin vain tieteellisissä tutkimuksissa, lopun aikaa meidän oli tyydyttävä Jumalan valoon: kuuhun ja revontuliin... Kuinka voisikaan kuvata noita upeita pohjoisen valoja, jotka ovat vertaansa vailla! Renkaita, nuolia, valtavia tarkasti jaettujen säteiden liekehtiviä muodostelmia mitä kirkkaimmissa ja kirjavimmissa väreissä. Kuun valaismat marraskuun yöt olivat aivan yhtä upeita. Kuunsäteiden leikki lumihangella ja jäätyneillä kivillä oli häkellyttävää katseltavaa. Ne olivat ihmeellisiä öitä.

No, eräänä tuollaisena yönä – se saattoi olla myös päivä, sillä suunnilleen marraskuun lopulta maaliskuun puoleenväliin emme nähneet lainkaan päivän kajoa emmekä siis voineet erottaa yötä päivästä – näimme yllättäen tumman pisteen, joka liikkui lumiset hanget ruusukultaisella sävyllä värjäävien valonsäteiden alla... Se kasvoi ja vaikutti hajaantuvan aivan kuin se olisi lähestynyt meitä. Mitä tämä tarkoitti?... Se näytti kuin karjalaumalta tai ihmisryhmältä, joka vaelsi lumisen erämaan yli. Mutta nuo eläimet olivat valkoisia kuten kaikki muukin. Mitä tämä siis oli...? Ihmisiä...?

Emme voineet uskoa silmiämme. Kyllä, ihmisjoukko lähestyi asumuksiamme. Kävi ilmi, että kyseessä oli noin viidenkymmenen hylkeenmetsästäjän ryhmä, joita johti tunnettu vanha norjalainen merimies nimeltään Matiliss. He olivat joutuneet jäävuorten saartamiksi, aivan kuten mekin.

’Mistä tiesitte, että me olimme täällä?’ me kysyimme.

’Vanha Johan, tämä vanha ukko, näytti meille tietä’, he vastasivat ja osoittivat kunnianarvoisan näköistä vanhaa miestä, jonka hiukset olivat lumenvalkoiset.

Rehelligesti sanoen, tämän oppaan paikka olisi ollut pikeminkin kotona takkatulen ääressä kuin hylkeidenmetsästysretkellä napaseudulla nuorten miesten kanssa. Ja sen me sa-noimme myös heille ihmetellen, kuinka hän oli saanut selville meidän läsnäolomme tässä valkoisten karhujen valtakunnassa. Matiliss ja hänen kumppaninsa hymyilivät tälle ja vakuuttelivat, että 'vanha Johan' tiesi kaiken. He huomauttivat, että me olimme ilmeisesti kokemattomia napaseudun rajamaan kävijöinä päätellen siitä, että Johanin hahmo ei ollut meille ennalta tuttu ja että ihmettelimme sitä, mitä hänestä kerrottiin.

'Olen metsästännyt hylkeitä Napamerillä lähes neljä ja puoli vuosikymmentä', sanoi metsästäjien päällikkö, 'ja niin kauan kuin muistan, olen tuntenut hänet juuri sellaisena kuin hän nyt on: vanhana, valkopartaisena miehenä. Ja silloin, kun kävin merta pienenä poikana isäni kanssa, minun isäni kertoi tästä samasta vanhasta Johanista, josta hänelle olivat kertoneet hänen isänsä ja isoisänsä, jotka olivat myös tunteneet poikasina Johanin – kaikki heistä olivat tunteneet Johanin valkopartaisena miehenä. Esi-isämme kutsuivat häntä valkopartaiseksi kaikkietäjäksi, ja niin häntä nimitämme myös me, hylkeenpyytäjät, yhä tänä päivänä.'

'Väitätkö, että hän on kaksisataavuotias?' me nauroimme.

Osa merimiehistämme tungeksi valkopartaisen miehen ympärillä ja pommitti tätä kysymyksillä.

'Hei vaari, kuinka vanha olet?'

'En todella tiedä itsekään, poikaset. Elän niin pitkään kuin Jumala on määrännyt. Mitä elinvuosiini tulee, en ole koskaan laskenut niitä.'

'Ja mistä tiesit, että vietämme talvea tässä paikassa?'

’Jumala opasti minua. Mistä sen sain tietää, en osaa sanoa – tiedän vain, että tiesin sen.’”

Suomennos *Heini Lindfors*, 2015

LUMOTTU VIULU

I

Vuonna 1828 vanha saksalainen soitonopettaja tuli oppilaansa kanssa Pariisiin jääden asumaan erääseen kaupungin hiljaisilla laitamilla sijaitsevaan vaatimattomaan taloon. Hänen nimensä oli Samuel Klaus, ja hänen oppilaansa nimi oli Frans Stenio. Tämä oli nuoresta iästään huolimatta etevä viuluniekka ja oli – niin kerrottiin – varustettu harvinaisilla, suorastaan ihmeellisillä lahjoilla. Mutta koska hän oli köyhä eikä ollut ennättänyt hankkia itselleen mainetta Euroopassa, hän eli vielä monta vuotta tuntemattomana ja huomaamattomana Ranskan pääkaupungissa, maailman oikukkaan muotielämän sydämessä. Frans oli kotoisin Etelä-Itävallasta ja oli tässä kerrottujen tapahtumien sattuessa vähän yli kahdenkymmenen vuoden ikäinen nuorukainen. Luonteeltaan hän oli filosofi ja uneksija, ja hänessä ilmenivät kaikki todellisten nerojen mystiset ominaisuudet kuten E. T. A. Hoffmanin kirjoittamien tarinoiden sankareissa. Hänen nuoruusvuotensa olivat hyvin eriskummalliset, ja meidän on viitattava niiden tärkeimpiin tapahtumiin, jotta kertomuksemme tulisi helpommin ymmärrettäväksi.

Hän syntyi maailmaan hyvin köyhässä talonpoikaisperheessä Steiermarkin Alpeilla. Häntä imettivät ”nuo kotoiset meninkäiset, jotka olivat vartioineet hänen kätkyään”. Sen jälkeen hän kasvoi siinä demonien ja vampyyrien täyttämässä merkittävissä ilmapiirissä, joka Etelä-Itävallan steiermarkilaisessa ja slavonilaisissa taloissa on ominainen, jatkaen elämäänsä ylioppilaana Reinin rantamilla sijaitsevien vanhojen saksalaisten linnojen suojissa. Täten hän oli lapsuudestaan asti tutustunut lähes kaikkeen ”yliluonnolliseen”. Sen lisäksi hän oli yhteen aikaan tutkinut erään innostuneen Paracelsuksen ja Kunrathin oppilaan kanssa ”okkulttisia taitoja”, ja hän tunsii joitakin alkeimien teoreettisista salaisuuksista. ”Seremoniaaliseen magiaan” ja ”noituuteen” hän taasen oli syventynyt unkarilaisten mustalaisten johdolla. Kuitenkin hän rakasti musiikkia yli kaiken ja vielä enemmän kuin musiikkia – viuluaan.

Kahdenkymmenen kahden vuoden ikäisenä hän jätti äkkiä kaikki käytännölliset okkulttiset tutkimuksensa antautuakseen siitä päivästä lähtien kokonaan taiteelleen. Klassillisista tutkimuksista jäivät vain muusat hänen ystävikseen – varsinkin Euterpe, jonka alttarilla hän päivittäin uhraisi – sekä Orfeus, jonka taikahuilua hän koetti viulullaan matkia. Vaikkakin hän unelmissaan uskoi nymfeihin ja seireeneihin, kuitenkin ei kuunalainen maailma häntä ensinkään viehättänyt. Hänen kaipauksensa nousi korkeampiin ja puhtaampiin piireihin sen taivaallisen sopusoinnun aalloilla, jota hän loihti esille instrumentistaan. Hän uneksi valveillaan ja eli todellista, vaikkakin loihdittua elämää vain niinä hetkinä, jolloin hänen taikajouksensa äänen aalloilla nosti hänet pakanallisen Olympuksen korkeuksiin. Hän oli erikoinen jo lapsena kotitalossaan, jossa kertomukset aaveista ja noituudesta kaikuivat jokaisen

lattiapalkin narahtaessa, mutta vieläkin erikoisempi nuoruuskaisena, josta hän kehittyi miehuusikään vailla ainoatakaan nuoruusiälle kuuluvaa ominaisuutta. Suloiset naiskasvot eivät vielä koskaan olleet kiinnittäneet hänen huomiotaan, eivätkä hänen ajatuksensa hetkeksikään olleet kääntyneet yksinäisistä opinnoista mystisen boheemin ulkopuolella lainehtivaan elämään. Tyytyen omaan seuraansa hän vietti parhaimmat nuoruus- ja miehuusvuotensa lainkaan tuntematta käytännöllistä elämää. Viulu oli hänelle kaikki kaikessa, Kreikan jumalat ja jumalattaret hänen kuuntelijoitaan. Hänen elämänsä oli ollut unelmien, sävelten ja auringonpaisteen täyttämä pitkä päivä, eikä hän koskaan ollut muuta kaivannutkaan.

Kuinka hyödyttömiä, mutta kuitenkin, kuinka ihania olivatkaan nuo unelmat! Ja kuinka eläviä! Miksi hän muuta olisi kaivannutkaan? Eikö hän aina ollut sitä, mitä hän halusi olla? Saattoihan hän milloin tahansa kuvitella olevansa joku ihailemansa sankari Orfeuksesta, joka pakotti koko luomakunnan henkeä pidättäen itseään kuuntelemaan, aina Koboldiin asti, joka plataanien alla puhalteli vedenneitosille laulujaan. Tanssivathan kevytjalkaiset keijut hänen viettelevien ääniensä kutsusta laulaen, arkadilaisen paimenpojan loihtivien huiluäänien soidessa! Ja katso: jo yksinpä itse rakkauden ja kauneuden jumalatar laskeutuu eetteristä hänen viulunsa lumoavien sävelien tenhoamana!

Mutta koittipa kerran toinen aika! Sillä kunnianhimon herätessä se harvoin tulee tyydytetyksi. Fransin koettaessa viululla ilmentää sydämensä lumoavia ääniä koko Olympus kuunteli häntä kuin taikasauvan koskettamana tai lauloi mukana taivaallisena kuorona. Mutta kerran Frans toivoi kuitenkin itselleen muita kuulijoita kuin Kreikan jumalat. Kuulijoina tuli olla

Euroopan pääkaupunkien kaikista asiantuntevimpiä musiikin tuntijoita. Hän ajatteli kateellisena tarujen taikahuiluja ja toivoi nyt omistavansa sellaisen.

”Oi, kunpa saattaisin loihkia keijun rakkaaseen viuluuni”, hän usein huudahti herätessään päiväunelmistaan! ”Oi, kunpa hengessäni kerrankin saattaisin lentää yli ajan kuilun. Kunpa edes yhden lyhyen päivän saisin jumalana ottaa osaa jumalien salaisiin taikoihin ja esittää niitä ihastuneen ihmiskunnan katseltavaksi ja kuunneltavaksi. Kunpa oppisin tuntemaan Orfeuksen taian salaisuuden tai saattaisin sulkea viuluuni seireenin, voidakseni omaksi kunniakseni onnellistaa sillä kuolevaisia ihmisiä!”

Kun hän näin oli kuluttanut pitkät vuodet unelmissa, alkoi hän vihdoin uneksia maallisen maineen katoavasta ihanuudesta. Mutta juuri niihin aikoihin hänen äitiinsä tuli leskeksi ja kutsui hänet kotiin erästä saksalaisesta yliopistosta, jossa hän oli viettänyt viimeiset vuodet. Tämä teki tyhjäksi hänen suunnitelmansa ainakin lähitulevaisuudessa. Sillä hän oli tähän asti saanut äidiltä vaatimattoman elatuksensa, eivätkä hänen omat tulonsa riittäneet riippumattomaan elämään kotikaupungin ulkopuolella.

Hänen kotiintulollaan oli aivan odottamattomat seuraukset. Äiti, joka rakasti ainoastaan häntä maan päällä, kuoli pian sen jälkeen, kun hän oli saanut Benjaminsa jälleen luokseen. Ja pikkukaupungin kelpo vaimojen kielet olivat vielä useiden kuukausien ajan liikkeessä selvitellessään todellista syytä hänen kuolemaansa.

Rouva Stenio oli ennen Fransin kotiintuloa terve, iloinen emäntä parhaassa iässään, voimakas ja hyväsydäminen. Samalla hän oli hurskas ja jumalaa pelkääväinen, ei koskaan laimin-

lyönyt rukouksiaan, eikä Fransin poissa ollessa ollut jättänyt ainoatakaan messua kuulematta. Ensimmäisenä sunnuntaina sen jälkeen, kun poika oli asettunut kotiinsa, päivänä, jota hän oli kuukausimäärin kaivannut nähden autuaita näkyjä Fransista, joka pienessä kirkossa mäen päällä polvistui hänen viereensä, kutsui hän tätä porraskäytävältä. Hetki oli tullut, jona hänen hurskas unelmansa toteutuisi, ja hän odotti poikaansa huolellisesti pyyhkien pölyä rukouskirjasta, jota tämä lapsuudessaan oli käyttänyt. Mutta Fransin asemasta viulu vastasi hänen kutsuunsa ja yhtyi täysin äänin iloisten kirkonkellojen verrattain epäsointuiseen soittoon. Äiti pelästyi hiukan, kun rukoukseen kutsuvat äänet äkkiä haihtuivat ”Noitatanssin” omituisiin satumaisiin säveliin. Tämä uusi sävel tuntui hänestä ylikuonnolliselta ja pilkalliselta. Mutta hän oli mennä tainnoksiin kuultuaan rakkaan poikansa ehdottoman kiellon. Hän ei koskaan tulisi mukaan kirkkoon, hän ilmoitti kylmästi. Se oli hänen mielestään ajantuhlausta, ja sitä paitsi hänen hermojaan vaivasivat vanhojen urkujen kovat soraäänet. Mikään ei saisi häntä antautumaan siihen kidutukseen, mitä hänen mielestään noiden vanhojen urkujen kuunteleminen oli. Hän pysyi päätöksessään, jota ei mikään horjuttanut. Hän teki lopun äitinsä rukouksista ja pyynnöistä tarjoutumalla soittamaan hänelle uuden sävellyksensä, ”Hymnin auringolle”.

Tästä sunnuntai-aamusta lähtien rouva Stenio oli kadottanut entisen iloisen mielialansa. Hän kiiruhti keventämään surun täyttämää sydäntään rippituolissa ja saamaan sen kautta lohdutusta. Mutta vastaus, minkä vakava pappi antoi hänelle, täytti hänen yksinkertaisen, hyväntahtoisen sielunsa pelolla, melkein pä epätoivolla. Pelon ja syvän kauhun tunne vaivasi häntä siitä hetkestä asti muuttuen vähitellen pysyväksi

mielentilaksi. Yöt olivat lepoa ja unta vailla, päivät hän kulutti rukouksissa ja valituksissa. Äidillisessä pelossa rakkaan poikansa sielunpelastuksen ja kuolemanjälkeisen elämän onnen puolesta hän teki koko joukon lupauksia. Mutta kun ei se latinankielinen rukous Jumalanäidille, jonka sielunpaimen hänelle kirjoitti, eivätkä myöskään ne nöyrät pyynnöt, jotka hän itse saksankielellä kohdisti paratiisissa lepääville pyhimyksille, saaneet aikaan toivottua tulosta, teki hän vihdoin pyhiinvaellusmatkoja kaukaisille ihmepaikoille. Ja kerran tehdessään vaellusmatkan erääseen pyhään kappeliin korkealla vuoristossa hän vilustui Tyrolin kylmillä jääkentillä ja palasi kotiin vain laskeutuakseen sairausvuoteelle, josta ei hän enää noussut. Rouva Stenion lupaukset olivat kuitenkin määrätysssä merkityksessä aiheuttaneet toivotun tuloksen. Vaimoraukka saattoi nyt henkilökohtaisesti mennä tapaamaan pyhimyksiä, joihin hän niin lujasti uskoi. Hän saattoi nyt kasvoista kasvoihin rukoilla poikaluopionsa puolesta, joka kielsi sekä pyhimykset että kirkon, pilkkasi munkkia ja rippituolia, jopa kauhistui itse urkuja.

Frans suri vilpittömästi äitinsä kuolemaa. Ja kun hän ei aavistanutkaan olevansa välillisesti sen aiheuttaja, ei hän tuntenut minkäänlaisia omantunnonvaivoja. Hän myi vaatimattoman irtaimistonsa ja päätti vaeltaa kautta maan jalkaisin muutaman vuoden aikana antautuakseen myöhemmin harjoittamaan jonkinlaista ammattia.

Näiden matkasuunnitelmien perustana oli kiihkeä halu oppia tuntemaan Euroopan pääkaupungit sekä vihdoin koettaa onneaan Ranskassa. Mutta epävakaat elämäntavat olivat juurtuneet häneen niin, ettei hän voinut jättää niitä ilman muuta. Hän antoi vähät varansa erään pankkimiehen hoitoon ja valmistautui patikkamatkalle Saksan ja Itävallan halki. Hän

ansaitsi viulullaan ruuan ja yösijan niissä kylissä, joiden kautta hän kulki. Päivänsä hän vietti vihreillä vainioilla ja juhmallisen hiljaisissa metsissä uneksien koko ajan tapansa mukaan avoimin silmin. Kolme kuukautta kestävän autuaan vaelluksensa aikana hän ei hetkeksikään astunut alas parnassolta. Samoin kuin alkemisti muuttaa lyijyn kullaksi, muutti hän kaiken, minkä hän kohtasi, lauluiksi.

Hän eli syvän autuudentunteen, melkeinpä alituisen haltioitumisen aikaa. Kuolevan äidin viimeiset kuiskaukset ikuisen tuomion kauhuista eivät olleet häntä liikuttaneet vähääkään.

Mutta kaikella on loppunsa, ja niinpä täytyi Fransinkin pian jättää katkeamattomat unelmansa. Hän oli saapunut siihen yliopistokaupunkiin, jossa hänen vanha viulunsoitonopettajansa Samuel Klaus asui. Kun tämä vanha soittoniekka sai kuulla, että hänen rakas oppilaansa Frans oli ilman rahaa ja maallista huolenpitoa, tunsu hän entisen kiihkeän rakkautensa nuoruukaista kohtaan kasvavan kymmenkertaiseksi. Hän painoi Fransin sydäntään vasten ottaen hänen kasvattipojaksi.

Vanha opettaja oli hyvin merkillisen näköinen, aivan kuin hän vasta olisi astunut ulos jostain keskiaikaisesta kuvasta. Kuitenkin oli Klausilla tuosta ihmeellisestä kummitusmaisesta ulkonäöstään huolimatta sydän, joka saattoi rakastaa kiihkeästi ja joka oli lempeä kuin naisella. Hän oli luonteeltaan uhrautuvainen kuin vanhanajan kristillinen marttyyri. Kun Frans oli kertonut professorille viimeisten aikojen tapahtumat, tarttui tämä hänen käteensä, vei hänet työhuoneeseensa ja sanoi yksinkertaisesti:

”Jää luokseni ja jätä mustalaiselämäsi. Tule kuuluisaksi. Olen vanha ja lapseton, ja tahdon olla isäsi. Jääkäämme asumaan yhdessä ja unohtakaamme kaikki muu paitsi maine.”

Ja sitten hän tarjoutui matkustamaan Fransin kanssa Pariisiin monen suuren saksalaisen kaupungin kautta, joissa he matkallaan tulisivat antamaan konsertteja.

Muutamien päivien kuluessa onnistui Klausin saada Frans nohtamaan kiertävän elämänsä sekä taiteellisen riippumattomuutensa herättämällä oppilaassaan uinuvan kunnianhimon sekä maallisen maineen halun. Vanhan Klausin taitavissa ja huolellisissa käsissä hänen suuret lahjansa kasvoivat voimassa ja viehkeydessä, ja hänen maineensa kasvoi yhä suuremmaksi, kuta useammassa kaupungissa hän esiintyi. Hänen kunnianhimensa sai nopeasti tyydytyksensä. Monen konserttikeskukseen johtomiehet, joiden huostaan hänen lahjansa olivat uskotut, nimittivät pian häntä maailman *ainoaksi* viulistiksi, ja yleisö julisti äänekkäästi, että hän oli ainutlaatuinen. Tämä kiitos sekoitti pian molempien, niin mestarin kuin oppilaan, pään kokonaan.

Mutta Pariisin kaupunki ei niin antanut helpolla tunnustustaan. Pariisi jakaa kunniaa omilla ehdoillaan eikä maineen perusteella. He olivat asuneet siellä jo kolme vuotta, ja yhä vielä he ponnistelivat noustakseen taiteilijan ristintietä. Silloin sattui jotain, joka teki lopun heidän vaatimattomimmistakin toiveistaan. Kerrottiin, että Nicolo Paganini saapui ensi kertaa kaupunkiin, ja tieto siitä saattoi kaikki kouristuksenomaiseen kiihkoon. Vertaansa vailla oleva taiteilija saapui, ja koko Pariisi lankesi hänen jalkoihinsa.

II

Tunnettu tosiasia on, että muuan taikausko, joka syntyi keskiajan pimeinä päivinä ja pysyi voimissa viime vuosisadan

puoliväliin saakka, oletti Paganinin kaltaisen erinomaisen lahjakkuuden johtuvan ”yliluonnollisista” voimista. Jokaista suurta taiteilijaa syytettiin aikanaan siitä, että oli liitossa paholaisen kanssa. Muutamat esimerkit riittänevät elvyttämään lukijan muistia.

Tartinista, seitsemännentoista vuosisadan suuresta säveltäjästä ja viulistista, huhuiltiin, että hän sai parhaimmat inspiraationsa ruumillistuneelta pahalta, jonka kanssa hän oli solminut pysyvän liiton. Tämä syytös perustui luonnollisesti siihen taianomaiseen vaikutukseen, mikä hänellä oli kuulijoihinsa. Hänen tapansa soittaa viulua voitti hänelle kotimaassa nimen ”kansojen mestari”. ”Paholais-sonaatti,” jota myös nimitetään ”Tartinin uneksi,” on – kuten jokainen sen kuullut mielellään tunnustaa – omituisin sävel, mitä ajatella voi. Sen tähden kuuluisasta sävellyksestä tuli lukemattomien tarujen lähde. Nämä eivät olleetkaan kokonaan perustaa vailla, sillä Tartini oli itse antanut niihin aiheita. Hän kertoi nimittäin kirjoittaneensa tuon sonaatin herättyään unesta, – unesta, jossa Saatana itse oli sen soittanut hänelle opiksi. Tämän jälkeen oli maanalainen majesteetti tehnyt liiton hänen kanssaan.

Monet kuuluisat laulajat ja laulajattaret, joiden ääntä yleisö on kuunnellut hartaalla ihastuksella, ovat saaneet samanlaisen maineen. Pastan ihanien äänivarojen sanottiin aiheutuneen siitä, että tuon laulajattaren äiti, kolme kuukautta ennen lapsen syntymää, oli transsitilassa viety taivaaseen, jossa hänellä oli onni kuunnella serafien laulajaisia. Malibranin sanottiin saaneen äänensä Pyhäältä Cecelialta toisten väittäessä, että hän sai sen eräältä keijukaiselta, joka valvoi hänen kätkyensä luona ja lauloi lapsen uneen.

Ja oma legendansa oli tuolla verrattomalla viulistilla Paganinilla, joka satujen Jubalin tavoin pakotti väkijoukot ihailemaan viulunsa taivaallisia säveliä, sillä sanottiinhan että hänen viulunsa kaikukoppaan ei ollut suljettuna mitään jumalaa vähäisempää.

Tuon maailman suurimman viulistin melkein pä yliluonnollinen taide oli antanut miettimisen aihetta, mutta oli kuitenkin jäänyt arvoitukseksi. Vaikutus, minkä hän kuulijoihinsa teki, oli aivan valtava. Sanotaan, että suuri Rossini itki kuin nuori, tunteikas neitonen, kuunnellessaan häntä ensi kertaa. Prinsessa Elisa di Lucca, suuren Napoleonin sisar, jonka yksityisorkesteria Paganini johti, ei voinut kuunnella häntä menettämättä tajuntaansa. Naisissa hän aiheutti mielensä mukaan kaikenlaisia hysteerisiä kohtauksia ja rotevat miehetkin saattoivat tulla raivohulluiksi. Pelkureista hän teki sankareita, ja päinvastoin rohkeimmatkin sotilaat muuttuivat hänen tahdostaan hermostuneiksi koulutytöiksi. Ei ollut siis ihme, että sadat ihmeelliset kertomukset vuosien kuluessa kiertelivät tuosta salaperäisestä genoalaisesta, tuosta Euroopan Orfeuksesta. Eräs kertomus oli muita kauheampi. Kuiskailtiin, – ja monet ihmiset – sellaisetkin, jotka eivät tahtoneet sitä myöntää, – uskoivat, että hänen viulunsa kielet olivat *kaikkien mustan magian ohjeiden ja sääntöjen mukaan valmistetut ihmissisälmyksistä*.

Vaikka tämä ajatus tuntuukin liioittelulta, ei se ollut aivan mahdoton. Ja onpa hyvin luultavaa, että juuri tuo kertomus aiheutti sen ihmeellisen tapauksen, josta kohta tulemme puhumaan. Itämaiden mustat maagikot käyttivät usein ihmisen elimiä ja on todistettu, että monet bengalilaiset tantrikat (ihmiset jotka käyttävät tantroja tai pyytävät avuksi paholaisia, kuten eräs kunnioitettu kirjailija sanoo) käyttävät ihmisruumiita ja

määrättyjä ulkoisia ja sisäisiä elimiä voimakkaina apukeinoina pahoihin tarkoituksiin.

Olkoon asianlaita miten hyvänsä, niin nyt kun useimmat lääkärit tunnustavat hypnoottisten ja mesmeristen kykyjen olemassaolon, on vähemmän vaarallista kuin ennen esittää sellainen mahdollisuus, ettei Paganinin ihmeellinen vaikutus ehkä yksinomaan riippunut hänen lahjoistaan ja neroudestaan. Se ihmetys ja kauhu, jonka hän niin helposti sai aikaan, aiheutui yhtä paljon hänen ulkonaisesta olemuksestaan, joka joidenkin elämäkirjoittajain mukaan oli ihmeellisen demonisen näköinen, kuin hänen spittonsa selittämättömästä lumouksesta ja hänen merkillisestä mekaanisesta tekniikastaan. Viimeksi mainittua kykyään hän osoitti täydellisesti matkimalla flageolettia sekä esittämällä pitkiä, ihmeellisiä sävellyksiä yksinomaan g-kielellä. Monet taiteilijat ovat hänen jälkeensä koettaneet matkia tätä huonolla menestyksellä.

Huomiota herättävän ulkomuotonsa perusteella – jota ystävät pitivät omituisena, liiaksi säikähtäneet uhrin taas pirullisena – kävi hänelle hyvin vaikeaksi torjua pahat juorut. Siihen aikaan uskottiinkin niihin paljon helpommin kuin nykyaikaan olisi mahdollistakaan. Kautta Italian ja vieläpä hänen syntymäkaupungissaankin kuiskailtiin, että Paganini oli murhannut vaimonsa ja myöhemmin toisenkin naisen, joita hän molempia oli intohimoisesti rakastanut uhratakseen heidät häikäilemättä pirullista kunnianhimoaan tyydyttääkseen. Arveltiin hänen olevan sangen etevän maagillisissa taidoissa ja että hän siitä syystä kykeni sulkemaan molempien uhriensa sielut viuluunsa, kuuluisaan kremonalaiseensa.

E. T. A. Hoffmannin, kuuluisan *Elixir des Teufels* (Pirun elämännesteen), *Meister Martin* (Mestari Martin) -kirjojen

sekä muiden lumoavien ja salaperäisten kertomusten kirjoittajan ystävät vakuuttavat, että *Die Geige von Cremona* (Kremonan viulu) -nimisessä kirjassa esiintyvä Crespel kuvasi Paganini-tarua. Kuten kaikki kirjan lukeneet, tietävät, se käsittelee viulua, johon oli muuttanut erään kuuluisan näyttelijättären, naisen, jota Crespel oli rakastanut ja jonka hän oli murhannut, sekä ääni että sielu ja myöhemmin Crespelin oman rakastetun tyttären Antonian ääni.

Tämä taikausko ei ollut aivan perusteeton, eikä Hoffmania ole siitä moitittava, että hän sitä on käyttänyt aiheena kuultuaan Paganinin soittoa. Tuolle epäilykselle antaa aihetta se ihmeellinen keveys, millä taiteilija loihti esille ei ainoastaan hyvin ylimaallisia, vaan suorastaan inhimillisiä ääniä. Tuollaiset esitykset saattoivat hyvinkin säilyttää kuulijakuntaa ja kylvää kauhua moneen hermostuneeseen mieleen. Jos tähän vielä lisäämme, että eräs ajanjakso Paganinin nuoruudessa on täysin hämärän peitossa, niin näyttävät nuo ihmeelliset kertomukset aivan oikeutetuilta ja anteeksiannettavilta; etenkin kun kysymyksessä on kansa, jonka kantaisät tunsivat borgioiden ja medicien mustaa taikuruutta.

III

Noina aikoina, jolloin ei vielä sähkösanomia tunnettu, oli sanomalehtien luku hyvin vähäinen ja maineen siivet kulkivat paljon hitaammin kuin meidän päivinämme.

Frans oli tuskin kuullut Paganinista. Ja vaikka hän olisikin tiennyt hänestä enemmän, olisi hän vannonut, joskaan ei kokenaan tekevänsä tyhjäksi, niin ainakin voittavansa tuon geonolaisen lumoajan maineen. Niin, hän tahtoi itse olla kaikista

elossa olevista viulisteista kuuluisin, muuten sarkisi hän koneensa ja kuolisi itse samalla.

Vanha Klaus iloitsi tällaisia päätöksiä kuullessaan. Hän hykerteli iloisena ja hyppelehti ympäri huonetta lamautuneella jalallaan kuin ontuva satyyri kannustaen oppilastaan. Hän uskoi siten täyttävänsä pyhän velvollisuuden taiteen korkeataatetta kohtaan.

Kun he kolme vuotta aiemmin tulivat Pariisiin, onni ei ollut Fransille suotuisa. Musiikkiarvostelijat pitivät tosin häntä nousevana tähtenä, mutta olivat kuitenkin kaikki yksimielisiä siitä, että hänen oli opiskeltava vielä joitakin vuosia, ennen kuin hän voisi tehdä läpimurron. Epätoivoisen kaksivuotisen opiskelun ja keskeytymättömän harjoituksen jälkeen steiermarkilainen taiteilija oli vihdoinkin valmistunut ensimmäiseen merkittävään esiintymistilaisuuteensa suuressa oopperassa, jossa oli aikomus pitää konsertti koko vanhan maailman vaativimpien arvostelijoiden kuullen. Tällä ratkaisevalla hetkellä saapui Paganini eurooppalaiseen suurkaupunkiin ja esti hänen toivomuksensa täyttymästä. Vanha saksalainen professori siirsi, viisaasti kyllä, oppilaansa esiintymistilaisuuden tulevaisuuteen. Ensin hänessä herätti vain naurua se myrskyisä innostus ja ne ylistysvirret, joita kaikkialla laulettiin genoalaisen taiturin kunniaksi, ja se melkein taikauskoinen kunnioitus, jolla hänen nimensä mainittiin. Hyvin pian poltti kuitenkin Paganinin nimi tulirautana kummankin taiteilijan sydäntä, ja Samuel Klaus piti häntä jo uhkaavana aaveena. Muutamien päivien kuluttua värisivät molemmat jo tuon suuren kilpailijan nimen kuullessaan, sillä hänen menestyksensä tuli ilta illalta yhä kauhistuttavammaksi.

Ensimmäinen konserttisarja oli jo esitetty ilman, että Klaus tai Frans onnistuivat saamaan tilaisuutta päästä häntä kuuntelemaan ja itse häntä arvostelemaan. Lippujen kysyntä oli niin

odottamattoman suuri, eivätkä vapaalipun saaneet taitelijato-
verit luopuneet omistaan, joten he saivat, kuten niin monet
muutkin ihmiset, odottaa sopivaa tilaisuutta. Koitti kuitenkin
päivä, jolloin yhtä vähän opettaja kuin oppilas tuskin saattoi-
vat hillitä kärsimättömyyttään. Niinpä he panttasivat kellonsa
ja ostivat näin saamallaan rahasummalla kaksi vaatimatonta
paikkaa.

Kukapa saattaisi kuvata tuon suuren ja samalla kohtalok-
kaan illan riemuvoittoa ja innostusta. Yleisö käyttäytyi mie-
lipuolisesti. Miehet itkivät, naiset huusivat ääneen ja menivät
pyörryksiin. Mutta Klaus ja Stenio istuivat paikoillaan kalpeina
kuin aaveet. Tuskin Paganini oli taikajousellaan vetänyt ensim-
mäisen vedon, kun jo Frans ja Samuel tunsivat kuoleman jäisen
käden tarttuvan itseensä. Heidän oli pakko antautua vastusta-
mattoman lumouksen valtaan, ja se oli heille molemmille kau-
hea, epäinhimillinen kidutus. Koko konsertin aikana eivät he
uskaltaneet katsoa toisiaan silmiin, eivätkä vaihtaa sanaakaan.

Kun musiikkiyhdistysten ja Pariisin konservatorion valitut
edustajat vihdoon keskiyön aikana riisuivat hevoset suuren tai-
telijan vaunujen edestä ja omin käsin vetivät ne suuren soitta-
jan majapaikkaan, palasivat molemmat saksalaiset vaatimatto-
maan asuntoonsa. Heitä oli surkeata katsella. Murheellisina ja
epätoivoisina he istuutuivat tavallisille paikoilleen tulen ääreen
eikä kumpikaan uskaltanut lausua ensimmäistä sanaa.

”Samuel”, Frans vihdoin huudahti kalpeana kuin kuolema.
”Samuel, meillä ei ole muuta edessä kuin kuolema. Kuuletko?...
Emme kelpaa mihinkään! Olimme hulluja, kun luulimme, että
joku maailmassa saattaisi olla... hänen veroisensa!”

Paganinin nimi tarttui hänen kurkkuunsa ja katkeran epä-
toivon vallassa hän vaipui nojatuoliinsa.

Vanhan professorin rypyt tulivat tulipunaisiksi. Pienet viheriät silmät loistivat aavemaisesti, kun hän kumartuen oppilaansa puoleen karkealla ja särkyneellä äänellä kuiskasi:

”*Ei, ei.* Olet väärässä Frans! Minä olen sinua opettanut, ja olet oppinut suuren taiteen alalla kaiken, mitä yksinkertainen kuolevainen ja kastettu kristitty toiselta kuolevaiselta saattaa oppia. Voinko minä sille mitään, että tuo kirottu italialainen on turvautunut saatanaan ja mustan magian pirullisiin vaikutuksiin saadakseen hallita taiteen valtakunnassa.”

Frans käänsi katseensa vanhan mestarinsa puoleen. Synkkä tuli paloi noissa kiiluvissa kuopissa, valo joka selvästi osoitti, että hänkin sellaisen vallan tähden olisi valmis uhraamaan itsensä, sielunsa ja ruumiinsa paholaiselle.

Mutta hän ei lausunut sanaakaan. Hän käänsi silmänsä taas vanhan opettajan kasvoista ja katseli uneksivasti hehkuvaan hiillockseen.

Samat, kauan sitten unohtuneet, hajanaiset unet, jotka kerran nuoruudessa olivat olleet todellisuuksia, mutta jotka hän myöhemmin kokonaan oli unohtanut ja sydäimestään ajanut, kokoontuivat nyt uudelleen hänen ympärilleen yhtä voimakaina ja elinvoimaisina. Ixionin, Sisyphuksen ja Tantaluksen irvistelevät haamut nousivat taas hämäristä, asettuivat hänen eteensä ja puhuivat:

”Mitä sinä välität helvetistä, johon et kuitenkaan usko? Ja jos helvetti onkin olemassa, niin on se vanhojen kreikkalaisten helvetti, eikä nykyaikaisten uskovaisten. Se on itsetietoisten varjojen valtakunta, jossa voisit olla toinen Orfeus.”

Frans tunsu, että hän oli tulemaisillaan mielipuoleksi. Hän kääntyi vaistomaisesti ja tuijotti vielä kerran vanhaa mestariaan suoraan kasvoihin. Sitten hänen verestävät silmänsä väistivät Samuelin katsetta.

Ymmärsikö Klaus oppilaansa kauhean mielentilan, vai tah-
toiko hän vain riistää hänet ajatuksistaan, pakottaa hänet pu-
humaan, irrottaa hänet itsestään, sen on pakko jäädä lukijalle
salaisuudeksi samoin kuin kirjoittajallekin. Mitä hänen sydä-
messään lieneekään liikkunut, emme tiedä, mutta hän jatkoi
teeskennellyn rauhallisesti:

”Frans, rakas poikaseni, sanon sinulle, tuon kirokun italia-
laisen taide ei ole luonnollista, se johtuu yhtä vähän harjoituk-
sesta kuin nerollisuudesta. Tavallisella, luonnollisella tavalla
se ei ole hankittua. Sinun ei tarvitse tuijottaa minuun kuin
mielipuoleen, sillä siitä, mistä nyt sinulle aion puhua, puhu-
vat miljoonat ihmiset. Kuule, mitä nyt sinulle kerron ja koe-
ta ymmärtää sitä. Olet kuullut siitä ihmeellisestä asiasta, jota
Tartinista kuiskaillaan. Hän kuoli eräänä kauniina sapattiyö-
nä oman demoninsa tappamana. Tämä oli hänelle opettanut,
kuinka hän saattaisi hankkia viululleen ihmisäänen sulkemalla
siihen manaamisen kautta neitsyeen sielu. Mutta Paganini teki
enemmän. Voidakseen viulullaan ilmentää ihmisääntä samoin
kuin huokauksia, epätoivoisia huudahduksia, valittavia sävelei-
tä, rakkauden ja vihan vakuutuksia, lyhyesti sanoen kaikkia ih-
misäänen sydäntä särkeviä kaikuja, murhasi Paganini, ei aino-
astaan vaimonsa ja rakastettunsa, vaan myöskin erään ystävän,
joka rakasti häntä enemmän kuin mitään muuta maan päällä.
Hän valmisti sitten viimeisen uhrinsa sisälmyksistä maagisen
viulunsa neljä kieltä. Tämä on hänen noidutun taiteensa salai-
suus, noiden valtaavien sävelien, noiden äänivirtojen, joita et
sinä tule hallitsemaan, ellet...”

Vanhus ei saattanut lausettaan lopettaa. Hän kaatui kau-
huissaan taaksepäin nähdessään oppilaansa pirullisen katseen
ja peitti kasvonsa käsillään.

Frans hengitti syvään ja hänen silmiensä ilme muistutti hyenan himoa. Kasvot olivat kalmankalpeat. Ensin ei hän kyenyt sanomaan sanaakaan, ponnisteli vain henkeä saadakseen. Vihdoin änkytti hän:

”Puhutko tosissasi?”

”Niin varmasti kuin myöskin tulen sinua auttamaan.”

”Ja... ja uskotko todella, että voisin menestyksellä taistella Paganinia vastaan, jos minulla olisi ihmissuolia kielinäni?” kysyi Frans hetkisen vaiettuaan luoden katseensa alas.

Vanha saksalainen otti kädet kasvoiltaan ja vastasi pehmeästi ihmeellinen päättäväisyys katseessaan:

”Ihmissälmykset eivät sinänsä riitä. Niiden on täytynyt kuulua henkilölle, joka on rakastanut meitä epäitsekäällä, pyhällä rakkaudella. Tartini sulki viuluunsa neitsyeen sielun. Tämä neitonen oli kuollut vastaamattomasta rakkaudesta häntä kohtaan. Pirullinen taiteilija oli sitä ennen valmistanut putken, johon hän vangitsi neitosen viimeisen hengenvedon. Ja tämä kuoli rakastettunsa nimi huulillaan. Tuon viimeisen hengenvedon siirsi hän sitten viuluunsa. Mitä tulee Paganiniin, niin olen jo kertonut sinulle hänen tarinansa. Joka tapauksessa hän on tappanut uhrinsa heidän omalla suostumuksellaan päästäkseen heidän sisälmyksiensä omistajaksi.”

”Oi, mikä voima onkaan ihmisäänellä”, jatkoi Samuel hetkisen vaitiolon jälkeen. ”Mitä voidaan verrata ihmisääneen ja sen lumoavaan suloon? Luuletko sinä, poikaparkani, etten jo ennen olisi puhunut sinulle tästä suuresta salaisuudesta, jos ei sen kautta joutuisi itse ...n kynsiin – hänen nimeänsä ei saa yöllä lausua?” lisäsi hän katsellen taaksensa ikään kuin lapsuuden taikausko olisi herännyt hänessä uudestaan.

Frans ei vastannut mitään. Kauhistuttavan rauhallisena hän jätti paikkansa, otti viulun seinältä ja tarttui sen kieliin. Yhdellä ainoalla valtavalla ponnistuksella hän kiskoi ne irti ja heitti tuleen.

Samuel tukahdutti kauhun huudahduksen. Kielet kihisivät hiilillä, kiemurtelivat roihuavien halkojen välillä ja nousivat ilmaan kuin elävät käärmeet.

”Kautta Tessalian noitien ja Circen mustien taikojen”, huusi Frans suu vaahdossa ja silmät kiiluvina kuin kekäleet, – ”kautta helvetin raivottarien ja itse Pluton vannon minä sinun läsnä ollessasi, Samuel, opettajani, etten koskaan enää tule koskemaan viuluun ennen kuin voin siihen kiinnittää ihmissisälmyksiä, vaikka tulisinkin sen kautta kirotuksi iankaikkisuuksista iankaikkisuuksiin!”

Kokonaan tajuttomana hän kaatui maahan, vain syvä, vaikeoiva huokaus pääsi vielä hänen huuliltaan. Vanha Samuel nosti hänet käsivarsilleen kuin lapsen ja kantoi hänet vuoteelleen. Sitten hän meni hakemaan lääkäriä.

IV

Tämän tuskallisen kohtauksen jälkeen Frans oli useita päiviä hyvin sairas, niin sairas, että hänen toipumisestaan epäiltiin. Lääkäri selitti hänellä olevan aivokuumeen ja että pahinta oli pelättävä. Yhdeksän pitkää vuorokautta potilas houraili ja Klaus, joka hoiti häntä yöt ja päivät hellän äidin tavoin, kauhistui omien kättensä töitä. Ensi kertaa heidän tuttavuutensa aikana oli vanha opettaja tilaisuudessa tutkimaan tuon merkillisen, taikauskaisen, kylmän ja kuitenkin intohimoisen luonteen hämmärimpiä nurkkia, ja hän kauhistui sitä, mitä hän siellä näki.

Sillä nyt hän näki sellaista, mitä hän ei ennen ollut huomannut. Hän näki Fransin sellaisena, jona hän pintapuoliselle havainnontekijälle esiintyi. Musiikki oli nuoren miehen elämä, ihailu ilmaa, jota hän hengitti ja jota ilman hänen olemassaolonsa oli rikos. Ainoastaan viulunsa kielistä imi Stenio elämää, mutta ihmisten suosio oli tarpeellinen sen ylläpitämiseksi. Klaus näki edessään paljastettuna todellisen maallisen taiteilijasielun, jonka jumalallinen osa oli kokonaan hävinnyt, hän näki muusojen pojan, jolla oli mielikuvitusta ja älyä, mutta ei sydäntä. Kuunnellessaan tuon hulluuden raivoon sidotun mielikuvituselämän ilmauksia, tuntui kuin hän ensi kertaa pitkän elämänsä aikana olisi joutunut tutkimaan merkillistä, tuntematonta seutua, ihmislunnetta, joka ei kuulunut tähän maailmaan, vaan oli tuntemattomalta planeetalta kotoisin. Hän näki tuon kaiken ja kauhistui. Useamman kerran kysyi hän itseltään, eikö hän tekisi hyvän työn, jos sallisi tuon nuoren ihmisen kuolla, ennen kuin hän tulisi tajuihinsa.

Mutta hän rakasti oppilastaan liian syvästi antaakseen tuollaiselle ajatukselle kauemmin valtaa. Frans oli kokonaan lunnonnut tuon tositaiteellisen vanhuksen, ja Klaus tunsi, että heidän kaksi elämäänsä olivat erottamattomasti toisiinsa sidotut. Tämä ajatus oli hänelle kuin ilmestys. Hän päätti pelastaa Fransin oman vanhan ja kuten hän luuli, tarpeettoman elämänsäkin kustannuksella.

Sairauden seitsemäs päivä toi kauhean käänteen. Kahdenkymmenenneljän tunnin aikana ei hän hetkeksikään ummistanut silmiään eikä pysynyt minuuttiakaan paikoillaan. Koko ajan hän raivosi lakkaamatta. Hänen näkynsä olivat hyvin omituisia, ja hän kuvasi ne yksityiskohtia myöten. Haavemaiset kummitukset leijailivat hitaasti pienen huoneen hämärässä

hänen luokseen. Ne muodostivat jatkuvan kulkueen, ja hän tervehti heitä kaikkia nimeltä kuin vanhoja tuttuja.

”Tahdotko tietää Prometeusvuoren nimen, vanhus”, korisi hän kasvatusisänsä korvaan. ”Kuule siis... sen nimi on... Samuel Klaus.”

”Niin, niin” ... kuiskasi vanha saksalainen epätoivoisena. ”Minä olen tappanut hänet tahtoessani häntä lohduttaa. Kertomus Paganinin taikakeinoista oli liikaa hänen mielikuvitukselleen ... Oi, sinua poikaraukkaani!”

”Ha, ha, ha, ha.” Sairas nauroi kovasti, soraäänisesti. ”Niin, vanhus parka, sanot sinä... Niin, niin sinä olet raihnaista ainetta... sinusta olisi hyötyä vain, jos olisit pingotettuna ihanaan kremonalaisviuluun...”

Klaus oli kauhuissaan, mutta ei sanonut mitään. Hän kumartui vain raivoavan potilaan yli ja suuteli häntä hiljaa otsalle, hyväili häntä sitten pehmeästi ja hellästi kuin rakastava äiti. Sitten hän poistui sairashuoneesta hetkeksi hakeakseen lohtua omassa pienessä huoneessaan. Hänen palatessaan olivat mielikuvat kääntyneet toiseen suuntaan. Frans lauleli hiljaa itseksensä ja koetti matkia viulun ääntä.

Saman päivän iltana potilaan raivohulluus nousi huippuunsa. Hän näki tulihenkien takertuvan viuluunsa. Niiden luisevat kädet, joiden sormista tulikynnet kasvoivat, viittasivat luokseen vanhaa Samuelia... He lähestyivät mestaria, ympäröivät hänet ja tahtoivat leikata auki hänen vatsansa...

”Hän on ainoa ihminen maan päällä, joka minua rakastaa epäitsekkäällä, pyhällä rakkaudella ja... vain hänen suolensa voivat olla minulle hyödyksi...” huusi sairaas käheällä, kuiskaa-valla äänellä, silmät tuijottavina ja kamalasti nauraen.

Seuraavana aamuna kuume oli poissa, ja yhdeksännen päivän iltana Stenio saattoi jättää vuoteensa tietämättä mitään sairaudestaan ja aavistamattakaan, että oli sallinut Klausin katsella sisimpäänsä. Ei, tuskinpa hän ylipäänsä itsekään tiesi antaneensa niin kauhean ajatuksen, kuin vanhan mestarin sa uhraamisen, päästä hänen sydämeensä. Tuskinpa! Tuon kohtalokkaan sairauden ainoana seurauksena oli, että hänessä heräsi uusi halu, joka tyydytti hänen kunnianhimoaan ja pohjatonta mielikuvitustaan. Valansa kautta hän oli estetty taiteellista intohimoaan tyydyttämästä, jonka tähden hän nyt syöksyi päättömästi okkulttisten taikojen, alkemian ja magian harjoittamiseen. Magian harjoittamisessa koetti nuori uneksija tukahduttaa intohimoista kaipausta, kuten hän luuli, ikuisesti kadottamaansa viuluun.

Viikot ja kuukaudet kuluivat. Mestari ja oppilas eivät koskaan enää ottaneet puheeksi Paganinia. Mutta syvä alakuloisuus oli vallannut Fransin. He tuskin vaihtoivat sanaakaan keskenään. Viulu riippui mykkänä, pölyisenä, ilman kieliä tavallisella paikallaan. Se pysyi heidän välillään sieluttomana ruumiina.

Nuorukainen oli tullut synkkämieliseksi ja pilkalliseksi. Hän vältti edes mainitsemasta musiikin nimeä. Kun vanha professori pitkän epäröimisen jälkeen otti oman viulunsa pölyisestä laatikostaan ja valmistautui soittamaan, säikähti Frans pahasti, mutta ei sanonut mitään. Ensimmäiset äänet kuullessaan sai hän mieli puolisen ilmeen, syöksähti ulos huoneesta ja kuljeskeli kaduilla tuntikausia. Sitten viskasi vanha Samuel vuorostaan oman koneensa käsistään ja sulkeutui seuraavaan aamuun asti omaan huoneeseensa.

Eräänä iltana istui Frans tavallista kalpeampana ja synkempänä tuolissaan. Silloin hypähti Samuel äkkiä paikaltaan ja hypperi kiihottuneena kuin harakka ympäri huonetta.

Vihdoin lähestyi hän oppilastaan, painoi sydämellisen suudelman nuoren miehen otsalle ja vikisi kirkuvalla äänellään:

”Eikö ole jo aika tehdä tästä kaikesta loppu?”

Frans heräsi tavallisesta lomaannuksestaan ja kertasi kuin unessa:

”Niin, on aika tehdä tästä kaikesta loppu!”

Sen jälkeen erosivat he ja menivät kumpikin levolle. Herätessään seuraavana aamuna Frans hämmästyi, kun ei hän nähnyt vanhaa opettajaansa vanhalla paikalla häntä tervehtimässä. Mutta viimeisten kuukausien kuluessa oli niin paljon muitakin muutoksia tapahtunut, ettei hän aluksi kiinnittänyt tähän merkilliseen seikkaan sen enempää huomiota. Hän pukeutui ja astui viereiseen huoneeseen, jonkinlaiseen vastaanottohuoneeseen, jossa heidän oli tapana aterioida ja joka erotti heidän makuuhuoneensa toisistaan. Tuli ei ollut sytytetty, vaan edellisen illan sammunut tuhka oli paikoillaan, eikä missään, näkynyt merkkiä vanhan professorin muuten niin uutterasta kädestä. Frans ei käsittänyt, mitä se merkitsi, mutta ei kuitenkaan ollenkaan pelästynyt. Hän asettui tavalliselle paikalleen sammuneen ja kylmän lieden ääreen ja vaipui epämääräisiin haaveiluihinsa. Ojentautuessaan vanhassa nojatuolissaan nosti hän kädet ristiäkseen ne niskansa taakse lempiasentoonsa. Silloin sattui käsi johonkin esineeseen. Laatikko putosi lattialle kovalla räminällä. – Se oli Samuelin viululaatikko ja se putosi sellaisella voimalla, että se aukeni ja viulu vieräsi Fransin jalkojen eteen. Kielet koskettelivat metallista tuliristikkoa, jolloin syntyi pitkä, surullinen valittava ääni, rauhattoman sielun huudahdus. Tuo kaiku

tuntui täyttävän koko huoneen, se kaikui nuorukaisen päässä ja sydämessä. Katkenneen viulunkielen vaikutus oli maaginen.

”Samuel”, huudahti Stenio ja hänen silmänsä pyrkivät kuo-
pistaan. Tuntematon kauhu täytti äkkiä koko hänen olemuk-
sensa. ”Samuel, mitä on tapahtunut... Hyvä, rakas, vanha
opettajani!” Nämä sanat lausuessaan hän kiiruhti professorin
pieneen huoneeseen ja työnsi oven auki. Kukaan ei vastannut,
kaikki siellä oli hiljaa.

Frans horjui taaksepäin. Hän kauhistui omaa ääntänsä, joka
sillä hetkellä tuntui niin vieraalta, niin kovalta ja karkealta.
Hän ei saanut vastausta huutoihinsa. Vain kaamea hiljaisuus
oli vastassa, tuollainen hiljaisuus, joka äänien maailmassa ku-
vaa kuolemaa. Kuolleen ruumiin läheisyydessä samoin kuin
haudan synkässä äänettömyydessä, on hiljaisuudella salaperäi-
nen voima, joka aikaansaa ääretöntä kauhua herkässä mielessä.
Pieni huone oli pimeä ja Frans aukaisi nopeasti ikkunaluukut.

Samuel lepäsi vuoteellaan kylmänä, jäykkänä, elottomana.
Kun Frans näki edessään kuolleen tuon ihmisen, joka häntä
niin tulisesti oli rakastanut ja joka oli hänelle ollut enemmän
kuin isä, kävi hänen lävitseen valtava tunteiden virta. Mutta in-
tohimaisen taiteilijan kunnianhimo voitti pian ihmisluonnon
epätoivon ja sai muutamissa sekunneissa sen valtaansa.

Pöydällä, ruumiin vieressä oli avoin hänelle osoitettu kirje.
Vapisevin käsin Stenio repäisi auki kuoren ja luki seuraavaa:

”Rakas poikani Frans

Kun sinä tämän luet, olen täyttänyt suurimman uhrin, mitä
parhain, ainoa ystäväsi ja opettajasi on saattanut maineellesi
kantaa. Hän, joka sinua kiihkeimmin rakasti, on nyt vain elo-
ton maamöhkäle. Vanhasta opettajastasi on jäljellä vain kou-
rallinen kylmää, elimellistä ainetta. Minun ei tarvitse sanoa

sinulle, miten sinun sen suhteen tulee menetellä. Älä pelkää typerää arvostelua. Olen tulevan maineesi puolesta uhrannut elämäni, ja tekisit itsesi syypääksi mustimpaan kiittämättömyyteen, jos jättäisit uhrini käyttämättä. Niin pian kun olet kielet pingottanut viuluusi, nuo kielet, joissa on osa omaa itseäni, saavat ne kosketuksesi kautta voiman voittaa tuo kirottu lumoaja, sekä kaikki Paganinin instrumentin maagiset äänet. Viulusi soinnuissa tulet kuulemaan minun ääneni, minun huokaukseni ja valitukseni, minun tervehdyslauluni, rajattoman, tuskaisen rakkauteni kuumat valat, kaipausteni sinun luoksesi. Ja nyt, Frans poikani, älä pelkää ketään. Ota instrumentti käteesi ja seuraa askel askeleelta tuota miestä, joka täytti elämämmme katkeruudella ja epätoivolla. Esiinny jokaisella taistelulentällä, jossa hän tähän asti on voittamatta vallinnut ja heittä rohkeasti hansikas hänen kasvoilleen. Oi, Frans! Silloin tulet näkemään, kuinka lumoavalla voimalla epäitsekään rakkauten säveleet kaikuvat viulustasi. Ehkäpä sinä viimeisellä rakastavalla hyväilyllä sitä koskettelet ajatellen, että sen kielet kerran olivat vanhan opettajasi osana, joka sinut nyt viimeisen kerran sulkee syliinsä ja suutelee. – Samuel”

Kaksi polttavaa kyyneltä nousi Fransille silmiin, mutta ne kuivuivat heti. Intohimoisen toivon ja turhamaisuuden tulivirran kiihottamina lepäsivät tulevan taikataiteilijan silmät kiiltävinä kuin demonin, kuolleen tuhkanalpeilla kasvoilla. Kynä kieltäytyy kirjoittamasta, mitä tuon kauhean kuolonnäytelmän jälkeisenä päivänä tapahtui. Kun vanhan opettajan rakastavan huolenpidon kautta toinenkin kirje löydettiin, jonka oli tarkoitus rauhoittaa viranomaiset, niin ilmoitettiin kuoleman aiheutuneen ”itsemurhasta, tuntemattomista syistä.” Sen jälkeen poistuivat ruumiin katselijat ja poliisit ja jättivät jäljelle jääneen

perillisen yksinään kuolinhuoneeseen, yksinään niiden jätteiden kanssa, jotka kerran olivat muodostaneet elävän ihmisen.

Tuskin kaksi viikkoa sen jälkeen kun Stenio oli pudistanut pölystä viulunsa, oli siihen kiinnitetty neljä uutta, lujaa kieltä. Frans ei uskaltanut niihin katsoa. Hän koetti soittaa, mutta jousi vapisi hänen kädessään kuin miekka rosvo-alokkaan kädessä. Sen tähden päätti hän olla siihen koskematta ennen sitä kauheaa iltaa, jolloin hänen aikomuksensa oli taistella Paganinin kanssa hänet voittaakseen.

Tällä aikaa oli kuuluisa italialainen taidemaalari jättänyt Pariisiin ja esitti parhaillaan voittoisaa konserttisarjaa eräässä Belgian vanhassa flaamilaisessa kaupungissa.

V

Eräänä iltana, Paganinin aterioidessa erään hienon hotellin ruokahuoneessa ihailijaryhmän ympäröimänä, ojensi hänelle nuori mies, jonka silmät merkittävästi loistivat, nimikortin. Tälle oli lyijykynällä kirjoitettu muutamia sanoja.

Paganini kohdisti tunkeilijaan katseen, jota harvat ihmiset olisivat kestäneet, mutta sai takaisin aivan yhtä rauhallisen ja päättäväisen. Hän kumarsi sen jälkeen huomaamattomasti ja sanoi kuivakiskoisesti:

”Niin kuin haluatte, herraseni. Määrätkää ilta. Olen käytettävissä.”

Seuraavana aamuna oli koko kaupunki ihmetteli kun kadunkulmiin ilmaantui merkittäviä julisteita:

- - - päivän iltana esiintyy ensi kertaa julkisuudessa - - - teatterissa saksalainen taidemaalari Frans Stenio, joka on tänne saapunut heittääkseen maailmankuululle Paganinille taisteluhansikkaan ja vaatiakseen hänet kaksintaisteluun viuluilla. Hän

uskoo voittavansa suuren taiteilijan hänen omien vaikeimpien sävellyksiensä esittämisessä. Kuuluisa Paganini on ottanut haasteen vastaan. Kilpailussa verrattoman taiteilijan kanssa tulee Frans Stenio soittamaan kuuluisan ”Fantaisie Caprien”, joka on tunnettu nimellä ”Noidat”.

Ilmoituksen vaikutus oli taikavoimainen. Paganini, joka suurimpienkaan voittojensa aikana ei koskaan jättänyt huomiioon ottamatta käytännöllisen voiton mahdollisuutta, määräsi kaksinkertaiset pääsylippujen hinnat. Lipunmyynti oli tukkeutua tungeksivista ihmisistä, jotka tulvivat sinne saadakseen pääsylipun tuohon ikimuistettavaan tilaisuuteen.

Vihdoinkin sarasti sen päivän aamu, jolloin konsertti oli määrätty pidettäväksi ja ”kaksintaistelu” oli puheenaineena koko kaupungissa.

Frans Stenio, joka pitkät tunnit ennen keskiyötä oli mitaillut unettomana huonettaan kuin pantteri häkissään, heittäytyi aamupuolella puhtaasti ruumiillisesta väsymyksestä uupuneena vuoteelleen. Vähitellen vaipui hän kuolonkaltaiseen, unettomaan uneen. Hän heräsi synkissä talvihämärissä. Mutta koska oli liian aikaista nousta, laskeutui hän uudelleen nukkumaan. Silloin näki hän elävän unen, niin elävän, että se hänen mielestään varmasti oli näky eikä vain uni.

Hän oli jättänyt viulunsa pöydälle sängyn viereen. Se oli suljettuna laatikkoon, jonka avaimen hän piti aina hallussaan. Siitä lähtien kun nuo kauheat kielet olivat siihen kiinnitettyt ei hän hetkeksikään jättänyt sitä silmistään. Päätöksensä mukaisesti ei hän ensimmäisen kokeilun jälkeen kertaakaan ollut sitä uudestaan koettanut, ja hänen jousensa oli vain tuon ensimmäisen ja ainoan kerran kosketellut inhimillisiä kieliä. Hän oli aina harjoitellut toisella viululla. Mutta nyt, unessa, näytti hän

mielestään katselevan suljettuun laatikkoon. Jokin siinä kiihoti hänen huomiotaan ja teki mahdottomaksi kääntää katsettaan siitä pois. Vihdoin hän näki laatikon kannen hitaasti kohoavan, ja siten syntyneessä raossa hän näki kaksi pientä, fosforinloistavaa, vihreää silmää, jotka hän tunsu liiankin hyvin. Ne katselivat häntä silmiin rakastavina, melkeinpä rukoilevina. Sitten kaikui hauras, kimakka ääni, joka tuntui ikään kuin tulevan noista aavemaisista silmistä. Ääni ja silmät olivat Samuel Klausin. Stenion kauhistuneet korvat erottivat sanat:

”Frans, rakas poikaseni. Frans, en voi... ei... en voi päästä irti... niistä.”

Ja ”ne” kaiuttivat laatikossa valittavan äänen.

Frans jäi sanattomaksi, ikään kuin lamaannuksen valtaan. Hän tunsu, kuinka hänen verensä hyytyi, kuinka hiukset kohoivat pääläella vuoreksi...

”Se on vain unta, pelkkää unta”, koetti hän ajatuksissaan selittää itselleen.

”Olen tehnyt kaiken voitavani, Frans poikaseni... Olen tehnyt voitavani irrottautuakseni noista kirotuista kielistä repimättä niitä kappaleiksi...”, valitti tuo sama kimeä tuttu ääni. ”Autathan minua?...”

Taaskin kaikui laatikosta värisevä ääni, vielä pitempi ja valittavampi kuin edellinen. Ja laatikko kieppui nyt pöydällä kaikkiin suuntiin kuin elävä, liikkuva olento. Ja sisästä tulevat äänet nousivat yhä kovemmiksi ja selvemmiksi, ikään kuin joku raastaisi kieliä.

Stenio ei kuullut näitä ääniä ensi kertaa. Hän oli huomannut ne usein – niin, jopa päivittäin siitä asti kuin hän oli käyttänyt opettajansa sisälmyksiä oman kunnianhimonsa palvelukseen. Mutta joka kerran jäätävän kauhun tunne oli estänyt häntä

tutkimasta niiden syytä, ja hän oli aina koettanut vakuuttaa itselleen ääniä vain kuuloharhoiksi.

Mutta nyt tuo kauhea tosiasia oli hänen edessään, unessaako vai todellisuudessa, sitä hän ei tiennyt. Hän tiesi vain, että kuulohäiriöt, jos ne niitä olivat, olivat paljoa elävämpiä ja todellisempia kuin itse todellisuus. Hän koetti puhua, hän koetti astua askeleen eteenpäin. Mutta kuten niin usein painajaisten aikana sattuu, hän ei saattanut lausua ei sanaakaan, ei sormeaakaan liikauttaa. Hän oli lamaantunut.

Nytkähtelevät äänet laatikossa kasvoivat yhä epätoivoisimmiksi ja vihdoin jokin koputti kiivaasti. Frans näki edessään viulunsa, josta taikakielet olivat riistetyt ja tämä näky peitti hänet mykän ja sanattoman kauhun kylmällä hiellä.

Hän teki yli-inhimillisen ponnistuksen päästäkseen irti siitä painajaisesta, joka piti häntä vallassaan. Ja näkymätön olio hänen vierellään kertasi viimeisen kerran valittavasti ja kuiskaten:

”Auta, oi auta... auta toki minua leikkaamaan irti..”

Silloin hypähti Frans yhdellä harppauksella laatikon luo kuten raivoava tiikeri, joka puolustaa saalistaan ja särki mielipuolisella ponnistuksella lumouksen.

”Jätä viuluni rauhaan, sinä vanha helvetinpiru”, huusi hän karkealla, vapisevalla äänellä.

Hän sulki rajusti kannen, joka itsestään oli auennut ja painoi koko voimallaan vasemmalla kädellä sitä vastaan. Oikealla tarttui hän liitupalaseen, joka oli pöydällä ja piirsi nahalla päällystetylle laatikolle kuusihaaraisen tähden, sinetin, jota kuningas Salomo käytti pidättääkseen vastahakoisia djinejä vankiloissaan.

Onneton vikinä, kuin susinaaraan valitus kuollutta poikastaan itkiessä, tuli laatikosta:

”Olet kiittämätön... hyvin kiittämätön, Frans poikani” huokasi nyyhkyttävä henkiään. ”Mutta annan anteeksi... sillä rakastan sinua yhä. Ja kuitenkin et voi minua sulkea tänne. Poika! Totisesti sitä et voi tehdä.”

Ja samassa nousi harmaa sumu, joka peitti sekä laatikon että pöydän. Se levisi ulospäin epämääräiseksi muodoksi. Tämä kasvoi ja Frans tunsi, että se kasvaessaan veti hänet hitaasti kylmään kosteaan syleilyyn, joka kääriytyi hänen ympärilleen kuin limainen jättiläiskäärme. Hän huudahti kauhistuneena ja – heräsi. Mutta, ihmeellistä kyllä, ei vuoteessaan, vaan pöydän ääressä, kuten unessa ja hän painoi viululaatikkoa epätoivoisena molemmin käsin.

”Se oli sittenkin vain uni”, kuiskasi hän yhä vieläkin pelästyneenä, mutta kuitenkin helpottuneena siitä, että paino rinnan päältä oli hävinnyt.

Vapisten hän ponnisteli saadakseen kyllin valtaa itsensä yli, avatakseen laatikon ja tutkiakseen viuluun. Se oli pölyn peittävä, mutta muuten aivan kunnossa, jonka tähden Frans tunsi taas itsensä niin rauhalliseksi ja päättäväiseksi kuin ennen. Huolellisesti hän pyyhki pölyt soittimestaan, puhdisti jousen ja viritti kielet. Vieläpä uskalsi hän koettaa soittaa ”Noitien” ensimmäisiä säveleitä, ensin varovaisesti ja arasti, mutta sitten uskaliaasti ja täydellä voimalla.

Näiden voimakkaiden yksittäisten äänien sointi – äänien jotka kaikuivat ylpeinä kuin voittajan sotarummut, suloisina ja majesteettillisina kuin serafin soitto kultaisella harpulla uskovaisen mielikuvituksessa – värisi läpi Fransin sielun, sen syvimpiin uumeniin. Se paljasti hänelle jousensa tähän asti aivan aavistamattoman mahdin. Sen jälkeen hän loihti ilmoille säveliä, jotka täyttivät huoneen ylimaallisilla harmonioilla,

sellaisilla, joita taiteilija ei itsekään siihen iltaan mennessä ollut kuullut. Katkeamattomin legato-äänin laului jousensa hänelle aurinkoisesta toivosta ja kauneudesta, kuuvaloisista öistä, jolloin lempeä, balsamituoksuinen hiljaisuus loi äänen joka ruohonkorrelle, joka elolliselle ja elottomalle oliolle, rakkauden lauluun yhtyäkseen. Muutamien hetkien aikana virtasi ilmoille koko sävelten vuo, ja Frans tunsu, että nuo soinnut olisivat saaneet vuoret itkemään, jos niitä olisi huoneessa ollut ja sovittaneet itse helvettien vallat, joiden läsnäolon hän sitä selvemmin huoneessa tajusi. Äkkiä alkoi juhlallinen *legato*hymni vastoin kaikkia harmonian lakeja liikkumaan muuttuen *arpeggioksi* ja lakaten vähitellen kimeihin *staccatoihin*, jotka muistuttivat hyeenan naurua. Sama hiipivä kauhuntunne, jonka hän jo ennen oli tuntenut, valtasi hänet uudelleen ja hän heitti käsistään jousen. Hän tunsu jälleen entisen naurun, josta hän jo oli saanut kylliksi. Hän pukeutui ja sulki helvetillisen viulun huolellisesti säiliöönsä. Sitten vei hän sen mukaansa ruokahuoneeseen ja päätti siellä rauhallisena odottaa määrättyä hetkeä.

VI

Taistelun hetki oli tullut, ja Stenio oli paikoillaan rauhallisena, päättäväisenä, melkeinpä hymyilevänä.

Teatteri oli tupaten täynnä, niin ettei mistään hinnasta olisi saanut edes seisomapaikkaa. Tuo ihmeellinen taisteluhaaste oli levinnyt ympäri maan, kaikkiin osiin niin laajalle kuin postinkulku levisi, ja Paganinin pohjattomiin taskuihin kerääntyi runsaasti rahaa. Voiton tuli tyydyttää myöskin hänen kyltymätöntä, kullannahnetta sieluaan.

Oli päätetty, että Paganini aloittaisi. Kun hän ilmestyi näyttämölle, vapisivat teatterin lujat seinät perustuksiaan myöten,

niin raikuvia olivat kädentaputukset, joilla häntä tervehdittiin. Hän aloitti ja lopetti kuuluisan ”Noidat”-nimisen sävellyksensä myrskyisten suosionosoitusten raikuessa. Yleisön innostuneet huudot kestivät niin kauan, että Frans jo rupesi luulemaan, ettei hänen vuoronsa enää tulisikaan. Kun Paganini vihdoin pääsi jättämään näyttämön riehuvan yleisön pauhaavien kädentaputusten aikana, kohtasivat hänen silmänsä Stenion, joka viritti viuluun, ja hän oli aivan ihmeissään siitä iloisesta rauhallisuudesta ja siitä voitonvarmuudesta, joka loisti tuntemattomasta saksalaisesta taiteilijasta.

Kun Frans astui näyttämölle, otettiin hän vastaan jäätävän kylmästi, mutta se ei vaikuttanut hänen rauhaansa vähääkään. Hän oli hyvin kalpea, mutta hänen ohuet, valkeat huulensa vastasivat epäystävälliseen vastaanottoon pilkallisella hymyllä. Hän oli voitostaan aivan varma.

Mutta ”Noitien” preludin ensimmäiset äänet saattoivat kuulijat hämmästyksiin. Se oli Paganinin kosketus – ja siinä oli enemmänkin. Monet, – useimmat, uskoivat, ettei italialainen taiteilija korkeimmankaan inspiraation hetkellä ollut saanut niin ihmeellistä vaikutusta aikaan. Fransin pitkien, jäntevien sormien alla värisivät kielet, kuten vavahtavat sisälmykset leikkelevän veitsen alla. Ne valittivat soinnukkaasti kuin kuoleva lapsi. Sävelet eivät ollenkaan tuntuneet tulevan viulun syvyyksistä. Näytti pikemmin siltä kuin taiteilijan suuret, siniset silmät, jotka pirullisella ilmeellä lepäsivät koneessa kiinni, olisivat loihdineet itse Orfeuksen ilmoille maanalaisista valtakunnista. Samalla kiteytyivät soinnut näkyviksi olennoiksi, jotka kokoontuivat mahtavan taikurin käskystä aloittaakseen hänen ympärillään aavemaisena, helvetillisenä joukkiona, noitien pukintanssin. Näyttämön taustassa, tyhjissä,

varjomaisissa syvyyksissä kuvastui sanomattoman iljettävä hourekuva, näytelmä, joka maanalaisten väreilyjen luomana esitti mitä häpeämättöimpiä orgioita, todellisen noitasapatin irstaita hääyökuvaelmia... Yleisön valtasi joukkohallusinaatio. Mykkinä pelosta, henkeään pidättäen kuulijat istuivat voimatta pienimmälläkään liikahduksella särkeä musiikin hirvittävää lumoa. Sanomattoman kauhun jäinen hiki puristautui heidän huokosistaan. He elivät kaikki mielikuvituksessaan niissä hermoja kiihottavissa iloissa, jotka oopiumia syövän muhamettilaisenkin mielikuvituksen valtaavat, ja samalla tunsivat he sitä mieletöntä pelkoa, sitä kuoleman kauhua, jota ihminen tuntee taistellessaan *delirium tremensin*³⁶ valtaa vastaan... Monet naiset huusivat äänekkäästi, toiset menivät tainnoksiin ja rotevat miehet purivat avuttomina hammasta...

Sitten alkoi loppusoitto. Myrskyisä, katkeamaton kättentaputus hidasti sen alkamista ja keskeytys venyi melkein neljännestunnin pituiseksi. Hyvä-huudot kaikuivat raivoisina, melkein hysteerisinä. Kun Stenio, jonka hymyily oli yhtä pirullinen kuin voitonriemuinen, vihdoin viimeisen kerran syvästi kumartuen tarttui jouseensa alkaakseen kuuluisaa loppusoittoa, kohtasivat hänen silmänsä Paganinin, joka rauhallisena oli istunut aitiossaan ottaen osaa suosionosoituksiin yhtä lämpimästi kuin muut. Genoalaisen taiteilijan pienet, läpätunkevat mustat silmät olivat suunnatut Fransin käsissä olevaan viuluun, muuten oli hän aivan viileä ja levollinen. Ensin teki kilpailijan kasvojen ilme Fransin hiukan levottomaksi, mutta hän voitti pian uudelleen vallan itsensä yli. Hän kohotti uudestaan jousensa ja veti ensimmäisen äänen.

³⁶ Juoppohulluus. – Suom. huom.

Silloin kohosi kuulijakunnan innostus korkeimmilleen eikä kohta tuntenut rajoja. Kuuntelijat näkivät ja kuulivat todella. Noitien äänet kaikuivat ilmassa ja ylinnä eräs määrätty ääni...

Se oli niin täynnä epäsointua, ettei sitä voinut pitää ihmisen synnyttämänä. Se oli kuin koirain haukuntaa, kuin susien ulvontaa, kuin keskiöisten huuhkajien surunräyhtää. Se oli kuin käärmeitten sihinää ja leijonan kiljuntaa, kuin vedenpyörteitten kohinaa kallion seiniä vastaan, kuin tuulen voihkinaa lehdeettömässä metsässä ja ukkosen jylinää särkyneitten pilvien lomasta... Se oli kaikkea tätä yhtyneenä... Taikakäyrä loihiti ilmoille viimeiset värisevät äänet... nuo tunnetut soinnut, jotka esittävät noitien äkkipikaista pakoa aamuruskon sarastaessa, noiden yöllisten saturnusjuhliensa tuoksujen ravitsemien jumalattomien naisolentojen pakoa... Silloin tapahtui näyttämölle jotain merkillistä... Äkkiä ilman siirtymävaihetta muuttuivat äänet. Kesken kiirettä pakoa ilmassa korkeuksista syvyyyksiin, muuttui sävel aivan odottamatta. Soinnut sekoittuivat, katkesivat, irrottuivat... Ja sitten kaikuivat kielistä ja samalla kertaa kaikupohjasta huutavat, vinkuvat markkinanuken äänet:

”Oletko tyytyväinen Frans, poikaseni? ... Enkö olekin suurenmoisesti pitänyt lupaukseni?”

Lumous oli haihtunut. Vaikkakaan ei kukaan vielä käsittänyt koko tilannetta, tunsivat kuitenkin kaikki, jotka olivat kuulleet nämä sanat ja kujeilevat äänet, vapautuneensa lumouksesta, joka oli pitänyt heidät vallassaan. Äänekästä naurua, pilkallisia, vihastuneita huudahduksia, kuului tuon suuren teatterisalin joka nurkasta. Orkesterimuusikot, joiden kasvot vielä olivat aivan kalpeat sisäisestä liikutuksesta, hytkyivät naurusta ja kuuntelijat nousivat kuin yhtenä miehenä paikoiltaan. Kykenemättä ratkaisemaan arvoitusta tunsivat he kuitenkin olevansa niin

inhoa ja naurua täynnä, etteivät he halunneet enää hetkeksi-kään jäädä tähän rakennukseen.

Mutta äkkiä liikkuvien päiden meri permannolla ja käytävissä pysähtyi vielä kerran. Kaikki jähmettyivät paikoilleen kuin salaman lyöminä. Ja se, mitä näyttämöllä tapahtui, olikin kyllin hirveätä... Nuoren taiteilijan komeat, villit kasvot vanhentuivat äkkiä. Hänen solakka, notkea vartalonsa tuli kumaraksi, kuten monien vuosien taakan painamaksi; mutta vielä kauheampaa oli se, minkä kaikki jonkun verran herkkätuntoiset ihmiset näkivät... Frans Stenio oli kokonaan puoleksi läpinäkyvän sumun peitossa. Käärmemäisellä liikkeellä se pilven paksuisena kiemurteli vetäytyen kokoon elävän muodon ympärille, ikään kuin tahtoen kuristaa sen. Monet katselijat huomasivat tässä onnettomuutta tuottavassa sumupatsaassa selvän ihmismuodon, jossa ilmenivät karkeasti irvistelevän, kostoja hehkuvan vanhan miehen selvät piirteet. Hänen sisälmyksensä riippuivat ruumiista ja olivat päistään viuluun kiinnitetyt.

Tämän paksun, elävän peitteen sisässä näkyi taiteilija raivoisana joutaan vetelevänä yli inhimillisten viulunkielien, kokoon kuristuneena ja kierrettynä kuin riivatut vanhoissa keskiaikaisissa maalauksissa.

Kuulijat valtasi selittämätön pakokauhu. Viimeisen kerran he rikkoivat lumouksen, joka oli kiinnittänyt uudelleen heidät paikoilleen ja syöksyivät kuin mielipuolet ovia kohden. Se oli kuin vesipadon äkillistä särkymistä, kuin inhimillisen vesitulvan murtumista. Mutta pakenevien takaa kuului kimeää, epäsointuista viulunsoittoa, mielipuolista kiljumista, sydäntä särkevää valitusta, vikinää, itkua, epätoivoisia rukouksia avunpyyntöjä ja välillä ikään kuin pistoolinlaukauksia, tuon paholaisen valtaansa ottaman viulun neljän kielen katkeamista...

Kun teatteri oli kokonaan tyhjentynyt, kiiruhti teatterin johtaja näyttämölle hakeakseen sieltä onnetonta taiteilijaa. Kuolleena ja jäykkänä makasi hän korokkeen reunalla luonnottomaan asentoon kiertyneenä ja kielet kääriytyivät merkillisellä tavalla hänen kaulansa ympäri. Viulu oli tuhanteen pieneen palaseen särkynyt.

Kun julkisuuteen oli tullut, ettei Nicolo Paganinin onnettomalle kilpailijalle jäänyt senttiäkään hautajaiskustannuksiin ja matkustajakodin laskuihin, maksoi genoalainen sananlaskuksi tulleesta ahneudesta huolimatta kaikki menot ja antoi haudata omalla kustannuksellaan Stenio-raukan.

Kuitenkin vaati hän siitä palkaksi viulun jäännökset tuon ihmeellisen tapauksen muistoksi.

(Laajennettu versio 1880 yhteistyössä Mestari Hillarionin kanssa kirjoitetusta samannimisestä tarinasta.)

Suomennos *K. A.-I.*

Lähde: *Ruusu-Risti* – 1926